

5,5 RON

65

NE VORBEȘTE
PĂRINTELE
CLEOPA

2

NE VORBEȘTE
PĂRINTELE CLEOPA

2

NE VORBEȘTE
PĂRINTELE CLEOPA

2

Carte tipărită cu binecuvântarea

I.P.S. DANIEL

Mitropolitul Moldovei și Bucovinei

Ediție îngrijită de

Arhimandrit Ioanichie Bălan

Ediția a II-a

EDITURA MĂNĂSTIREA SIHĂSTRIA

2004

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
CLEOPA ILIE, ARHIMANDRIT

Ne vorbește Părintele Cleopa / Arhim. Cleopa Ilie. -
Ed. a 2-a. - Vânători-Neamț : Mănăstirea Sihăstria, 2001
14 vol.

ISBN 973-86836-2-9

Vol. 2. - 2004. - ISBN 973-86895-8-9

281.95(047.53)

CUVÂNT ÎNAINTE

Cu bucurie mulțumesc Bunului Dumnezeu că a bincucuvântat și a rânduit să formulez acest „Cuvânt înainte”, la volumul 2 din lucrarea **Ne vorbește Părintele Cleopa**.

Istie o adevărată bincucuvântare a Tatălui Ceresc, transmisă credincioșilor noștri și celor ce vor urma după noi, că a fost rânduit de pronia divină Părintele Arhimandrit Cleopa Ilie, ca să ne hrănească duhovnicește din frumoasele sale învățături și cuvinte ziditoare de suflet, adunate cu multă ostencală din experiența plină de roade a vieții sale.

Părintele Cleopa este și rămâne un tezaur al spiritualității și Ortodoxiei românești. Cu aceeași sensibilitate sufletească și profunzime teologică, pe fond biblic și patristic, vorbește și filosofilor și marilor teologi, purtându-i în cele mai profunde taine ale energiilor necreate, precum și credincioșilor de rând, veniți ca adevărați pelerini din toate colțurile țării, pe care-i hrănește cu cuvântul lui Dumnezeu și-i adapă din izvorul învățăturii despre viața și fericirea veșnică.

Acest mare duhovnic nu este numai un trăitor în Hristos, ci și un mare apărător al adevărului evanghelic și ortodox.

Neoprotestanții și sectanții rămân fără de răspuns în fața acestui mare dascăl al Ortodoxiei, iar lucrarea exegetică *Călăuză în credința Ortodoxă*, realizată prin dialog între „preot și învățăcel”, rămâne un

tratat de mare utilitate în activitatea pastoral-misionară a preotului.

Lucrarea de față este extrasă de pe casete, înregistrate de credincioși cu ani de zile în urmă, pe care le dăm la lumină spre folosul tuturor.

Conținutul ei constituie un scurt tratat dogmatic și moral prin care se reflectă curăția sufletească a fiecărui creștin, ce se realizează prin lacrimi în Sfintele Taine ale Spovedaniei și Împărtășaniei, oferindu-ne exemplu de pocăință pe regele Manase, urcându-ne pe scara desăvârșirii, prin prezentarea celor cinci feluri de împărtășire, care ne conduc la mântuire.

Părintele Cleopa, în această scurtă lucrare, oscilează în modul cel mai inteligent între teză și antiteză, când ne vorbește despre viață și moarte, despre rai și iad – urmare firească a Judecății de apoi –, precum și despre contrastul dintre iubirea de argint și dragostea față de Dumnezeu.

Rugăm pe Bunul Dumnezeu să încununeze cu sănătate deplină și îndelungare de zile pe Părintele Arhimandrit Cleopa, cu dorința ca acest izvor duhovnicesc să continue la adăparea sufletelor însetate de credință, de adevăr și de mântuire.

Binecuvântăm tipărirea acestei lucrări și o recomandăm tuturor celor ce doresc să vorbească cu Părintele Cleopa, despre calea care conduce spre desăvârșire, spre împărăția lui Dumnezeu, spre viață și fericirea veșnică.

SFÂNTA SPOVEDANIE

În cele ce urmează, m-am gândit să vorbesc câte ceva despre taina Sfintei Spovedanii.

Una dintre marile datorii duhovnicești, atât ale monahilor, cât și ale creștinilor, este mărturisirea păcatelor. Trebuie să știm mai întâi că toți greșim înaintea lui Dumnezeu, unii mai mult, alții mai puțin, și nimeni nu este fără de păcat.

Acest lucru ni-l arată Sfânta Scriptură care zice: *Toți multe greșim. Iar de vom zice că păcat nu avem, pe noi înșine ne înșelăm și adevărul nu este în noi; iar dacă ne vom mărturisi păcatele, credincios și drept este Dumnezeu, ca să ne ierte nouă păcatele și să ne curățească pe noi de toată întinăciunea și nedreptatea.*

Dacă mi-am mărturisit cu căință păcatele cele trupești și cele sufletești și m-am spovedit curat, preotul, numai dacă a pus mâna pe cap și a zis rugăciunea de dezlegare, păcatele mele s-au ridicat.

Iar dacă nu m-am dus cu căință și cu pregătire cuvenită și n-am știut să mă mărturisesc curat, să descopăr toate păcatele mele, să primesc canon pentru ele și să le părăsesc, pot să fac o mie de dezlegări la cel mai iscusit duhovnic, că păcatul, otrava, a rămas tot în mine.

De aceea folosul, valoarea cea scumpă a Sfintei Spovedanii nu ține de preot, ci de mine. Eu, dacă mă duc cu toată sfințenia, cu toată convingerea în fața

lui Dumnezeu – că, atunci când mă duc în fața preotului, înaintea lui Dumnezeu mă duc, că preotul este numai un martor –, trebuie să-i spun toate păcatele mele.

Altfel crezi că în ziua judecății preotul poate să-ți ajute ceva, dacă n-ai spus drept? Doamne ferește! Preotul n-a putut dezlega la spovedanie decât ce i-ai spus tu. Iar dacă tu ai avut vreo rezervă și ai ținut vreun păcat nespus, toate păcatele le ai îndoite. Așa spun Sfinții Părinți, pentru că ai crezut că Dumnezeu nu știe ce ai făcut tu.

Iată care sunt condițiile pe care trebuie să le împlinească spovedania:

1. Spovedania trebuie să se facă înaintea duhovnicului. Deci, eu când mă duc la spovedanie înaintea preotului, mă duc în fața lui Dumnezeu. Preotul este un simplu martor. În ziua judecății el atât poate spune, cât i-am spus eu. Ce nu i-am spus, nu-i dezlegat nici pe pământ, nici în cer. Dar eu, dacă m-am dus la spovedanie și i-am spus toate și preotul mi-a făcut dezlegare cu mâinile pe cap, eu sunt dezlegat.

2. Spovedania trebuie să fie completă și să nu se ascundă nimic din cele făptuite, cum am spus mai înainte. Ai auzit ce spune Sfântul Apostol Pavel? *Cuvântul lui Dumnezeu este mai ascuțit decât toată sabia cea cu două tăișuri și străbate până la despărțirea trupului de a duhului, cea mai înaltă unire între om și Dumnezeu.*

3. Spovedania trebuie făcută de bună voie, după mărturia Duhului Sfânt, Care zice: *și din voia mea mă voi mărturisi Lui.*

4. Spovedania să fie făcută cu umilință, căci inima înfrântă și smerită Dumnezeu nu o va urgisi.

5. Spovedania să nu fie prihănitoare, adică să nu dăm vina pe nimeni, nici pe oameni, nici pe vreo altă zidire a lui Dumnezeu, nici chiar pe diavoli. La spovedanie numai pe noi să ne învinuim și să ne prihănim, cum zice Sfântul Ioan Scărarul: „A mea este buba, a mea este rana; dintru a mea lenevire s-a făcut, iar nu dintr-a altuia”.

6. Spovedania se cuvine să fie dreaptă, adică să spui adevărul; spune cum ai făcut toate, fără rușine. Isus Sirah spune: Este rușine care aduce păcat și este rușine care aduce slavă și har.

Rușinea aceasta pe care o suferi la spovedanie te scutește pe tine de rușinea aceea pe care o vom suferi cu toții la ziua cea înfricoșată a Judecății lui Dumnezeu.

7. Spovedania să fie hotărâtoare. Să luăm înaintea duhovnicului o mare hotărâre de a nu mai păcătui, ajutându-ne nouă dumnezeiescul har, și să voim mai bine a muri de mii de ori decât a mai păcătui de acum înainte cu voința noastră.

Sfântul Vasile cel Mare zice: „Nu se folosește de mărturisire, nici se mărturisește, cel ce zice la spovedanie numai că a greșit, însă rămâne iarăși în păcat și nu-l urăște”. Toată pocăința ta întru aceasta constă, să te hotărăști a-ți schimba viața.

Când te duci la mărturisire cu părere de rău și cu cămîșă și îți recunoști greșelile, îi spui preotului câte îți minte. Dar ca să ții minte și să faci o mărturisire întrecagă, nu te duce cu ochii legați la preot, căci diavolul îți ia mintea și uiți. Cu o săptămână sau

două înainte, stai liniștit într-o cameră, ia-ți un caiet și scrie toate păcatele tale din copilărie, sau de la ultima spovedanie.

Ce păcate ai pe conștiință, de când erai copil mic; când erai de cinci ani, când erai de șapte ani, când erai în clasa întâi la școală, când erai în clasa a doua, când erai într-a noua, când erai fată mare sau flăcău, înainte de căsătorie sau după căsătorie, când erai militar.

Scrie, că și diavolul a scris. Avem contabil bun, îngerul rău pe umărul stâng, care scrie tot, și îngerul cel bun pe umărul drept, care scrie și el faptele cele bune ale omului.

Și atunci uite ce-i. Știi că *nimic necurat nu va intra întru Împărăția cerurilor*? De aceea, cel mai mare bine pe care poți să-l faci unui om este acesta. Dacă vezi că s-a îmbolnăvit în casă la tine tata sau mama sau ginerele sau nora sau fata sau băiatul sau fratele, care a slăbit de boală și se apropie de moarte, nu se poate un bine mai mare decât să-i aduci preotul repede. Nu doctorul. Doctorul este un bolovan de pământ ca și tine! Preotul a luat dar de la Dumnezeu. Nu ați auzit în Evanghelie? *Ce veți lega voi pe pământ, va fi legat și în ceruri și ce veți dezlega voi pe pământ, va fi dezlegat și în ceruri!*

Dacă ai reușit să-l spovedești curat înainte de moarte, i-ai salvat sufletul. Când se duce la vămi, sufletul care a avut păcate, dacă le-a dezlegat preotul aici, Duhul Sfânt a șters tot de pe tablele lor. Crapă, mor de ciudă diavoli: „Ia uită-te, domnule! L-am avut în mână!” Duhul Sfânt i-a șters păcatele. Această putere le-a dat Dumnezeu preoților; că dacă

nu dădea Dumnezeu această putere preoților, nimeni din oameni nu s-ar fi mântuit.

Dar Dumnezeu, Cel ce a făcut cerul și pământul, a știut cum să facă pentru a mântui lumea. Când a înviat Hristos le-a dat această putere Apostolilor. Ce le-a spus? A suflat asupra lor și le-a zis: *Luați Duh Sfânt; cărora le veți ține păcatele, ținute vor fi și cărora le veți ierta, iertate vor fi, și orice veți dezlega voi pe pământ, va fi dezlegat și în cer...* Ce, fraților, voi n-ați citit? N-ați auzit Evanghelia?

Deci, când vezi că ești bolnav de moarte, nu alerga la doctor, că poate te omoară acela și mori nemărturisit. Întâi spovedește-te și apoi du-te și la doctor, dacă este cazul, dar tu să fii mărturisit. Dacă ai murit, gata, te-ai ușurat! Că vei muri în mâinile doctorului, că vei muri acasă, tu să fii mărturisit. Însă întâi doctorul sufletelor, că el te va scoate din iad. Așa. Și nu te gândi că n-are dar.

După o spovedanie curată, trebuie să primim un canon, pe care trebuie să-l ținem. Cel ce se spovedește are mare datorie de a-și face canonul dat pentru a scăpa de chinul cel veșnic al iadului.

Vedem în Sfânta Scriptură că prin canon s-au curățit toți cei ce au păcătuț înaintea Domnului. Altfel, cel ce a primit canon și nu-l face, nu se poate curăți de lepra păcatului și nici sufletul său nu este slobozit din robia dracilor.

Este bine de știut că cel ce se pocăiește cu adevărat, nu numai că primește canonul dat de duhovnicul său, ci singur cere mai mult canon, știind că ori aici vremelnice, ori dincolo veșnice, păcătoșii trebuie să-și facă canonul.

Iar canonul să fie după măsura puterii fiecăruia. Ai auzit ce spune Sfântul Marcu Ascetul? **Câtă deosebire are arama de fier și fierul de găteje – adică de vreascuri –, atâta deosebire este între un trup și altul.** Unul este din fire sănătos și tare și poate să postească și să nu mănânce până seara; iar altul, săracul, dacă n-a mâncat de două-trei ori pe zi, cade jos. În toate acestea se caută scopul. De aceea **dreapta socoteală este împărâteasa faptelor bune.**

Tu crezi că pe dracul îl întreci la fugă? El într-o clipă este la marginea pământului. Numai cu asta îl întreci: dacă te smerești și te socotești a fi praf și cenușă și păcătos și neputincios și nevrednic de a trăi pe pământ. Numai de smerenie se teme diavolul! De alta nu se teme el. Poți să fii tu nevoitor cât îi lumea, dacă nu știi să ceri iertare, ești batjocorit de diavoli.

De aceea, fraților, să ne ajute mila Domnului să câștigăm oleacă de smerenie și dreaptă socoteală, fiindcă în lumea aceasta sunt curse și ispite și fel de fel de nedumeriri pământești și duhovnicești. Dar să avem în toate dreapta socoteală. Că pădurea nu se teme de cel care încarcă o dată mult pe o căruță. Știe că mai la vale se rupe osia și se strică carul. Ea se teme de acela care ia mereu câte un lemnișor și-l duce acasă. Așa și vrăjmașul, nu se teme de cel care începe cu multă nevointă, că obosește și rămâne, ci se teme de cel care ia câte oleacă așa, încet, încet.

Sfântul Teodosie spune: „**De lucrează cineva puțin câte puțin, se îmbogățește și la cele trupești și la cele duhovnicești**”. Câte oleacă! Așa să luați

fapta bună, câte oleacă și să vă pară rău că n-ați făcut mai mult.

– **Când se face spovedania generală?** au întrebat unii credincioși.

O dată pe an trebuie să faci spovedania generală din mica copilărie. Sfântul Nicodim Aghioritul spune: „O dată pe an, în Postul Mare, este bine să faci spovedania generală”. Știi de ce? Pentru smerenie. Te ajută mult să-ți aduci aminte păcatele. Eu mă mărturisesc, dar dracul mă face să uit păcatele mele cu care am mâniat pe Dumnezeu.

Dar eu, când fac spovedania generală, mi le face îngerul cât muntele în fața mea. „Vezi cine ești?” Smerenia! Și atunci, mai mult se apropie Dumnezeu de noi, când noi ne smerim din adâncul sufletului.

– **Dar ce încredere avem că ni s-au iertat toate păcatele prin spovedanie?**

– Dar dumneata dacă ai spălat o rufă bine și dacă se mai murdărește, nu o mai speli din nou? Nu pui sodă și leșie și o speli și o pui la uscat? Precum cămașa trebuie spălată, așa și sufletul trebuie spălat meru prin deasa spovedanie.

Dar Sfinții Părinți și mai ales Sfântul Nicodim Aghioritul avea o învățătură pentru duhovnic: „Sfătuiește-i, o, duhovnice, la spovedanie deasă și curată pe toți”. O dată în an se face spovedania generală din nou. Și asta-i și pentru smerenie și pentru ca omul să nu uite neputințele lui, cu care a supărat pe Dumnezeu. Așa este.

De aceea trebuie să ne pocăim, să ne pară rău. Pentru că Dumnezeu este atât de milostiv și de bun,

că nu mai ține minte răul ce-am făcut, dacă noi ne întoarcem din toată inima și ne mărturisim.

Ați văzut ce spune proorocul Isaia: *Întoarceți-vă către Mine și Mă voi întoarce către voi, fiii oamenilor. De vor fi păcatele voastre ca mohorâciunea, ca zăpada le voi albi, și de vor fi ca roșeala, ca lâna le voi face albe și nu voi mai pomeni cele dintâi ale voastre.*

În bunătatea Lui cea fără de margini, El știe neputința noastră, că greșim cu voie și fără voie, cu știință și cu neștiință. Nu este clipă când nu greșim înaintea Domnului. Dar nimeni nu știe firea omului mai mult ca Dumnezeu, căci El ne-a făcut din nimic.

De aceea, cum ne întoarcem către El cu lacrimi, cu părere de rău, cu spovedanie curată, ne și iartă. Cine are păcate mai grele trebuie să facă oleacă de canon, că Dumnezeu totdeauna este gata să ne primească și să ne ierte, căci suntem zidirea Lui.

Nimeni nu L-a făcut pe Hristos să coboare din cer, decât mila Lui, dragostea Lui pentru oameni. I-a fost milă de neamul omenesc. Că atât de multă dragoste are față de neamul omenesc, încât, auzi ce spune Sfântul Ioan Evanghelistul: *Atât de mult a iubit Dumnezeu lumea, încât pe Unul născut, Fiul Său, L-a trimis în lume să mântuiască neamul omenesc.*

A venit Mântuitorul Hristos, nu numai să ne învețe ce trebuie să facem, ci pentru ca să sufere pentru noi batjocoriri, scuiări, bătaii și moarte pe Cruce, pentru ca să scoată neamul lui Adam din iad, care stătea acolo de 5508 ani, cât au fost de la primul Adam până la venirea Noului Adam – Hristos.

Deci **să avem către Dumnezeu inimă de fiu**, și să-L iubim din toată inima. Iar când am greșit ceva, îndată să cerem iertare și să alergăm la mărturisire, ca să-L împăcăm pe Dumnezeu, căci L-am supărat, că Domnul niciodată nu ține minte răul. Dacă vede că ne-am întors, se întoarce și El către noi.

Să avem către noi inimă de judecător. Adică cum? Să ne judecăm. Oare ce gândim noi îi place lui Dumnezeu? Ce vorbim noi, oare îi place lui Dumnezeu? Ce fac eu acum, oare îi place lui Dumnezeu?

Și îndată conștiința ne spune da sau nu. Căci de se va judeca omul pe sine, nu va cădea în judecata lui Dumnezeu! Să ne facem judecători nouă înșine: „Măi, aceasta nu-i bun ce fac; aceasta nu-i bun ce vorbesc; aceasta nu-i bun ce intenționez eu să fac!”

Și către aproapele să avem inimă de mamă. Ai văzut o mamă bună? Chiar dacă are copii mai mulți și dacă unul o supără, o necăjește în fel și chip, ea are milă de toți. Dacă vede că un copil de-al ei a căzut în apă și se îneacă, sau în foc, și strigă: „Mamă, nu mă lăsa!”, ea uită tot. Uită că a supărat-o și se duce după dânsul și-l scapă, chiar cu riscul vieții.

Că așa este mama! Adevărata mamă nu mai ține minte răul. Atât iubește pe copii. Iată, așa trebuie să avem și noi inima noastră față de toți. Să ne fie milă de toți, și de străini și de ai noștri. Așa cere Dumnezeu în Sfânta Evanghelie.

N-ai văzut cloșca? Are atâția pui și dacă i-ai luat numai unul, îți sare în cap, măcar că are mulți. Așa și mama cea bună își pune sufletul pentru copii. Această inimă de mamă o cere Dumnezeu de la noi. S-o avem față de toți. Când va fi unul, care chiar de

ne-a făcut rău, chiar de ne-a supărat, însă, când îl vom vedea că este la necaz, să sărim să-l ajutăm, ca să vadă el că noi avem dragoste și nu ținem minte răul pe care ni l-a făcut el. Numai așa vom fi fii ai lui Dumnezeu după dar.

FOLOSUL DESEI SPOVEDANII

Acum să spunem pe scurt despre cele cinci foloase ale desei spovedanii.

Preabunul Dumnezeu a pus în lume Taina aceasta a Spovedaniei, căci dacă n-ar fi fost aceasta, după Botez, nimeni nu s-ar putea mântui. Cine reușește să facă o spovedanie curată, reușește să facă al doilea Botez, după cum ați văzut că zice preotul la molitfă: „De vreme ce cu al doilea botez te-ai botezat, după rânduiala tainelor creștinești”.

Taina Mărturisirii sau a Spovedaniei este una din cele șapte Taine și cuprinde patru părți:

Prima parte este durerea inimii pentru păcate. Să-i pară rău și să plângă pentru păcatul prin care a supărat pe Dumnezeu.

A doua este spovedania prin grai viu la duhovnic.

A treia este facerea canonului, prin hotărârea în fața preotului că-l va face.

A patra parte, cheia Sfintei Spovedanii, este dezlegarea păcatelor, prin punerea mâinilor preotului pe capul credinciosului. Aceasta, după canonul 8 al Sinodului I ecumenic, se numește epicleza duhovniciei, adică venirea Duhului Sfânt

peste capul celui ce s-a mărturisit curat. Că nu se poate încheia Taina Sfintei Spovedanii decât atunci când a pus preotul mâna pe capul celui ce se mărturisește, după cum arhiereul pune mâna pe capul diaconului sau al preotului, când îl hirotonește și vine Duhul Sfânt prin succesiune apostolică.

Deci, la fel și aici, Duhul Sfânt vine prin mâna preotului să dezlege sufletul care s-a spovedit.

Dar spovedania, fiind o spălare sau un botez duhovnicesc al sufletului, după Botezul cel dintâi, este o taină prin care se iartă păcatele omului prin dezlegare de la duhovnic și este bine să se facă cât mai des.

Dumnezeiescul părinte Ioan Gură de Aur zice așa în cartea care se numește „Puțul” sau „Fântâna” pe românește: „De este cu putință, o, creștine, și în fiecare ceas să te mărturisești la duhovnic”.

De ce? Pentru că nu este clipă și minut când nu greșim lui Dumnezeu. Deci, dacă greșim în fiecare clipă lui Dumnezeu, este prea de nevoie să se facă deasa spovedanie, să spălăm sufletul prin mărturisire curată cu căință și canon, pentru că se înnegrește haina sufletului nostru cea curățită la Botez, prin tot felul de păcate, din ceas în ceas și din minut în minut.

În vremea veche a creștinismului patristic, creștinii se mărturiseau în fiecare zi la duhovnici. Dar pe vremea aceea se și împărtășeau în fiecare zi, cum arată la Fapte: *...și erau toți în biserică, când s-a întemeiat Biserica, și stăruiau în învățătura Apostolilor și în împărtășire, în frângerea pâinii și în rugăciune. ...Iar toți cei ce credeau erau laolaltă și*

aveau toate de obște. Astfel s-a întemeiat prima obște apostolică.

Toate le dădeau Bisericii și pe ei înșiși se dădeau lui Hristos. Pe vremea aceea, după terminarea slujbei, și masa se dădea în biserică, mesele agape. Mai târziu s-au scos în pridvorul bisericii și pe urmă acasă la creștini, fiind binecuvântate de Sfinții Apostoli.

Spovedania se făcea la început în fiecare zi. Mai târziu oamenii, răbind cu Sfânta Împărtășanie, au rărit-o și cu Sfânta Spovedanie. Și vedeți acum deabia se mai spovedesc în cele patru posturi. Atâta s-a răcit credința și evlavia, mai ales față de Spovedanie, și chiar de împărtășirea cu Preacuratele Taine, care aduc cel mai mare folos și putere de creștere duhovnicească a sufletelor noastre prin harul Duhului Sfânt, ce vine peste noi prin aceste Sfinte Taine.

Aici vom vorbi nu numai despre Spovedanie, ci și despre foloasele desei spovedanii.

Foloasele desei spovedanii sunt cinci.

Primul folos al desei spovedanii este acela că păcatul nu prinde rădăcini în noi și se strică din suflet cuibul satanei.

Diavolul, văzând că te spovedești des, te căiești, te rogi și-l pârăști mereu, zice așa: „Degeaba mă ostenesc cu dânsul, că se duce mereu la preot și se spovedește, și-l dezleagă, și eu nu câștig nimic. Mai bine mă duc la cei care dorm, care n-au grijă de mântuire, care nu se spovedesc cu anii, că aceia nu mi se mai împotrivesc!”

Cine se spovedește des, știe ce a greșit, că ține minte. Dacă nu s-a spovedit de câteva zile: „Măi, ce-am făcut?” El îndată își aduce aminte, iar dacă

lasă să treacă o lună sau două sau poate și un an, de unde să țină el minte?

Că într-o zi dacă te-ai ispiti pe tine, să stai undeva într-un unghi de casă, într-un colț și să-ți pândești gândurile, numai timp de două ceasuri, să vezi în câte feluri umblă mintea. Și la câte păcate se duce dacă n-o strunești cu rugăciunea și cu frica de Dumnezeu. Dar într-o zi sau două? Dar umblând în societate cu lumea și vorbind cu lumea și văzând și auzind, cât se încarcă sufletul nostru pe conștiință în fiecare ceas?

Deci primul folos al deseii spovedanii este acesta. Și să țineți minte că prin mărturisire deasă, păcatele nu pot prinde rădăcini adânci în inima celui ce se mărturisește.

Al doilea folos al deseii spovedanii este că omul ține minte ușor greșelile făcute de la ultima spovedanie; pe când cel ce se mărturisește rar, cu anevoie poate să-și aducă aminte de toate câte a făcut. Astfel, multe din păcate rămân nespovedite și, prin urmare, neiertate. Pentru aceea diavolul i le aduce aminte în ceasul morții, dar fără de folos, căci i se leagă limba și nu le mai poate mărturisi.

Vai de acela care se duce la mărturisire și spune o seamă de păcate și o seamă nu le spune; sau le spune și pe acelea, dar nu sincer cum le-a făcut. Caută cuvinte de acoperire, așa de ici de colo. El crede că trebuie să-i spună duhovnicului câteva păcate și, dacă l-a dezlegat, este iertat. Crede el că poate minți pe Dumnezeu, că nu știe Dumnezeu cum s-a făcut păcatul și în ce fel?

Duhovnicul dezleagă numai ce aude; celelalte păcate rămân legate, că acela n-a fost sincer și nicidecum nu reușește să se ușureze. Deci a doua pricină ca spovedania să fie bună, trebuie să fie sinceră și curată. Tot ce ține minte omul să spună, că nu-i spune preotului, ci lui Dumnezeu. Preotul este un om de țărână ca și noi. El a primit puterea de a lega și dezlega păcatele, prin lucrarea Duhului Sfânt.

Al treilea folos al celui ce se mărturisește des este acela că, și dacă i s-ar întâmpla să cadă într-un păcat de moarte, îndată aleargă și se mărturisește și intră în harul lui Dumnezeu, și nu suferă să aibă pe conștiință greutatea păcatului, fiind deprins a se curăți des prin spovedanie.

Al patrulea folos al deseii spovedanii este că pe unul ca acesta îl află moartea curățit și în harul lui Dumnezeu, având mare nădejde de mântuire.

După mărturia Sfântului Vasile cel Mare, diavolul merge totdeauna la moartea dreptilor și a păcătoșilor, căutând să afle pe om în păcate pentru a-i lua sufletul. Dar la cei ce se mărturisesc des și curat nu poate afla nimic, deoarece s-au mărturisit luând dezlegare pentru păcate.

Al cincilea folos al deseii spovedanii este că unul ca acesta se oprește și se înfrânează de la păcate, aducându-și aminte că după puține zile se va mărturisi din nou și va primi canon de la duhovnic, acesta muștrându-l pentru cele făcute.

Acesta care se spovedește des, când își aduce aminte de rușinea ce-o s-o aibă la duhovnic, de canonul pe care o să-l primească, se oprește de la păcat. Omul are atâta putere împotriva păcatului, că

toți diavolii din iad, dacă ar veni, n-au ce-i face, dacă vrea să nu facă păcatul; căci i-a dat Dumnezeu o putere mare, de la Botez, să biruiască ispitele diavolilor.

Dacă n-ar avea puterea aceasta, n-ar fi nici iad și nici pedeapsă pentru păcat. Voi nu auziți în Psaltire ce spune Duhul Sfânt? *Doamne, căci cu arma bunecivirii ne-ai încununat pe noi.* Și iarăși spune Solomon: *Dumnezeu l-a zidit pe om și l-a lăsat în mâna sfatului său.*

Dacă vrea să facă păcatul îl face, dacă nu, nu. Diavolul numai îi dă în gând, iar el, dacă este prost și se amăgește, îl face. Poți să spui tu în ziua judecării: „Doamne, diavolul m-a dus la crâșmă; diavolul m-a dus la muieră cutare; diavolul m-a dus la furat; diavolul m-a dus beție; diavolul la avort, la toate”? Diavolul va spune atunci: „Doamne, să-mi arate martori, că m-a văzut când îl duceam de mână la crâșmă, la desfrâu sau la avort!”

Apoi va zice omului: „Vezi că ești prost? Eu ți-am dat în gând să faci păcatul. Dacă ai fost prost, te-ai dus tu singur! Nu te-am dus eu de mână! Dacă m-ai ascultat ești al meu!”

Deci prin deasa spovedanie se strică cuibul satanei. Ai văzut cocostârcul? Face cuib pe casă la tine; și-i o pasăre foarte fină. Dacă i-ai stricat cuibul o dată, de două ori, nu-ți mai vine acolo. Știe că-i ești dușman. Așa și noi, dacă-i stricăm cuibul satanei, el nu mai vine repede. Și așa este un om care țină sufletul curat, că nu poate suferi păcatele.

Deci al cincilea folos al sfintei spovedanii este îndoit. Mai întâi că stricăm cuibul satanei din suflet și al doilea că nu ne găsește moartea nespovediți.

Cel ce are obicei să se mărturisească des, nu lasă rugina păcatului să se prindă de mintea și inima lui; cine își plivește ogorul lui des, simte când încolțește păcatul și îndată îl smulge din suflet prin spovedanie. Pe acela moartea nu-l găsește nepregătit.

Uite acum a murit un părinte la noi, duhovnicul Natanail. A venit la mine vineri, s-a spovedit după îndreptarul de spovedanie pe care îl au duhovnicii, s-a împărtășit cu Preacuratele Taine, iar peste câteva zile s-a dus la Domnul, zicând rugăciuni.

Acest suflet, deși s-a dus repede, era pregătit. A fost om înțelept. Dar noi ce zicem? „Lasă că m-oi spovedi la anu'!” Nu! Să nu amânăm, că nu știm când ne cheamă Hristos! Părintele Natanail n-a știut că moare. Dar îngerul Domnului l-a ajutat, fiindcă el avea obicei în fiecare săptămână să vină la mărturisit. Nu a avut când să se strângă răutatea, că au fost dezlegate la spovedanie toate păcatele, până și cele mai mici.

Să nu credeți dumneavoastră că păcatele mici nu sunt grave! Și pe acelea trebuie să le mărturisim, că auzi ce spune Evanghelia: *Nimic necurat nu va intra întru împărăția cerurilor.*

SFÂNȚA ÎMPĂRTĂȘANIE

Sfânta Împărtășanie este de mare folos omului, dacă se împărtășește cu adevărat cu credință, cu pregătire și dezlegarea duhovnicului. Că cel ce se apropie cu nevrednicie, osândă își ia, că este foc care

unde pe cei nevrednici – ai văzut ce spune în rugăciunile dinainte de împărtășanie.

Cine se poate împărtăși?

Cine are viață curată, neprihănită; cine are ținuta gândului său curată, cine nu are impedimente canonice și este dezlegat de duhovnic, poate să se împărtășească, iar cine nu este mărturisit și dezlegat de duhovnic și n-a făcut canonul dat, nici nu se poate apropia de împărtășanie. Că și o dată în an de se va împărtăși, ca Iuda este, care o dată s-a împărtășit și atunci a intrat satana în el și l-a vândut pe Domnul.

Dacă nu-i vrednic cineva, nici o dată pe an să nu se împărtășească. Ai văzut ce zice în Cuvântul 53, Sfântul Ioan Gură de Aur: „...Și voi, preoților, care dați Preacuratele Taine, nu mică muncă zace asupra voastră, dacă știți pe cineva nevrednic, de-l veți împărtăși cu aceste preaînfricoșate și preasfinte și dumnezeiești Taine. Și dacă te temi tu, o, preotule, că cel ce vine la tine este sachelar, adică general, sau ipat, adică prefect, sau voievod sau cel ce este cu coroana pe cap, adică împărat, și te temi că se va supăra că nu-i dai Împărtășania, dacă te temi tu, adu-l la mine! Tot trupul meu îl voi da să-l ardă mai înainte de a da Trupul cel Preasfânt și Preacurat celui nevrednic. Tot sângele meu îl voi vărsa mai înainte de a da Sângele atât de înfricoșat și Preasfânt la cel care nu-i vrednic”.

Iar dacă s-a curățit și dacă s-a pregătit după rânduiala canonică a Bisericii lui Hristos prin mărturisire, și a făcut canonul cuvenit, să se apropie cu frică și cu cutremur.

– Ce ne puteți spune de împărtășirea copiilor până la vârsta de șapte ani? Necesită spovedanie?

– Copiii cei nevinovați până la vârsta de cinci ani este bine să-i împărtășiți, dacă se poate, și în fiecare Duminică. Iar copiii de 6-7 ani, mai ales acum, este bine să fie spovediți și apoi împărtășiți, că astăzi copiii văd și aud multe sminteli, în casă, la televizor și peste tot, nefiind supravegheați de părinți.

La fel și despre cei bătrâni și bolnavi zice Sfântul Simeon al Tesalonicului: „Cei bătrâni și bolnavi, care nu au impedimente canonice, este bine să se împărtășească mai des și în sărbătorile mari”.

Totdeauna, înainte de a te împărtăși, după ce ți-ai făcut metaniile, după ce ai părăsit păcatul și ți-ai făcut canonul dat de preot, înainte de a te împărtăși trei zile cel puțin n-ai voie să bei vin, nici să mănânci de dulce sau cu untdelemn. Iar în afara postului, fără spovedanie, fără canon și fără o săptămână de post sau măcar trei zile, nu te poți împărtăși. Cel puțin trei zile înainte de a te împărtăși să nu mănânci cu untdelemn și să nu bei vin; numai mâncare uscată. Așa este rânduiala cu Sfânta Împărtășanie, fraților.

– Spuneți-ne ceva despre împărtășirea călugărilor, despre deasa împărtășire.

– Călugării din mănăstiri, dacă au duhovnic bun, să se spovedească cât mai des. La noi spovedania, cum vedeți, este o dată pe săptămână, vinerea. Dar am călugări foarte treji, care vin de două-trei ori pe săptămână la mărturisire: „Părinte, n-am fost la Utrenie; părinte, am rămas în urmă cu canonul; părinte, am mâncat înainte de masă”, sau te miri ce.

Dacă îl mustră conștiința, el vine, îi pui mâna pe cap, îl dezlegi și se ușurează.

Așa că și călugării bătrâni și bolnavi se pot împărtăși o dată pe săptămână; ceilalți, dacă le dă voie duhovnicul, se pot împărtăși, cel mai rar, la patruzeci de zile, cel mai potrivit, o dată pe lună.

Dar avem vreun temei la Sfinții Părinți pentru împărtășania la patruzeci de zile?

Da, avem la Sfântul Simeon al Tesalonicului. El zice că o dată la patruzeci de zile fiecare să se pregătească și să se împărtășească, dacă n-are vreo oprire canonică. Este păcat care te oprește douăzeci de ani de la împărtășanie.

În caz de moarte, dacă vezi că omul este gata, îi dai împărtășania. Nu-l mai poți opri în caz de moarte; iar dacă nu moare și mai trăiește, face în continuare canonul dat. Așa să știți.

– Se poate împărtăși cineva fără să se spovedească?

– Nu. Niciodată. Nici în caz de moarte și de altceva, nu. Întâi spovedania și apoi să se împărtășească.

CELE CINCI FELURI DE ÎMPĂRTĂȘIRE

– Dar de câte feluri este Sfânta Împărtășanie? În câte feluri ne putem împărtăși?

– Împărtășirea cu Preacuratele Taine, a te împărtăși cu Trupul și Sângele Domnului, este cea mai înfricoșată, cea mai bună și cea mai sfântă taină, că zice Mântuitorul: *Cine mănâncă Trupul Meu și bea Sângele Meu, întru Mine petrece și Eu întru dânsul.*

Ne putem împărtăși cu adevărat în cinci feluri, în Biserica lui Hristos.

Prima împărtășire și cea mai importantă este cea cu Trupul și Sângele Domnului.

A doua cale de împărtășire, după Marele Vasile, este împărtășirea duhovnicească pe calea rugăciunii celei gânditoare a inimii. Poți să vii în biserică și, chiar dacă ești oprit de preot să te împărtășești pe câțiva ani, te poți împărtăși de o mie de ori pe zi și mai mult, pe altă cale, pe calea rugăciunii. Dacă vii în biserică și zici rugăciunea „Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine păcătosul”, cu toată inima, de câte ori ai suspinat după numele lui Iisus, de atâtea ori te-ai împărtășit, ca și cel ce a luat cu lingurița Sfintele Taine.

Aceasta este împărtășirea pe calea rugăciunii celei gânditoare a inimii, cu care omul poate reuși să se împărtășească de multe ori pe zi, nu numai o dată.

Al treilea fel de împărtășire este pe calea lucrării poruncilor lui Hristos. Mântuitorul a spus să postim, ne-a arătat cum să postim; a zis să ne rugăm, ne-a arătat cum să ne rugăm; a spus să primim pe cel străin, să adăpăm pe cel însetat, să hrănim pe cel flămând, să cercetăm pe cei închiși și să iertăm pe cei ce ne greșesc.

Când facem aceste porunci, ne împărtășim pe calea lucrării poruncilor lui Hristos. Acesta este al treilea fel de împărtășire. Și cu aceasta te poți împărtăși de multe ori pe zi, de câte ori ai lucrat poruncile lui Hristos.

Auzi ce spune dumnezeiescul Maxim în Filocalie: „Hristos stă ascuns în poruncile Sale. Cine face o poruncă îl primește pe Hristos. Și nu numai pe Hristos, ci toată Sfânta Treime”. Și auzi ce spune Scriptura: *Cela ce mă iubește pe Mine și are poruncile Mele, și le păzește pe ele, Eu și Tatăl vom veni și lăcaș la dânsul vom face.*

Clar! Nu numai Fiul, ci și Tatăl vine. Și unde-i Tatăl și Fiul pe toată Sfânta Treime o primește acela care lucrează poruncile lui Dumnezeu, măcar de ar fi oprit de a lua Sfânta Împărtășanie de vreun preot. Înțelegeți? Acesta-i al treilea chip de împărtășire pe calea lucrării poruncilor.

A patra împărtășire este prin auz. Cum? Eu sunt oprit de preot atâția ani de la împărtășire, fie că sunt femeie sau bărbat. Dar merg la biserică și ascult cu evlavie Sfânta Liturghie, Apostolul, Evanghelia, Hieruvicul, Axionul și predica preotului. Dacă ascult cu evlavie cuvântul Domnului, de câte ori am luat un înțeles duhovnicesc prin auz, de atâtea ori m-am împărtășit cu Hristos.

Accasta este împărtășirea prin urechi, al patrulea fel de împărtășire. Și Apostolul spune clar: *Credința vine prin auz și auzul prin cuvântul lui Dumnezeu.* Eu primesc cu lingurița pe Hristos; eu îl primesc prin urechi, când ascult cu evlavie Sfânta Liturghie, cântările și predica preotului. Și mă împărtășesc de nun de ori pe zi, fără să știi tu.

Iu poate, dacă nu te-ai pregătit bine, spre osândă primești Sfânta Împărtășanie. Iar eu, dacă stau cu credință, ca vameșul, în Biserică și ascult cu evlavie slujba, mă împărtășesc prin urechi.

Al cincilea fel de împărtășire este pe calea miridelor, a părțicelelor ce se scot pentru noi la Sfânta Liturghie. De aceea nu putem pune la Sfânta Liturghie pe cei bețivi, pe cei ce înjură, pe cei ce trăiesc necununați, pe sectari, pe cei ce se sinucid. Pentru că acea părțică care se scoate reprezintă fața aceluui suflet.

Aceste părțicele se sfințesc la Sfânta Epicleză, prin invocarea Duhului Sfânt și, la sfârșitul slujbei, după ce s-a pus în potir partea cu Iisus, se zic cuvintele: „Plinirea potirului credinței Duhului Sfânt”, apoi se pun și părțicelele ce se scot pentru credincioși. În Sfântul Potir este Trupul și Sângele lui Hristos viu.

Din prescura a patra se scot părțicele pentru vii, din a cincea pentru morți și le pune în Sfântul Potir. Din aceste părțicele ca făina, ce s-au adăpat cu dumnezeiescul Sânge în Potir, atâtea mii și milioane de suflete au primit împărtășirea și comuniunea direct cu Iisus Hristos, cu Trupul și Sângele Lui.

Acestea patru din urmă sunt căi de împărtășire pe calea lucrării faptelor bune, dar nu înlocuiește pe cea dintâi. Numai o împărtășire temporară și în caz de ceva, tot trebuie să se împărtășească cu Trupul și Sângele Domnului, cu Preacuratele Taine.

Iată așa ne putem împărtăși în cinci feluri în Biserica Universală.

– Dacă un neoprotestant se împărtășește pe cele patru căi, dar nu se împărtășește cu Trupul și Sângele Mântuitorului, poate avea nădejde de mântuire?

– Nu! Nu are nici o valoare, pentru că este rupt de Biserica lui Hristos și la ei nu este darul preoției. Acela e sectar, om rătăcit. Așa-i, măi băiete! Nu putem noi schimba ceea ce a întemeiat Hristos pentru toată lumea. El a zis: *Luați, mâncați, acesta este Trupul Meu; beți dintru acesta toți, acesta este Sângele Meu...* (Ioan 6, 53).

De ce v-am spus despre Sfânta Împărtășanie? Este bine să vă pregătiți, mamă. Frațiiile voastre de la țară, măcar în posturi și măcar o dată la patruzeci de zile să vă împărtășiți.

SFÂNTA CRUCE

Cuvântul Crucii, pentru cei ce pier, este nebunie; iar pentru noi, cei ce ne mântuim, este puterea lui Dumnezeu.

De câte ori auziți cuvântul „Cruce”, să nu înțelegeți ca sectarii cei nebuni, ca baptiștii, adventiștii, evangheliștii, penticostalii, nazarinenii, pocăiții, secerătorii, tudoriștii, martorii lui Iehova și toți ceilalți sectari, care bântuie lumea; gurile sectare cele hulitoare, care au umplut lumea și care vatămă țarina lui Dumnezeu-Cuvântul.

Să nu gândiți despre Sfânta Cruce ca ei, ci așa să înțelegeți și să țineți minte că, cuvântul „Cruce” are îndoită putere și îndoită taină. Îndoită este Crucea, îndoite sunt înțelesurile Crucii.

Să nu înțelegeți despre Sfânta Cruce așa ca cei scurți la minte și neînțelepți, care nu vor să se

încchine mântuitoarei Cruci a lui Hristos, cum zice Sfântul Apostol Pavel.

Lasă-i să hulească, pentru că i-a întunecat satana, le-a pus pecetea pe frunte mai întâi, adică unde stă creierul mare, ca să nu creadă. Le-a pus pecetea pe mâna dreaptă, ca să nu o ridice la frunte să facă semnul cel mântuitor al preacinstitei și de viață făcătoarei Cruci a lui Hristos.

Deci să știți că îndoit este omul, îndoită este și Sfânta Cruce. Nu vezi la om un ipostas în două firi? O parte se vede, adică trupul, una nu se vede, adică sufletul, pentru că este de natură nevăzută. Așa și Crucea să o înțelegem.

Una este Crucea materială, văzută, și alta cea tainică, mistică și nevăzută, pe care o purtăm în inima noastră. În Sfânta Evanghelie auzim zicând așa: *Și stătea lângă crucea Lui mama Lui, Maria lui Cleopa și Maria Magdalena.*

Auzi? Stăteau lângă crucea Lui. Deci înțelege că a sta lângă crucea Lui nu înseamnă a sta lângă crucea spirituală, ci lângă una materială, Crucea de lemn a lui Hristos, lângă care stătea Maica Domnului, Maria lui Cleopa și Maria Magdalena.

Când veți auzi: *Pogoară-te de pe cruce*, se înțelege Crucea lui Hristos cea de lemn pe care era răstignit. Și când veți auzi: *Și L-au dus și L-au scos afară din cetate, ducându-și Crucea Lui până la locul Căpățânii, ce se cheamă pe evreiește Golgota*, înțelegem crucea materială. Pe aceasta o purta Mântuitorul în spate.

Și când veți auzi că s-au dus evreii la Pilat și l-au rugat: „Ne rugăm ȋie, zdrobește fluierile picioarelor

celor răstigniți, ca să-i dăm jos de pe cruce, să nu-i apuce ziua sâmbetei”, că mare era ziua sâmbetei aceleia la iudei, și aici înțelegem tot crucea cea de lemn, nu cea spirituală.

Iar când auzi în Sfânta Evanghelie pe Hristos, zicând: *Cel ce voiește să vină după Mine, să se lepede de sine* – adică de iubirea de sine, care ne leagă foarte mult pe toți –, *să-și ia crucea și să-Mi urmeze Mie*, aici înțelegem crucea spirituală, crucea duhovnicească, pe care a purtat-o mai întâi Mântuitorul nostru Iisus Hristos, nu pe umeri, ci în suflet.

Când veți auzi la Evanghelistul Marcu: *Cel ce nu-și ia Crucea și nu-Mi urmează Mie, nu este vrednic de Mine*, să nu înțelegeți crucea cea de lemn, ci crucea spirituală, nevăzută.

Deci, băgați de seamă, că Hristos îndoită cruce a purtat. Una în suflet: suferința, răbdarea, usturimea, durerea, rușinea, scuipările, mahnirile și întristarea; și toate câte le ducea în suflet formau crucea cea spirituală a Domnului Dumnezeuului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos. Iar a doua cruce, cea de lemn, a purtat-o pe umerii Săi și S-a răstignit de bunăvoie pe ea, pentru mântuirea lumii.

Și Sfântul Apostol Pavel a purtat două cruci: *Mie să nu-mi fie a mă lăuda decât în Crucea Domnului nostru Iisus Hristos*. Dar el a dus și cealaltă cruce, cum singur spune: *În bățai, în suferințe, în posturi, în friguri, în primejdii de la neamuri, în primejdii pe mare, în primejdii pe uscat, în primejdii de la neamul meu, în primejdii de la frații cei mincinoși*.

Deci să știți, când vă atacă sectarii pentru Sfânta Cruce, ei o iau numai pe cea de a doua, numai crucea

suferințelor, nu și pe cea materială. Noi o luăm și pe cea dintâi, că așa a dus-o Hristos. El a dus o cruce de lemn în spate și o cruce a suferințelor în sufletul său, până la moarte și moarte pe cruce.

Crucea este biruință, Crucea este steagul lui Hristos, Crucea este arma cu care Hristos a biruit puterile iadului și ale morții. Deci, vai și amar și blestemat și de trei ori blestemat este acela care nu se închină cinstitei și de viață făcătoarei Cruci a lui Hristos!

Îndoit este omul, și îndoită cruce trebuie să poarte, cum arată Sfântul Efrem Sirul și Sfântul Chiril al Ierusalimului, care zice:

O, creștine, nici un lucru să nu faci, până nu faci semnul Sfintei Cruci, când pleci în călătorie, când începi lucrul, când te duci să înveți carte, când ești singur și când ești cu mai mulți; pecetluiește-ți cu Sfânta Cruce fruntea ta, trupul tău, pieptul tău, inima ta, buzele tale, ochii tăi, urechile tale și toate ale tale să fie pecetluite cu semnul biruinței lui Hristos asupra iadului. Și nu te vei mai teme atunci de farmece sau de descântece sau de vrăji. Că acelea se topesc de puterea Crucii, ca ceara de la fața focului și ca praful în fața vântului.

Așadar, ne-am adus aminte mai întâi de simbolurile crucii, apoi de îndoita cruce – cea materială și cea spirituală.

DESPRE DRAGOSTEA DE DUMNEZEU

Sfântul Efrem Sirul arată că aproape de chilia lui era un pustnic cu numele Iulian.

Acest pustnic își făcuse o chilie în formă de mormânt într-o piatră și stătea acolo și pururea se ruga și postea. Dormea pe piatră jos, căci nu avea pat. Dar avea umilință și lacrimi în rugăciune, încât, când citea la Psaltire sau în Sfânta Scriptură, unde vedea scris cuvântul „Doamne”, „Dumnezeule” sau „Iisus Hristos”, stătea și vărsa multe lacrimi pe numele Mântuitorului.

Sfântul Efrem spunea: M-am dus odată la dânsul și când m-am uitat în cărțile lui, acolo unde era scris „Dumnezeu” sau „Iisus Hristos”, acolo nu se mai cunoșteau slovele.

N-am cunoscut lucrarea lui. Atunci l-am întrebat:

– Părinte, de ce în cărțile sfinției tale, unde stă scris numele lui Dumnezeu este șters?

Sfântul Efrem îi era un fel de duhovnic al lui.

– Pentru Dumnezeu, Părinte Efrem, îți voi spune: Femeia aceea păcătoasă din Evanghelie a spălat picioarele Mântuitorului și le-a șters cu părul capului ei, iar eu, când văd scris numele Mântuitorului, parcă Îl văd pe El, și atunci curg multe lacrimi din ochii mei. Măcar că nu văd picioarele Lui, îi văd numele Lui de pe cărți.

Vezi câtă umilință era în acest suflet? Câtă pătrundere și simțire dumnezeiască în el? A zis Sfântul Efrem:

– Bună este lucrarea ta, părinte, dar, pentru Dumnezeu, te rog să cruți cărțile. Că dacă ai să mai plângi mult, nu se va mai cunoaște nimic pe ele.

Așa multă umilință avea.

Apoi l-a întrebat Sfântul Efrem:

– Cum ai atâta umilință?

– Eu, când îmi aduc aminte că Dumnezeu m-a adus la ființă din ce nu am fost și că mă rabdă în toate zilele vieții mele și în toate clipele pentru neputințele și păcatele care le fac cu gândul, cu voie sau fără voie, cu știință sau cu neștiință, mă gândesc cât de bun este Dumnezeu și cât sunt eu de rău, că sunt un izvor de păcate. Cugetând așa, nu pot să nu plâng, rugând pe Dumnezeu să facă milă cu mine, cum a făcut altădată cu femeia cea păcătoasă.

La urmă a spus Sfântul Efrem: „Ai văzut un om care iubea pe Dumnezeu din toată inima? Unde vedea numele lui Dumnezeu, îl uda cu lacrimi. Această dragoste de Dumnezeu, cine o are cu adevărat, se mântuiește”.

Noi citim cărți, în plus, ne rugăm ceasuri întregi fără umilință, fără zdrobire, fără lacrimi și rugăciunea noastră este seacă, o rugăciune cu secetă, cu uscăciune, cu răceală, cu părăsirea darurilor. Și de ce? Pentru că ne rugăm doar cu gura; nici cu inima și nici cu mintea nu ne rugăm.

Cine vrea să iubească pe Dumnezeu, trebuie să învețe ca pururea să verse lacrimi pentru păcatele lui.

DESPRE FELUL LACRIMILOR

Diavolul se amestecă în toată fapta bună. Ai văzut buruiana aceea numită hamei? Ea se prinde de orice găsește în cale: de gard, de stâlp, de poartă, de copac, de par. Numai vezi că se ridică. Așa face și diavolul cu toată fapta bună. Se încolăcește în jurul ei pentru a o face zadarnică, să nu mai fie bună.

Cât de mare este darul lacrimilor! Dar și aici diavolul aduce ispită. Și în felurile lacrimilor se bagă vrăjmașul, ca să facă zadarnică lacrima omului în rugăciune, să nu fie primită la Dumnezeu.

Lacrimile cele adevărate, care izvorăsc din dragostea de Dumnezeu, atâta putere au – spune Sfântul Grigorie de Nazianz – încât izvorul lacrimilor de după Botez este mai mare decât însuși Botezul. El zice: „Știu și al cincilea botez, care se naște din lacrimi, din pocăință cu lacrimi, și atâta putere are botezul acela, încât este mai mare decât cel dintâi. Pentru că Botezul cel dintâi ne șterge păcatele, dar nu ne dă putere de a nu mai păcătui”.

Dacă am vrea noi se poate, dar voința omului este lăsată liberă după Botez să aleagă: să păcătuiască sau nu. **Iar lacrimile de după Botez șterg și păcatele pe care le facem. Lacrimile de umilință sunt mai bune decât Botezul, că șterg toate păcatele care s-au făcut de la Botez până atunci și te lasă curat.**

Sunt mai multe feluri de lacrimi. Dacă ai lacrimi, să iei aminte care sunt bune, care sunt mijlocii și care sunt de la satana.

Lacrimile cele bune sunt cele din dragoste pentru Dumnezeu. Acestea îngrașă pe om, dau bucurii mari sufletului – ori de mănâncă, ori de nu mănâncă –, dacă plânge, el este sătul. Aceste lacrimi țin și de foame și de sete, și omul nu are supărare pe nimeni. Sufletul lui pururea se bucură, pentru că are dragoste de Dumnezeu.

Auzi ce spune Sfântul Apostol Pavel: *Bucurați-vă, fraților, și iarăși zic, bucurați-vă!*

Al doilea fel de lacrimi bune sunt cele care vin din frica lui Dumnezeu, dar acestea usucă pe om. Lacrimile care se nasc din frica lui Dumnezeu nu îngrașă, ci usucă pe om. **Deci lacrimile cele mai bune sunt lacrimile care vin din dragostea de Dumnezeu.**

Omul plânge și tot slăbește pentru că lacrimile de acest fel se nasc din frică. El se teme de muncile iadului, se teme de Dumnezeu și din această cauză plânge mereu, și se usucă trupul lui chiar dacă ar mânca sau n-ar mânca, de ar dormi sau de n-ar dormi. Aceste lacrimi au putere să usuce firea omenească, din cauza scârbei pentru păcat, cum se usucă lemnul la foc.

Al treilea fel de lacrimi bune sunt cele care se nasc din frica morții și din frica judecății, când cugetă omul cum va fi la moarte, cum are să se chinuiască, cât de greu are să se despartă de trup, cât de greu va fi în ziua judecății, când va sta în fața a milioane de îngeri să primească răspunsul hotărârii, unde să meargă, la bine ori la rău și, Doamne ferește,

să primească osânda veșnică. Deci și aceste lacrimi sunt bune.

Mai sunt lacrimi mijlocii, adică firești, care nu-s nici bune, nici rele. Vezi că mama plânge după copil, copilul plânge după mamă, tata plânge după băieți; sau plânge unul după prietenul lui, ori plânge soția după soț. Lacrimi firești sunt și cele din boală, din suferință și din tristețe.

Sunt și lacrimi care se nasc din slavă deșartă. Acestea sunt lacrimi rele.

Unul are darul umilinței, dar plânge pentru că-i place să-l vadă altul. Mai bine n-ar mai plânge, că satana i-a furat aceste lacrimi.

Este bine ca omul să ascundă darul umilinței, dacă-l are de la Dumnezeu. Dar și diavolul pune pe om să plângă, când îl văd alții. Dacă nu poți opri aceste lacrimi, nu ești vinovat.

Dacă omul plânge cu scop să-l vadă cineva sau îi place să știe cineva că-i plângăreț, acele lacrimi sunt din slavă deșartă și sunt rele și chiar păgubitoare.

Mai sunt lacrimi venite din mânie. Ai văzut om, când nu se poate răzbuna pe altul, plânge de ciudă. Atâta îi este de necaz că nu poate să se răzbune pe celălalt, și plânge de amărăciune. Acestea sunt și mai rele ca cele din slavă deșartă. **Acestea sunt lacrimi ucigașe și rele,** pentru că el plânge și inima-i stoarsă de satana, încât izvorăște lacrimi de ură. Acestea sunt lacrimi foarte grele, foarte păcătoase, satanicești.

Altul plânge din dezmierdare. A avut prietenie cu o femeie sau cu altcineva și, când își aduce aminte de dânsa, plânge. **Acestea sunt aduse de dracul desfrânării.**

Mai sunt lacrimi rele, care se nasc din pagube. A pierdut omul bani sau casă; i-a luat pământul și plânge după avere. Aceste lacrimi sunt tot de la vrăjmașul, pentru că omul crede că Dumnezeu nu are să aibă grijă de el.

Deci, iată de câte feluri sunt lacrimile și nu toate sunt bune. Numai lacrimile din dragostea lui Dumnezeu, din frica lui Dumnezeu, din frica de moarte sau de muncile iadului îl curăță, îl luminează, îl apropie de Dumnezeu. Celelalte sunt sau firești sau lacrimi rele și osânditoare.

Sfântul Dionisie Areopagitul spune că răul adus de satana în aceasta constă: **în poftă fără de minte, mânie fără judecată și închipuire sau nălucire pripită.** Ai văzut care-i răul din satana și din toate slugile lui? Poftă fără de minte, că au poftit să fie asemenea lui Dumnezeu; mânie fără de judecată, căci se pornesc fără rațiune să omoare pe oricine, să se răzbune, să facă rău oricărei zidiri a lui Dumnezeu, și nălucire pripită, că își închipuiesc să fie întocmai cu Dumnezeu, uitând că sunt făcuți de Dumnezeu.

Dacă ai lua de la diavoli aceste trei patimi, ei s-ar face înapoi îngeri. Dar aceste trei răutăți îi fac pe ei draci. Iar dacă ai scoate din ființa lor acestea, ei ar rămâne curați ca îngerii, cum au fost întâi.

HARUL MÂNTUIRII

– **Câtă vreme este harul cu noi? a întrebat un credincios pe Părintele Cleopa. Iar el a răspuns:**

– Cât trăim. Numai dacă îl căutăm. Dar dacă nu-l căutăm, după ce am murit, nu mai este cu noi.

– **Cum putem câștiga harul lui Dumnezeu?**

– Harul lui Dumnezeu îl primim de la Botez și îl păstrăm în noi prin Sfintele Taine și prin toate faptele bune. Adică prin post, rugăciune, spovedanie, împărtășanie, citirea cărților sfinte, priveghere, milostenie, smerenie, nașterea și creșterea copiilor în frica lui Dumnezeu și toate celelalte.

Harul vine la noi, dar nu-i spărgător de uși. Dumnezeu nu forțează ușa inimii nimănui ca să intre. Ai auzit ce spune la Apocalipsă? *Iată stau la ușă și bat. De va auzi cineva glasul Meu și va deschide, Eu și Tatăl vom veni la el și lăcaș la el vom face...*

Harul vine numai atunci când îi deschidem noi ușa inimii. El bate la ușă și dacă suntem împietriți și nu ne silim să facem voia Domnului, harul nu vine cu sila. Pentru că Dumnezeu i-a dat omului voie de sine stăpânitoare să primească harul sau nu. Harul nu vine cu sila la noi. Nu! Că iată ce zice Duhul Sfânt: *De veți vrea și de mă veți asculta, bunătățile pământului veți mânca; iar de nu veți vrea și nu mă veți asculta, sabia cea cu două tăișuri vă va mânca pe voi, că gura Domnului a grăit acestea.*

Auzi ce spune iarăși Scriptura: *Dumnezeu l-a făcut pe om și l-a lăsat în mâna sfatului său.* Și iar zice în Psaltire: *Doamne, căci cu arma buneivouri ne-ai încununat pe noi.* Harul îți dă în gând: „Postește, omule, roagă-te, păzește-ți mintea, fă milostenie, mergi la biserică, lasă și urăște păcatul, spovedește-te curat!” Iată ce trebuie să faci.

Harul îți dă în gând. Dacă vrei, îl ascuți; dacă nu, Dumnezeu cu sila nu mântuiește pe nimeni. Atunci n-ar mai fi iad și Rai, dacă fapta bună am face-o siliți de puterea lui Dumnezeu, ci toate le face omul de bună voie. Că zice iarăși Duhul Sfânt: *Pe dătătorul de bunăvoie îl iubește Dumnezeu.*

Așa că siliți-vă cu dragostea lui Dumnezeu să faceți ce este bine. Că **după moarte nu mai este pocăință pentru nimeni.** După moarte s-a închis ușa. Tot ce putem, să facem cât mai avem o scântie de viață, căci după moarte nu mai este lucrare pentru fapta bună. În ce te găsește moartea într-aceea te ia.

Zice la Ecclesiast: *De va cădea lemn în austru, de va cădea lemn în crivăț, unde va cădea, acolo va rămâne.* Iar Sfântul Ioan Gură de Aur tâlcuiește așa: „Când zice proorocul: *De va cădea lemn în crivăț...*, oare de lemne se îngrijește Domnul? Aici de suflet grăiește”. Apoi zice: „Crivățul este nepocăința care l-a apucat și austrul este milostenia și pocăința. **Căci unde va cădea sufletul după moarte, acolo va rămâne...**”.

Cum te-a apucat sfârșitul. Că până în minutul cel mai de pe urmă al vieții tale, Mântuitorul, Care S-a răstignit, așteaptă împreună cu îngerii din ceruri și cu toți sfinții mântuirea sufletului tău.

Să ne rugăm lui Dumnezeu să ne dea sfârșit bun, să nu ne apuce moartea nespovediți. Căci dacă l-a apucat pe cineva moartea nespovedit, este ca și cum ar fi murit nebotezat, dacă a avut păcate de moarte. Nu-l mai poate ajuta nimic. Nici Biserica nu-l poate scoate cu rugăciunile ei. Pentru că nu s-a îngrijit din vreme să-și curețe sufletul său cu pocăința cea adevărată, cu rugăciunea sinceră și cu celelalte fapte bune.

– **Desăvârșirea are continuitate după moarte?**

– Pentru cei desăvârșiți are. Că ai auzit ce zice Duhul Sfânt: *Merge-vor din putere în putere. Arăta-se-va Dumnezeu dumnezeilor în Sion.* Și sufletele dreptilor și îngerii merg în veacul veacului dintr-o treaptă a fericirii duhovnicești în alta mai înaltă, mai sus, cu vederi duhovnicești tot mai înalte.

Fiindcă Dumnezeu nu are margini întru înălțime. În veacul veacului merg și dreptii și îngerii tot mai sus, din treaptă în treaptă, dacă a pornit sufletul spre veșnicie, spre bine. Iar dacă moare omul nespovedit și în grele păcate, coboară spre rău până ajunge în fundul iadului, de care să ne izbăvească Dumnezeu pe toți. Amin.

DESPRE IUBIREA DE ARGINT

Precum dragostea creștină este rădăcina tuturor faptelor bune, așa și iubirea de argint este rădăcina tuturor răutăților. Vezi că Apostolul Pavel n-a numit altă faptă rea rădăcină a tuturor răutăților, decât numai iubirea de argint. Aceasta se pornește din ură

și dispreț față de fratele tău, iar dragostea care este cea mai mare dintre toate virtuțile și legătura desăvârșirii, a numit-o maică și izvor a toată fapta bună.

Pentru aceasta Mântuitorul a spus: *Cea mai mare poruncă din Lege și cea dintâi este să iubești pe Domnul Dumnezeuul tău din toată inima ta, din tot cugetul tău și din toată puterea ta.* Zicând „inimă”, „cuget” și „putere”, Mântuitorul a cuprins deodată cele trei părți ale omului.

Prin inimă a cuprins sufletul, prin cugetare a cuprins mintea, iar prin virtute (putere) a cuprins trupul. Deci **toată ființa omului trebuie să se contopească în dragostea lui Dumnezeu.**

Iar când a fost vorba de dragostea de aproapele, a zis a doua poruncă asemenea cu cea dintâi: *Să iubești pe aproapele tău ca pe tine însuși.*

Dragostea lui Dumnezeu nu are limite, adică din toată puterea, din tot cugetul, din toată virtutea; iar iubirii de aproapele i-a pus margine: **să-l iubești atât cât te iubești pe tine.** Pentru că aceasta este ce spune altă Evanghelie: *Cine iubește pe tată sau pe mamă sau soră sau frate mai mult decât pe Mine, nu este vrednic de Mine.* Nu a spus că nu-i voie să iubești, ci dacă iubești pe aproapele mai mult decât pe Dumnezeu.

POCĂINȚA REGELUI MANASE

Manase, regele evreilor din Vechiul Testament, a făcut atâtea păcate înaintea lui Dumnezeu, cum nu a mai făcut nimeni asemenea lui. Timp de 52 de ani a

făcut cu sila un popor întreg să se închine la idoli și la diavoli, silindu-l să se lepede de Dumnezeu. Și s-au depărtat de Dumnezeu și el și copiii lui și toată familia.

Iar pe cei care nu voiau să se închine la idoli și să aducă jertfă dracilor, îi omora cu cele mai crâncene chinuri.

Deci acest rege a făcut atâtea păcate, încât nu se poate spune. Dar, Preasfântul Dumnezeu, ca să-și arate adâncul milostivirii Lui și mila Lui care nu are margini, l-a adus pe Manase la pocăință prin judecățile Sale. Cum?

Acest rege, deși era așa de rău, se trăgea din neam bun. Tatăl său, Iezechia, rege plăcut lui Dumnezeu, a trăit în timpul Proorocului Isaia. Cred că el s-a rugat la Dumnezeu să-l întoarcă pe fiul său, care se îndepărtase de Făcătorul cerului și al pământului. Și cum l-a întors Dumnezeu? Iată cum.

Văzând Dumnezeu răutatea și necredința lui Manase și atâtea întunecare de minte, încât nu numai el s-a îndepărtat de Dumnezeu, ci și un popor întreg a fost dus în calea pierzării, silit să se lepede de Dumnezeu, atunci El, Care știe cum să aducă pe fiecare la pocăință, i-a pus zăbală și frâu, cum spune în Psaltire: *Cu zăbală și cu frâu, fălcile lor vei strânge, ale celor ce nu voiesc să se apropie de Tine.*

Așa a pățit și acel rege. Căci dacă îl lăsa Dumnezeu așa, niciodată nu se pocăia. Dar a trimis Dumnezeu pe boierii împăratului Asud din Babilon cu mare oștire și au rob it Ierusalimul, luând pe regele Manase rob. L-au legat și l-au pus într-o cușcă în care nu putea sta în picioare. Era legat ca un

belciug, cu capul la picioare, cu două lanțuri de aramă. Și l-au băgat în cușca aceea, în care nu putea să ridice capul, decât să stea numai așa, legat în formă de belciug rotund.

Împăratul Asud a crezut că va trăi o săptămână sau câteva zile și îi dădea mâncare de două ori pe săptămână, numai pâine de țărâță și apă.

Împăratul Babilonului tot întreba pe slugile lui:

– Nu a murit regele Manase?

Iar ei răspundeau:

– N-a murit, măria ta. Este încă viu și se mișcă în cușca aceea! Mare lucru!

Și a trăit regele în acea cușcă, legat cu lanțuri, nu o săptămână, nu o lună, nu zece luni, ci șapte ani și ceva.

Și era înfricoșată minune să vezi un om legat cu capul la picioare, să-i dai puțină apă și pâine de țărâță de două ori pe săptămână și încă să mai supraviețuiască.

Acest rege, de la care Dumnezeu nu a voit să ia scânteia de viață din el, după atâtea chinuri și necaz și canon ce avea acolo în aceste scârbe mari, rămăsese numai pielea și oasele. Gândiți-vă ce era acolo. Atunci el și-a adus aminte de Dumnezeu și a zis: „M-a adus Dumnezeu în acest chin și canon pentru că L-am mâniat și m-am întors de la El și am silit și poporul lui Dumnezeu să jertfească la idoli!”

Se gândea în inima lui: „Dacă m-a ținut Dumnezeu cu zile până acum, oare ce vrea El de la mine? Sigur că vrea mântuirea mea!”

Atunci din adâncul inimii a început să suspine, să verse lacrimi și cu vâpaie de foc se ruga lui

Dumnezeu: „Doamne, Dumnezeul lui Avraam, al lui Isaac și al lui Iacov, Dumnezeul cerului și al pământului! Doamne, Dumnezeule, dacă Tu ai făcut milă cu mine să nu mor eu atâția ani și să stau în lanțurile acestea grele și să mai fie viață în mine, se vede că Tu aștepti să mă întorc la Tine.

Deci, Doamne Dumnezeul meu, nu pot pleca genunchii mei, nu pot să plec fruntea la pământ pentru că sunt împilat de lanțuri grele de fier și de aramă, care mă trag și mă țin ca un belciug, cu capul la picioare și nu pot să mă rog Ție.

Nu pot să fac metanii, nu pot să cad cu fața la pământ, pentru că sunt așa legat. Ci, Te rog, Doamne, Dumnezeule, și îmi plec genunchii inimii mele; adu-Ți aminte, Doamne, că dacă Tu vei face milă cu cei drepți, nu-i nici o minune. Tu nu ai pus pocăință lui Avraam, lui Isaac, lui Iacov și seminției lui celei drepte, ci ai pus pocăință asupra păcătoșilor.

Deci, Doamne, Dumnezeule, dacă ai să faci milă cu mine, dacă ai să cauți Tu în inimi, dacă ai să mă întorci pe mine la pocăință, dacă ai să mă ierți pe mine pentru păcatele care covârșesc nisipul de pe malul mării, atunci are să se cunoască, Doamne, cât de negrăită este mila Ta și cât este de neajunsă de minte bunătatea Ta...”.

Așa rugându-se el din adâncul inimii lui și vărsând șiroaie de lacrimi cu durere mare în acel chin în care era, Preasfântul Dumnezeu și-a adus aminte de dânsul și a dat în gând acelui împărat, pe nume Asud, să-i dezlege acele lanțuri și să-l scoată din cușcă, din acea carceră.

Când l-a scos, din cauză că a stat legat cu lanțuri de picioare, l-au dat de-a dura și mergea ca un cerc. Oasele se făcuseră rotunde și nu se putea întinde deloc. Gândiți-vă ce jale era acolo să vezi un om făcut în formă de cerc, numai pielea și oasele, și să-ți fie milă de el. Gândiți-vă ce jale era acolo!

Și au început a plânge păgânii din Babilon, zicând: „Mai există viață în omul acesta? Este ființă de om aceasta?”

Atunci l-au lăsat liber și au început să-l hrănească câte puțin, să-l îngrijească, și în timp de câteva luni s-a ridicat pe picioare. Și nu numai că s-a ridicat și s-a făcut sănătos, dar împăratul Babilonului a spus: „Dumnezeul lui, Căruia i se închină, l-a iertat pentru așa de mare pocăință”. Și l-a trimis înapoi rege în Ierusalim!

Manase a venit iar rege și a adus pe tot poporul la închinarea lui Dumnezeu, făcând fapte bune, pe cât a putut până la sfârșitul vieții și apoi a scris rugăciunea aceea mare, pe care o zicem la Pavecernița Mare, numită rugăciunea lui Manase, regele iudeilor.

Ați văzut înțelepciunea lui Dumnezeu? Ați auzit ce face Dumnezeu? Dintr-un rege păgân, ale cărui păcate covârșiseră stelele cerului și nisipul mării, a făcut iarăși rege și sfânt, pentru că s-a pocăit din adâncul inimii, a vărsat lacrimi de foc și a fost chinuit atâția ani, cu atâta post și cu atâta chinuire și durere! Totuși el nu și-a pierdut nădejdea în mila lui Dumnezeu.

CUGETAREA LA MOARTE

Totdeauna să fii cu gândul la moarte, la judecată, la gheenă, la ultimul moment din viață, la Împărăția cerurilor, la slava dreptilor, la hotărârea cea din ziua judecății, pentru că acestea ne țin treji. Dacă gândesc că am să mor și nu știu când, câtă pregătire ne trebuie?

Cine ne poate spune nouă că mâine ne mai întâlnim când răsare soarele? Ia să vedem? Ne putem pune garanți că ajungem până mâine? Iaca nu pot să mă pun garant; că viața nu-i în mâna mea. Mă ia o durere, un junghi și gata. Asta-i. Că dacă ai cugeta la moarte, te ajută foarte mult ca să nu greșești.

Cel mai mare sfetnic, cel mai bun sfetnic, cel mai înțelept sfetnic, dacă vrei să ți-l iei în viață, să ți-o iei pe moarte! Așa spun Sfinții Părinți. Filosoful Iubul, marele profesor al Alexandriei, l-a întrebat pe Sfântul Vasile:

– Vasile, care-i firea filosofiei? Care-i cea mai înaltă filosofie?

– De-a pururea să cugetăm la moarte.

Ce suntem noi, fraților? Praf și cenușă! Viermi imputiți ai pământului! Țărână! „O mână de pământ în fundul unui mormânt”, asta suntem noi. Ce ne lăudăm? Ce ne încăpățânăm? Ce, am făcut noi alt soare pe cer, alte stele, alte ceruri? Cea mai mare nebunie e să se înalțe omul în sine. Cea mai mare nebunie e să nu-și cunoască omul neputința sa.

Te ia un junghi de cu seară și până dimineța ești gata! Te-ai dus, ai murit fără pocăință, te-ai prăpădit!

Unde sunt tiranii? Unde-s împărații lumii? Unde-s puternicii veacului? Unde-s șahinșahii Persiei? Unde-s împărații Chinei? Unde sunt sultanii turcilor? Unde-s faraonii Egiptului? Unde-s napoleonii Franței? Unde-s țarii rușilor? Unde-s cezarii Romei? Unde-s kaiserii și împărații Germaniei? Unde-s, măi? Unde-s?

În fundul iadului, dacă n-au făcut bine! Și dacă au făcut bine, ferece de ei că au plecat de la o împărăție la alta.

Dumnezeu judecă pe toți acuși. Potopul atomic este pe clanța ușii. Într-o clipeală de ochi ne putem topi. Și atunci o să vadă omul pe cine a mâniat și pe cine a supărat. Dacă Dumnezeu așa-i de bun, ți-a dat ție viață, minte, vedere, auz, miros, gust, pipăire, hrană, aer, lumină, simțiri. Ți-a dat toate, toate și te ține și poruncește pământului să scoată atâtea feluri de hrană, de fructe, de dulceți.

Ce n-a făcut El pentru noi? Și să-nchizi ochii și să spui: „Păi, dar n-am știut!” Ia gândiți-vă câtă nebie e aici! Câtă hulă! *Pus-au asupra cerului gura lor* – cum spune în Psaltire.

Vai de noi! Mai bine nu ne mai nașteam pe fața pământului, decât să zicem una ca asta. Vai de noi și de toți aceia care cred vreodată că fără Dumnezeu pot face ceva. Vai de noi! Mântuitorul a spus: *Rămâneți întru Mine și Eu întru voi, că fără Mine nu puteți face nimic.* Ce putem face noi? Iată acum vine-o săgeată și gata!

Dar unde te duci? Că dac-ar fi iadul două sute de mii de ani, ar fi tare puțin. Că ai crede: „Măi, după două sute de mii de ani tot am să scap!” Dar acolo-i veșnicie.

Sfântul Antonie le spunea ucenicilor: „Pururea aduceți-vă aminte de veșnicie. Pururea să gândiți că, dacă seara te-a apucat asfințitul soarelui, nu ești sigur că ajungi până dimineață. Și dacă dimineața ți-a răsărit soarele, nu ești sigur dacă mai apuci apusul. (‘ă nu este viața în mâna noastră”.

Vai de mine! Nu spune în Psaltire: *Doamne, Tu ai pus cu palme măsurate zilele mele?*

Că ce n-ar da omul să mai trăiască un ceas, când vine moartea? Să vă zic o istorioară.

Era un împărat al Persiei. Acesta a fost foarte iubitor de aur. Și-a făcut mobila de aur, și-a făcut case și totul a spoit în aur – și mobila din casă a făcut-o din lemn de caspiaz, un lemn pe care nu-l arde focul, mai frumos se face în foc. Dar era atât de iubitor de aur, că a adunat șaptezeci și cinci de lăzi de aur – bani de aur, monezi –, fiind zgârcit; și a pus bir mare pe popor și a asuprit lumea în tot chipul. Lumea lui era o femeie înțeleaptă:

– Măi omule, dar cât o să trăim noi de aduni atâtă aur?

– Taci! Aurul este mai puternic decât toate.

Și s-a îmbolnăvit de moarte împăratul. Atunci a adunat toți înțelepții Persiei să-i întrebe cât mai are de trăit. Și avea un preaînțelept filosof și doctor, pe care îl chema Sindonie.

Acela îi spunea numai adevărul în față. Și împăratul avea ciudă pe el, că nu-l măgulea. Sunt și

oameni fățarnici, vicleni, care măgulesc: „Măria ta în veac ai să trăiești!” Dar acela îi spunea adevărul: „Uite așa trebuie să faci”.

Împăratul l-ar fi pierdut, că putea să-l piardă ca împărat, dar zicea mai târziu, când se trezea: „Măi, ăsta are dreptate, că totdeauna îmi spune cam ce-i drept!” Alteori îl ura, că totdeauna adevărul este urât. Mântuitorul a spus: *Dacă Mă urăsc pe Mine și pe voi vă vor urî.*

Și chemă împăratul doctori și filosofi, care-i ziceau: „Măria ta, ai să mai trăiești atâția ani!”

– Ia chemați pe Sindonie! a zis împăratul. Sindonie, ce zici tu, mai trăiesc?

Acela i-a pus mâna la puls.

– Nu răsare soarele mâine dimineată și ești gata!

– Așa spui?

– Da! Dacă nu, capul meu să fie jos. Lasă-mă să trăiesc până mâine!

Îi chemă pe ceilalți:

– Da, măria ta, ziceau ei, ești bine, ai să mai trăiești!

– Eu dacă mai trăiesc mai mult de cât a zis Sindonie, pentru fiecare ceas dau câte o ladă cu aur, care îmi mai dă un ceas de viață! Cu cele 75 de lăzi de aur, tot mai am șaptezeci și cinci de ceasuri de trăit! a zis împăratul.

Și ei toți ziceau:

– Măria ta, ai să trăiești! Eu îți fac injecții; da, eu îți fac frecție; da, eu îți dau medicamente; da, eu te trag de picioare... – numai ca să capete o ladă de aur!

Îl chemă iar pe Sindonie:

– Ce zici tu, Sindonie? Îți dau și ție o ladă cu aur, dacă mai trăiesc un ceas.

– Mie dacă mi le dai pe toate, nu-ți pot da, nu numai un ceas, dar nici măcar o clipă, că nu-i viața de la noi, este de la Dumnezeu.

– Și ce zici?

– Cum ți-am spus: nu-ți răsare soarele. Când va mai fi o jumătate de ceas până atunci, te-ai dus.

Iar ceilalți ziceau:

– Măria ta, lasă-l pe Sindonie; dă paralele încoace că facem noi ce facem. Aducem medicamente, din nu știu care țară...

Împăratul era gata să dea și cele șaptezeci și cinci de lăzi pentru a mai trăi:

– Măi, dau o ladă pe ceas! Numai să nu fie cum a zis Sindonie.

Și parcă ce mai erau 75 de ceasuri? Nebunie. Să se lege omul de viața asta!

Uite ce-i, frate, când este vorba de adevăr, să spui numai adevărul. Că viața nu-i la noi, că mai dai tu o ladă de aur să mai trăiești un ceas.

Dar eu, cât n-aș mai da când mor, să-mi mai dea Dumnezeu un ceas să mă pocăiesc! Vezi cât este de scumpă viața? Dar dacă vrei să trăiești în vecii vecilor, fă voia lui Dumnezeu, întoarce-te la pocăință și fă fapte bune și vei trăi în vecii vecilor, iar dacă nu, te așteaptă muncă și chin în vecii vecilor.

Ferească Dumnezeu de asta! Ferească Dumnezeu! De aceea am spus să nu punem bază în oameni, Doamne ferește, și în cuvintele lor. Fiecare este o mână de țărână întinată, în fundul unui mormânt.

Du-te la cimitir să-mi arăți care-i împăratul și care-i ostașul; care-i ministrul și care-i generalul. Du-te acolo, la cei care-au murit de 50-60 de ani. Acolo să-mi arăți tu unde-i mitra arhiereului, unde-i coroana împăratului, unde-i bastonul filosofului, unde-s galoanele generalului; arată-mi mie acolo, să vedem! Suntem egali cu toții acolo. Suntem țărână cu toții acolo. Și poți să spui că nu-i un adevăr? Nu poți spune, în veacul veacului.

Iată ce suntem! Să nu nădăjduim în viața asta. Că pe toți îi înșală viața asta și își bate joc de toți. Te duci în fundul iadului, dacă pui bază pe dânsa. Iar dacă în această puțină viață pe care-o mai avem, facem ceva pentru mântuirea sufletului, apoi cel care face așa este cel mai înțelept om din lume. În puțină vreme, cât ține viața – că-i o trecere, o vizită pe pământ – putem câștiga veșnicia, viața veșnică.

De aceea nu trebuie să-ți pui nădejdea în putregaiul ăsta de trup, sau în bani, sau în dregătorii, sau în cinste, sau în palate, sau în bogăție, sau în știință, sau în meșteșug, sau în frumusețe, sau în orice vrei; că toate-s nălucire.

N-auzi ce cântă Sfântul Ioan Damaschin? Mare înțelepciune!

Toate sunt mai neputincioase decât umbra, toate sunt decât visurile mai înșelătoare, într-o clipeală pe toate acestea moartea le apucă. Ci veniți, iubiții mei frați, răposatului să-i cerem odihnă de la Hristos și sufletelor noastre mare milă.

Asta-i stihovna ce se cântă când mergi și duci mortul la groapă. Ai auzit ce spune? „Toate sunt mai

neputincioase decât umbra. Toate sunt decât visurile mai înșelătoare. Într-o clipeală pe toate acestea moartea le apucă”. Că de ce au plâns Sfinții Părinți toată viața lor? De ce li s-au uscat și le-au căzut genele de la ochi de lacrimi, ca Sfântului Arsenie cel Mare? Purta o basma în sân și atâtea lacrimi vărsa, că pururea își ștergea ochii. Minteă îi era la cer! I-au căzut genele de la ochi și a fost șaptezeci de ani numai în pustie. Pentru ce? Pentru că cugeta la veșnicie.

Vine unul la mine, nu se lăsa de un păcat și încă era om bătrân, și-mi zice:

– Părinte, să-mi dai canon aspru, că nu mă pot lăsa de fumat.

– Moșule, lasă țigara, că te duci în fundul iadului!

– Părinte, m-am obișnuit și n-o pot lăsa.

– Moșule, ești bătrân și nu știi când vine moartea!

– Vreau să scap de ea, dar nu știu cum!

– Dacă nu te poți lăsa de păcat, cum ai să rabzi focul iadului?

– Mi-e frică de iad, dar de fumat nu mă pot lăsa!

Aveam un sfeșnic cu o lumânare mai groasă și-i zic:

– Ia vino încoace! Ia ține degetul la lumânare!

– Văleu! Nu pot!

– Ține-l acolo!

Și-i iau mâna și i-o țin eu.

– Nu pot, părinte, mă arde!

– Ține-o acolo, frate! Când ți-o veni dracul cu pofta, pune-o lumânare și ține mâna. Vrei să te duci

în iad? Acolo nu-i o lumânare. Cuptoare cu foc, de miliarde de ori mai tare ca ăsta. Pune mâna în foc și vezi! Stai până ce arde, până ce-o curge sângele, până ce-or cădea ciolanele! Să vezi, mai vine pofta?

– Bine zici, părinte, așa am să fac! De-acum nu-mi mai trebuie să pun țigara în gură câte zile voi avea.

– Și dacă te mai robește vreo patimă să ții mâna în foc și să n-o iei de-acolo până nu-ți vei aduce aminte de focul iadului. Și acesta ți-i canonul: să zici „Doamne Iisuse...” și să pui mâna la foc. Să vedem, o să-ți mai trebuiască spurcăciuni?

Eheee, păi dacă uităm de focul acesta, de cel veșnic nu scăpăm!

Vai de noi, căci degeaba am mai văzut soarele pe pământ. Ce, crezi că-i glumă, frate? Îți spune Hristos, ți-au spus proorocii, ți-au spus patriarhii, ți-au spus dreptii și vine Dumnezeu din cer și-ți spune că este foc veșnic. *Unde focul lor nu se stinge și viermele lor nu doarme.*

Vine Dumnezeu să-ți spună că este foc veșnic! Cine trebuia să ne mai spună, fraților, de ziua judecății? Ți-a spus: *Legăți-i mâinile și picioarele, aruncați-l în întunericul cel mai dinafară. Acolo va fi plângerea și scrâșnirea dinților.* Este glumă asta?

Dumnezeu spune! Ți-a spus că este gheena, foc negru fără lumină, de miliarde de ori mai fierbinte ca acesta și n-are fund și n-are margini în veacul veacului, unde se chinuiesc dracii și cei mai păcătoși.

Ai văzut istoria aceea cu călugărul Andrei? Care a stat un ceas în gheena și i s-a părut mai mult de trei

sute de ani. Este scrisă în „Viața Repausașilor”. Ai văzut ce minuni! Ei, gândiți-vă! Ce, e glumă?

„Dac-am venit Eu din cer să sufăr pentru tine, să-Mi vărs sângele cel preasfânt și preacurat, să-mi pun viața și sufletul pentru tine și ți-am spus că este muncă veșnică! Ce mai poți să spui acum? Când îți spun: *Du-te de la mine, blestemașilor, în focul cel veșnic!*” Câtă dreptate are El! Și: *Veniți, binecuvântații Părintelui Meu, moșteniți Împărăția cerurilor, cea gătită vouă de la întemeierea lumii!*

Ai văzut? Pentru unii este gătită Împărăția și pentru alții munca cea veșnică. Ferească Dumnezeu! Să stăm bine, să luăm aminte! Că ne înșală ticăloasa asta de viață, și hoitul ăsta de trup ne trage numai la moarte. Numai la moarte.

El este cel mai bun prieten cu dracul; cel mai bun dintre toți. El te trage la mâncare multă, la băutură multă, la somn mult, la curvie, la distracție, la lene, la dezmiardare, la iubire de bani, la iubire de averi.

Uite dracul cum te trage la păcat! Tovarăș rău și viclean, care pururea ne înrobește, pururea ne spurcă și pururea ne îngrozește și desparte îngerul Domnului de la noi. Cel mai mare dușman care trage la moarte și la munca veșnică; fire stricată din Rai, coruptă, care ne luptăm atâta cu el să-l tragem la bine și el iar la rău se duce.

Dar Dumnezeu a venit cu darul Lui și ne-a dat Botezul și atâtea arme; și pocăința și mărturisirea ca să ne putem îndrepta, să ne putem mântui.

DESPRE MOARTE

Cine poate să fie sigur că vom ajunge până mâine sau peste un ceas? De aceea, pentru că viața noastră este nesigură pe pământ și toate se opresc la mormânt, în cele ce urmează vom vorbi despre două lucruri: despre moarte și conștiință.

Mai întâi, după dreptate, să vorbim despre moarte. Porunca cea dintâi a lui Dumnezeu, după greșeala protopărinților noștri, a fost aceasta: *Cu moarte veți muri*. Și, într-adevăr, după călcarea poruncii, două morți au venit asupra neamului omenesc. Adam, după 930 de ani, și Eva, după 950 de ani, au primit moartea trupească, iar moartea duhovnicească a fost lungă de 5508 ani, până la venirea în trup a Noului Adam – Hristos, Dumnezeul și Mântuitorul nostru.

Dar oare din care pricină Adam a numit-o Eva, adică „viață”, deși se cuvenea s-o numească moarte, că prin ea a venit moartea în lume? Așa era cu dreptate. Dar în loc s-o numească moarte, o numește viață, că zice: *Și a pus Adam numele femeii sale Eva, ce se tâlcuiește viață*.

Deci cum prin Eva vine moartea și Adam o numește viață? Care-i pricina? Care-i taina dezlegării aici? Iată care! Să auzim ce spune Sfântul Grigorie de Nyssa: „Pentru două pricini Adam a pus numele femeii sale Eva, adică viață. Mai întâi că ea trebuia să fie maica tuturor celor vii după trup, că ea

a născut primul copil, pe Cain, și a adus în viață prima ființă omenească. A doua, că prin Eva cea tainică, prin strănepoata Evei celei dintâi, adică prin Preasfânta, Preacurata Născătoarea de Dumnezeu și Pururea Fecioara Maria, avea să vină în lume viața, adică Hristos.

Iată pentru care pricină Adam, fiind prooroc și făptura cea dintâi a lui Dumnezeu, a proorocit ca Evei să i se pună numele acesta, pentru aceste două pricini. Mai întâi, că va fi maica tuturor celor vii, cum arată Scriptura – deci o tâlcuire o avem în Scriptură și una în Tradiție, de la Sfinții Părinți –, iar a doua, că deși moartea a venit prin femeie, tot prin femeie va trebui să vină la plinirea vremii și viața.

A luat satana în Rai trei lucruri, pentru a dărâma neamul omenesc: femeia, lemnul și neascultarea. La plinirea vremii, Noul Adam – Hristos – tot cu aceste trei arme l-a biruit pe satana: femeia, lemnul și ascultarea. Cu cele împotriva pe cele împotriva le-a surpat.

Cu ascultarea lui Hristos de Părintele ceresc până la moarte și cu moartea pe Cruce, a vindecat neascultarea lui Adam și a noastră; cu lemnul Crucii s-a vindecat rana cea venită prin lemn; gustarea din lemnul oprit, prin gustarea fierii și a oțetului; și prin Preasfânta, Preacurata Fecioară Maria, Eva cea tainică, s-a vindecat păcatul Evei și moartea care a venit în lume.

Dar cuvântul nostru privește în altă parte. Au trecut de la Adam până la potop 2642 de ani. În acest timp n-a scăzut din viața omului nimic.

A trăit Adam 930 de ani și Eva 950 de ani, iar Noe, alt Adam al omenirii, a trăit 950 de ani. Noe, fiind mare prooroc și plăcut lui Dumnezeu din neamul său, a avut mare grijă să păzească în toată vremea lui, de când s-a născut, un mare dar: oasele lui Adam, corpul lui Adam, strămoșul lui.

Cele mai scumpe moaște din lume le păstra el și până la dânsul le-au păstrat alți patriarhi mai vechi decât dânsul. Noe a fost al optulea de la Adam, iar Matusalem, al șaselea. Și le-au dat unul la altul, ca pe un dar preascump, prima zidire ieșită din mâna lui Dumnezeu: oasele lui Adam.

Noe, când era de 500 de ani, ați auzit Scriptura, s-a căsătorit și, 100 de ani trăind, a avut pe cei trei fii: pe Sim, Ham și Iafet. Și când era Noe de 600 de ani a început potopul și a ținut un an de zile furia potopului.

A plouat 40 de zile și 40 de nopți, iar corabia de-abia la un an de zile s-a oprit, pentru că ai auzit ce spune la Facere: *Iar din luna a zecea până în luna a șasea au scăzut apele, trei luni de zile, și de-abia au început să se vadă vârfurile munților celor mai mari din lume.*

Să fi fost atunci cu corabia lângă Noe, să vezi în toată România de-abia vârful Ceahlăului sau al Negoiiului, sau Moldoveanul, sau vârful Ineului din Maramureș, sau, dacă erai în Asia, vârful Himalaia sau alți munți. Abia se zăreau atunci numai vârfurile munților, iar vuietul apelor și tulburarea văzduhului nu încetase.

Din luna a șaptea până în luna a patra mai scăzând apele, a dat drumul Noe porumbelului

celuilalt. Când a ieșit Noe din corabie, lângă Munții Ararat, azi în Armenia, pustiu era pământul, plin de mâl, plin de furia și urgia lui Dumnezeu, că se înecase tot ce era viu, afară de cei ce erau în pânțele corabiei. Au ieșit în câmpia Senar și au adus jertfă lui Dumnezeu.

Apoi s-a arătat curcubeul, după cum știți, semn de legătură veșnică între om și Dumnezeu, că nu va mai fi potop cu apă. Și au ieșit fiii lui Noe – Sim, Ham și Iafet. Lui Sim i-a dat Asia, lui Ham i-a dat Africa – de aceea sunt negri acolo, că Ham a fost blestemat –, iar lui Iafet i-a dat Europa.

Dar a avut grijă mare Noe, când a despărțit pe fiii săi, că au plecat fiecare în altă direcție, după ce s-au înmulțit, să le dea un mare odor neprețuit pe care îl purtase în corabie și de care avusese grijă mai mult decât de tot aurul. Era trupul lui Adam, așa cum l-a făcut Dumnezeu. Era scheletul lui Adam. Și le-a zis Noe: „Dragii mei, pământul este înaintea voastră; de acum creșteți și vă înmulțiți și umpleți pământul, că așa a zis Dumnezeu”; că a doua oară a binecuvântat pe om cu același cuvânt dintâi, cum este scris în Biblie.

„Eu nu vă dau aur, eu nu vă dau argint, eu nu vă dau pietre scumpe. Acestea le veți găsi voi pe pământ și prin munți și oriunde. Vă dau un lucru mai scump decât toate: vă dau trupul protopărintelui nostru Adam, primul om din lume”.

Și le-a împărțit lor oasele lui Adam. Capul l-a dat lui Sim, în Asia, mijlocul l-a dat lui Iafet, înspre Europa, iar picioarele le-a dat lui Ham. Iar fiii lui Noe l-au întrebat:

– Dar ce ne folosesc nouă acestea așa de mult?

– Mare folos veți lua de câte ori veți privi la dânsule!

– Care folos?

– Când veți vedea capul lui Adam, vă veți aduce aminte că sufletul lui este în chinurile iadului, pentru că a greșit lui Dumnezeu și vă veți trezi și veți zice: „Doamne, ferește! Să nu ajungem ca strămoșul nostru! Să nu mâniem pe făcătorul nostru, că iată, oasele lui Adam sunt aici și sufletul lui se chinuie în muncile iadului, pentru că a călcat porunca lui Dumnezeu”.

Iată filosofia cea mai înaltă pe care a dat-o Noe feciorilor săi: să nu uite că vor muri. Să vadă oasele lui Adam și să-și aducă aminte că și ei sunt praf și cenușă și îndată după moarte urmează judecata și vai de acela care calcă porunca lui Dumnezeu.

Cea mai înaltă filosofie de sub cer este cugetarea la moarte. Marele Vasile a fost întrebat de marele filosof din Alexandria, Eubul:

– Spune-mi mie, o, minunatul! – că făcuseră școala împreună la Atena, pe vremea aceea fiind și la Alexandria mare cetate de cultură creștină și păgână –, spune-ne nouă care este cea mai înaltă filosofie a creștinului?

Și a zis marele Vasile:

– Cea mai înaltă filosofie de sub cer este să avem de-a pururea moartea înaintea ochilor noștri.

Pentru că strămoșii noștri, atâta vreme cât au avut moartea în față, n-au greșit. De câte ori în Rai le dădea satana în minte: „Ia duceți-vă la pom și mâncați!” – căci era frumos la vedere și bun la gust

rodul ce l-a omorât –, dar când se apropia, Adam zicea: „Nu mă duc”. „Dar de ce?” „*A spus Dumnezeu că în ziua când voi mânca din pomul acesta, cu moarte voi muri*”. Și de frica morții nu se apuca să mănânce.

Văzând satana că sunt înarmați strămoșii noștri cu această armă puternică, adică cugetarea morții, de către Făcătorul lor, ce-a gândit întâi? Să le smulgă din minte moartea. S-a băgat în șarpe, cum zice marele Vasile, că în Rai vorbeau toate animalele și șarpele avea picioare înalte, nu mergea târâș. După ce l-a amăgit pe Adam, Dumnezeu l-a blestemat să se târască pe pânțe, i s-au luat picioarele. Picioarele șarpelui sunt în pânțe și astăzi. Și asta ca să se îplinească porunca să meargă numai pe piept, să mănânce pământ și să fie blestemat pentru că prin șarpe a reușit satana să intre și să vorbească cu Adam.

– Ce-a zis Dumnezeu? a întrebat șarpele.

– Iată ce a zis, a răspuns Adam: „Toți pomii Raiului, toate grădinile, desfătarea asta negrăită este a noastră, dar din cutare pom să nu mâncăm”.

– Dar de ce? a întrebat șarpele viclean.

– A spus că oricând vom mânca, cu moarte vom muri.

– Nu-i adevărat! – zice satana prin șarpe –, nu veți muri cu moarte.

– Cum se poate? Dar de ce?

– Știți de ce v-a spus Dumnezeu așa? Se teme foarte tare că, dacă veți mânca din pomul acela, vă veți face dumnezei ca și Dânsul și veți fi asemenea Lui, și, din marea răutate ce are pe voi, ca să nu vă înălțați ca El, v-a oprit să mâncați de acolo; că în

orice zi veți mânca, ochii voștri se vor deschide și veți fi ca niște dumnezei!

Auzi? Dumnezeu spune lui Adam că va muri și șarpele îi spune că nu va muri! Și Adam lasă pe Ziditorul său și ascultă pe șarpe, adică pe satana, care vorbea prin gura șarpelui. Și crezând acestea, calcă porunca și moștenește îndoită moarte: și pe cea trupească și pe cea duhovnicească!

Părinților, iubiți credincioși, maicilor și surorilor, câteva suflete sunteți aici. Eu în viața mea, mi-a ajutat mila Domnului, am vorbit la mii de oameni pe la hramuri și ori aș vorbi la două urechi, ori la două mii, tot atât mă costă. Dar suntem câteva suflete aici. Dacă n-am uita noi învățătura cea preascumpă a Sfinților Părinți și a Sfintei Scripturi, noi n-am mai greși lui Dumnezeu.

Auzi ce spune dumnezeiescul și preaînțeleptul Isus, fiul lui Sirah: *Fiule, adu-ți aminte de cele mai de pe urmă ale tale și în veac nu vei greși.*

Pentru ce? Dacă cuget la moarte, moartea mă oprește și de a gândi răul, nu numai de a-l vorbi sau a-l face. Eu știu că Dumnezeu o să-mi cântărească și gândurile și cuvintele și lucrurile vieții mele, când îmi voi da sufletul.

Deci, dacă cuget la moarte, mă feresc de toate. Auzi ce spune în „Ușa pocăinței”? Acea carte tratează patru lucruri: moarte, judecată, Rai și iad. Eu cred că acea carte dacă ar fi tipărită în zeci de mii de exemplare și dacă lumea ar înțelege-o, toți ar merge în Rai. Atât de mult folosește pentru creștini cugetarea la moarte, că ne arată ce-i omul și unde se duce și ce va fi în ziua morții sau a judecății.

Acolo spune că cel mai mare sfetnic în viață nu este nici filosoful, nici îngerii, ci moartea: „Ia-ți sfetnic, omule, pe moarte, și atâta înțelepciune are să te învețe, încât nici Solomon în toată înțelepciunea sa, nici îngerii, nici filosofii lumii, nimeni nu te va folosi pe tine ca moartea”. Pentru ce? Moartea te sfătuiește: „Omule, nu gândeai rău, că ai să mori! Nu fura, că ai să mori! Nu vorbeai rău, că ai să mori! Nu urî pe fratele tău, că ai să mori! Nu fi desfrânat, că ai să mori! Nu înjura, că ai să mori! Nu fuma, că ai să mori! Nu fi bețiv, că ai să mori! Nu te judeca cu altul, nu intenționa să faci rău nimănui, ia seama de sufletul tău, că ai să mori!”

Câtă filosofie ne aduce moartea! Auzi ce spune Sfântul Ioan Damaschin: „O, moarte, moarte, mai bine te-am numi pe tine viață, că cel ce pururea cugetă la tine, pururea viază”. Vrei să știi că nici Solomon nu poate învăța atâta înțelepciune ca moartea? Zice marele Vasile: „Și Solomon acela, iubitorul de înțelepciune, dacă n-ar fi uitat moartea, nu-l biruiau femeile, să ajungă de batjocura lor, să le facă și capiște, să se lepede de Dumnezeu și să se închine la idoli”.

Iată, Solomon cel preaînțelept, cel plin de darul înțelepciunii, a ajuns închinător la idoli și a zidit capiște zeilor, lepădându-se de Dumnezeu după 40 de ani de domnie. Pentru ce? A uitat că va muri. Pe el îl muștră cartea înțelepciunii lui Isus, fiul lui Sirah: *Te-ai întărit în trup, te-ai întărit în păcat și ai uitat pe Ziditorul, Care ți-a dat înțelepciunea, cu care ai condus poporul acesta 40 de ani.*

Vai de noi și de noi, că nu greșim până nu uităm de moarte. Nici un păcat nu trece de la minte la simțire, nici prin imaginația noastră, dacă avem înaintea ochilor moartea. Dacă uităm moartea, murim, dacă nu uităm moartea, trăim, suntem vii cu sufletul în vecii vecilor.

Cine a gândit vreodată la moarte, și-a nălucit-o cu mintea și a greșit lui Dumnezeu vreodată? Deci prea bun tovarăș de drum, prea bună prietenă și prea mare sfetnic ne este nouă moartea. Să nu ne temem de ea.

Cel mai mare filosof în viață să avem moartea. Niciodată moartea nu te va învăța de rău. Totdeauna îți va spune: păzește-te de păcate, omule, că ai să mori! Și-ți spune cel mai mare adevăr. Pentru ce? Pentru că-ți spune negreșit că ești trecător, vei muri și vei sta înaintea lui Dumnezeu, ca să dai seama de tot ce ai gândit, tot ce ai lucrat, tot ce ai făcut.

Ce zicea Alexandru Macedon, mare filosof – învățase filosofia despre suflet și moarte de la acel mare filosof din antichitate, Aristotel – când a luat împărăția Persiei și a bătut pe Darius și împărăția Egiptului și a luat împărățiile de lângă Eufrat și împărățiile lui Boz și celelalte? Veneau filosofii și îi spuneau:

– Măria Ta, aur mult, pietre scumpe, palate are Darius și sabia lui Darius este făcută în formă de octogon cu opt muchii și are mânerul împodobit cu două kilograme jumătate de pietre nestemate și poleită cu aur curat. Vino s-o vezi măcar!

Iar el le-a răspuns:

– Dacă-i moarte, nu-i nimic! Ce-am să fac eu cu sabia lui Darius în război? Uite, am sabia asta ca fulgerul în mâna mea, ușoară. Aceea-i paradă. S-o iau s-o leg la curea s-o ducă calul, să vadă lumea că strălucește la brâu?

– Vino, împărate, și ia pe soția lui Darius, că el a fugit și l-au spânzurat doi oșteni.

– Cine l-a spânzurat pe Darius? Cine le-a dat voie? Să-i spânzurați pe aceia, căci nu am dat eu ordin să omori omul! Am spus să iei împărăția și să-l lași să trăiască – că el cucerea toate împărățiile și trecea mai departe. Alții îi ziceau:

– Ia una din fetele lui Darius, căci are cele mai frumoase fete de pe lume! Două fete are.

Și Macedon le-a zis:

– Să nu le aduci să le văd, că-ți tai capul. Eu, care am cucerit atâtea popoare cu puterea lui Dumnezeu, mă biruiesc de frumusețea unei femei?

Acest împărat a murit la 35 de ani necăsătorit și otrăvit – știți istoria lui –, dar totdeauna se gândea la moarte, cum îi spuneau Ptolomeu Filadelful și Seneca, secretarul lui, și Antioh și Nicanor și Vizantie și ceilalți și Chir cu toată suita lui:

– Măria Ta, nu-ți pasă de nimic; nici de aur, nici de frumusețe!

– Nu! Dacă-i moarte, nu-i nimic!

De aceea și când murea, după ce a bătut toate împărățiile, când a văzut că-i dăduseră otravă dulce nepoții lui, a zis:

– Astăzi am băut pahar dulce și amar!

– Ce este, măria ta?

– Mor!

Se adunaseră filosofi, generalii, împărații, care pe unde îi pusese. Iar el le-a zis:

– Eu nu mă tem de moarte! Eu cred într-un singur Dumnezeu, cum m-a învățat arhiereul evreilor, când am cucerit Palestina. Acela mi-a spus că este un singur Dumnezeu.

– Cum îl cheamă pe Dumnezeul vostru? l-am întrebat pe arhiereu.

– Unul este Dumnezeu, Care a făcut cerul și pământul. Îl cheamă Savaot!

– Ce înseamnă Savaot?

– Dumnezeul oștirilor.

– Nu cumva conduce oștirile de jos?

– N-ai grijă, măria ta! El conduce oștirile cele din cer. Cu acelea nu te poți măsura!

– Aceluia mă închin și eu.

Așa a cunoscut Alexandru Macedon pe Dumnezeu și a început să fie un om foarte milostiv. Când era să moară, l-au întrebat generalii lui:

– Măria ta, din ce să-ți facem mormântul? Din marmură? De aur? De pietre scumpe, de iachint, de hrisolit, de onix, de ametist sau de rubin?

Toate pietrele scumpe i le-au spus.

Iar el le-a răspuns:

– Dacă-i moarte, nu-i nimic! Să nu-mi faceți mormântul meu din aur și din alte pietre scumpe. Ci să-mi faceți mormântul și sicriul de granit și să nu cumva să mă îmbrăcați în haine aurite. Ci simplu, ca un simplu om. Și să lăsați la sicriu două găuri: una în stânga și una în dreapta.

– Da de ce asta?

– Pe acolo să-mi scoateți mâinile mele și să le lăsați goale, ca să vadă toți că nimic n-am luat cu mine după moarte.

Vedeți, fraților, înțelepciunea împăratului Alexandru Macedon? Să nu creadă cineva că, după moarte, va lua ceva cu dânsul. Ce-au folosit faraonii Egiptului că au pus în piramide atâta aur și argint și au făcut căruțe cu cai de aur? Le găsesc alții și se îmbogățesc la muzee. Ce le-a folosit? Le-au luat cu ei? Nu. Știi ce-au luat cu ei? Fapta bună! Dacă au făcut-o, au fost înțelepți.

Și faraonii Egiptului aveau mare filosofie despre moarte.

Ei aveau un mare dregător, care era plătit la curtea împărătească, numit omul morții. Și când bea împăratul și mânca și cânta muzica și se veselea, venea acest slujitor cu o căpățână de mort și i-o pune pe masă și atât zicea: „Împărate, mănâncă, bea și te veselește, dar adu-ți aminte că ai să mori!”

Dar să revenim, că pentru moarte sunt încă multe de spus, mai cu seamă la aceștia cu hainele negre, că noi călugării avem mari jurăminte înaintea lui Dumnezeu și cugetăm totdeauna la moarte. Că moartea nu alege nici tânăr, nici bătrân, nu te caută la contingente, la buletin de identitate, la livret. Nu te caută că ești mirean sau călugăr, pregătit sau nepregătit.

Să ne ajute Preasfântul Dumnezeu când vom închide ochii, să nu ne găsească nepregătiți.

ALT CUVÂNT DESPRE MOARTE

De nimic nu-i mai sigur omul pe pământ decât de moarte. Că ai să trăiești mai mult, nu știi; că ai să fii mai bogat, nu știi; că ai să fii mai sănătos decât ești, nu știi; dar că ai să mori, știi. Și nimeni nu poate contesta acest adevăr.

Auzi ce a spus Dumnezeu la începutul lumii: *Cu moarte veți muri*. Iar dumnezeiasca Scriptură, la Isus, fiul lui Sirah, spune: *Toți murim*.

Să știți un lucru: Moartea este viață pentru cei ce nu o uită pe dânsa. Atâta vreme cât strămoșii noștri, protopărinții noștri Adam și Eva, n-au uitat moartea, ei erau în Rai. Dar cum au uitat de moarte, au murit cu sufletul și, după nouă sute și ceva de ani, au murit și cu trupul.

Deci, moartea, cum zice Sfântul Ioan Damaschin, este viață pentru cei ce nu uită de ea. Moartea, dacă noi nu uităm de ea, ne aduce viață veșnică.

Sfântul Vasile a fost întrebat de marele filosof Eubul, prietenul său din Alexandria:

– Care este cea mai mare filosofie din lume, mai ales din lumea creștină?

El i-a răspuns:

– De-a pururea să cugetăm la moarte.

Aceasta este cea mai înaltă filosofie! Pentru ce? Cine cugetă la moarte, nu moare cu sufletul. Cine cugetă la moarte, se ferește de păcat. Că auzi ce spune Apostolul Pavel: *Plata păcatului este*

moartea. Cine își aduce aminte de moarte, nu păcătuiește. Auzi ce spune Isus, fiul lui Sirah, în cartea înțelepciunii sale: *Fiule, adu-ți aminte de cele mai de pe urmă ale tale și în veac nu vei greși.*

Deci, țineți minte! Marele Apostol Pavel, cel mai mare vas al alegerii, trimis de Hristos spre luminarea neamurilor, auzi ce spune: *În toate zilele pomenirea morții pururea o avem cu noi.* Și iarăși: *În toate zilele mor!* În toate zilele murea păcatului și via lui Hristos și în toate zilele pomenirea morții o avea în inima sa. Pentru ce? Ca să nu moară cu sufletul.

Cine uită de moarte, ușor cade în mreaja ei, ușor moare cu sufletul și se duce în gheenă!

Dumnezeieștii Părinți ne învață așa: **Omule, dacă vrei să-ți iei un sfetnic și un dascăl în viață, ca să te povățuiască sigur la calea mântuirii, nu lua pe nimeni altul decât pe moarte! Cel mai mare sfetnic care ne poate povățui la Împărăția cerurilor este moartea.** Numai să nu uităm acest sfetnic, acest profesor, acest dascăl, ci totdeauna să-l avem înaintea ochilor minții noastre.

Moartea atât de bine te sfătuiește, dacă nu uiți de ea, atâta înțelepciune te învață, încât nici Solomon, întru toată înțelepciunea sa, nu poate să te învețe cât te învață moartea. Că zic dumnezeieștii Părinți: „Nici Solomon nu cădea în plăceri și în robia desfrânării cu femeii, dacă avea moartea înaintea ochilor lui”.

Dacă și el ar fi avut dascăl pe moarte, moartea era mult mai înțeleaptă decât dânsul și l-ar fi oprit de la păcat. Dar a uitat de moarte și a căzut în mocirla

răutăților, pentru că n-a vrut să aibă un sfetnic mai scump decât toți, adică pe moarte.

Iată cum te oprește moartea de la păcat:

Trupul cugetă împotriva duhului, cum zice Sfântul Apostol Pavel. Când trupul se ridică cu război împotriva sufletului ca să-l spurce, atunci întreab-o pe moarte:

– Ce zici, moarte? Să fac păcatul acesta, care mă îndeamnă trupul? Și ea îți va spune:

– Nu fă păcatul, că vii în mâna mea și te duc în gheenă!

Te îndeamnă diavolul să furi? Întreab-o pe moarte. Și ea îți va spune:

– Nu fura, că-i poruncă, și vii în mâna mea!

Te îndeamnă diavolul la desfrâu? Te îndeamnă diavolul la înjurat, la beții, la fumat, la toate răutățile? Întreab-o pe moarte:

– Ce zici, moarte, să fac? Să vezi ce spune moartea:

– Nu face acestea, că vii în mâna mea! Acuși mori! Doar nu rămâne aici nimeni și eu te arunc în gheena!

Deci moartea este de mare folos și întotdeauna trebuie s-o avem înaintea ochilor! Iar când te îndeamnă diavolul să faci un păcat, întreab-o pe moarte:

– Ce zici moarte? Tu ești dascălul meu! Ce să fac?

– Nu fă, că plata păcatului este moartea, și mori cu sufletul și vii în ghearele mele și te duc în gheenă și acolo te muncești în vecii vecilor!

Deci iată cât este de bună moartea, dacă ne-o punem sfetnic nouă! Cugetarea la moarte ne oprește de la păcat întotdeauna și ne învață să facem numai bine. De aceea, vai de acela care uită de moarte, că acela moare cu trupul la vremea lui, dar cu sufletul moare în clipa când face păcatul.

Dacă am avea totdeauna moartea înaintea ochilor, n-am face păcatul, nu numai cu lucrul, dar nici cu cuvântul, nici cu gândul, pentru că Dumnezeu judecă și păcatul cu gândul ca păcat desăvârșit.

Ce spune dumnezeiescul părinte Efrem Sirul? „Nu vă aruncați în negrijă, frații mei, pentru păcatele cu gândul, că ar fi ușoare. Dacă păcatele cu gândul ar fi ușoare, nu socotea Însuși Hristos, înțelepciunea lui Dumnezeu, preacurvie întru poftă de femeie și ucidere întru ură de frate”. Numai ai cugetat cu patimă la femeie și te-ai făcut preacurvar! Numai ai cugetat cu ură asupra fratelui tău și îl urăști și ești ucigaș! Ai auzit? Preacurvie din gândire și ucidere din ură împotriva fratelui.

Vezi? Însă moartea nici aici nu te lasă. Moartea te oprește nu numai să nu treci la păcatul cu lucrul, ci nici la cel cu gândul. Pentru că Dumnezeu osândește gândurile ca pe fapte, în Legea Darului.

Că El nu a venit să strice Legea, ci să o desăvârșească. În Legea Veche era scris: *Să nu furi!* Iar aici, în Legea Darului, nici să nu poștești lucrul altuia. Deci Hristos te oprește ca nici să nu gândești cu patimă asupra lucrului altuia.

Frații mei, fericit și de trei ori fericit este omul acela care și-a luat sfetnic pe moarte. Totdeauna când îl luptă lenevia să nu facă rugăciune, să nu-și

facă canonul dat de duhovnic; când îl luptă diavolul să nu păzească posturile, să dezlege la mâncare de dulce, când nu trebuie; sau când îl luptă diavolul să fure, sau să adune avere, sau să se răzbune pe altul, sau să curvească, sau să înjure, sau să se îmbete, sau să fumeze, el s-o întrebe pe moarte:

– Ce zici, moarte, să fac lucrul acesta?

Și moartea îi spune:

– Nu. Nu fă! Că plata păcatului este moartea. Eu vin îndată după păcat și te iau și te duc în gheenă!

Iată în ce chip moartea, de care noi ne temem, ne este cel mai mare prieten și cel mai mare sfetnic în viață, spre viața veșnică.

Filosofia noastră, a creștinilor, nu este să fugim de moarte. Dar ce? Să ne pregătim de moarte! Să o așteptăm să vină la noi. Și cum? Să ne mărturisim curat păcatele, să ne facem canonul, să ne împăcăm cu toți, să încetăm de la păcate, să facem fapte bune și atunci vom aștepta moartea ca pe o mare paradă, ca pe o mare sărbătoare.

Auzi ce spune Sfântul Efrem: **Bărbatul muștrat de conștiința sa pentru păcate, foarte tare se teme de moarte, iar omul drept așteaptă moartea ca pe o mare sărbătoare!** Să vină să-l treacă din moarte la viață, că veacul de acum este moartea sufletului, pentru cei ce se robesc de dânsul.

Noi ne temem: „Vai de mine, mor!” Ne temem! Dar să nu ne temem de moarte. Să ne temem de păcat, că păcatul ne duce la moarte. Pentru că plata păcatului este moartea și adevărata moarte a sufletului este păcatul!

DESPRE MOARTEA CELOR PĂCĂTOȘI

Să vă spun două cazuri de morți năprasnice, să vedeți cum mor cei ce nu se tem de Dumnezeu și nu vor să se pocăiască.

A venit o biată femeie din Ardeal și mi-a spus:

– Părinte, bărbatul meu, de când m-am căsătorit cu el, nu mergea la biserică, nu se ruga, nu postea, înjura și era bețiv și desfrânat. Și iată cum l-a pedepsit Dumnezeu. Acum, în Săptămâna Mare dinaintea Sfintelor Paști, a venit acasă de la lucru și mi-a poruncit să-i tai o pasăre și să-i fac mâncare cu carne. Degeaba am căutat eu să-i spun că-i păcat, că este săptămâna Sfintelor Patimi. De frică să nu mă bată, am făcut ce mi-a poruncit el.

Seara, când a venit de la lucru, m-a întrebat:

– Ai făcut varză cu carne?

– Ți-am făcut, i-am zis eu. Este în bucătărie.

Pe când mânca, l-a pedepsit Dumnezeu, că s-a înecat și a murit cu carnea în gât. De aceea am venit, părinte, să-l puneți la slujbe, poate l-o ierta Dumnezeu, că tare mai era rău și necredincios!

– Femeie, i-am zis eu, nu-l putem pune la sfintele slujbe, căci era necredincios și a murit din vina lui, ca un sinucigaș!

Să vă arăt cum a murit alt om rău.

Într-o zi a venit o femeie dintr-un sat de pe Valea Moldovei să-mi dea un pomelnic pentru soțul ei mort subit. Și am întrebat-o:

– Femeie, cum a murit soțul tău, să știu dacă pot să-l pun sau nu la sfintele slujbe? Că pe cei necredincioși, pe sectari, pe bețivi și pe desfrânați, care mor fără pocăință, nu-i putem pomeni la Sfântul Altar.

– Părinte, soțul meu era bețiv și desfrânat. Nu mergea la biserică, nu se spovedea și nu mă lăsa curată nici o săptămână în Postul Mare, că nu știa ce-i Duminică, ce-i zi de post sau sărbătoare. De aceea, din cauza lui nu m-am putut împărtăși mulți ani de zile. Acum, la începutul Postului Mare, l-am întrebat pe părintele nostru ce să fac. Iar el mi-a spus: „Ascunde-te la cineva săptămâna asta ca să poți posti cu curăție măcar șapte zile; apoi vină la mărturisire și-ți voi da aghiasmă mare”.

Deci am făcut cum mi-a spus părintele. M-am dus la nașa noastră și i-am spus copilului să-i spună soțului că sunt dusă la spital. Așa am putut posti și eu câteva zile cu rugăciune, cu post și curăție. Când vine el acasă de la lucru îl întreabă pe copil:

– Măi, Vasile, unde-i mamă-ta?

– Este dusă la spital!

– Ia vezi, poate a venit. Să vină la mine.

Dar să auziți mânia lui Dumnezeu. În clipa aceea deodată bărbatul cade jos în casă – că din cauza beției i s-a rupt o arteră la inimă – și începe a striga deznădăjduit: „Salvarea, salvarea, chemați salvarea să mă ducă la spital, că mor!”

Și cum s-a uitat la apus și la miazănoapte, a început a vedea cuptoarele iadului și pe diavoli. De aceea striga: „Cuptorul... Cuptorul cu foc! Uite diavolii cum vin să mă ia...! Nu mă lăsați...! Nu mă

lăsați, că mă trag în cuptoarele iadului...! Femeie, nu mă lăsa!”

Și m-a apucat de mână și așa a murit...

*

Ați văzut mânia cea dreaptă a lui Dumnezeu pentru cei care nu vor să se pocăiască? Căci iată ce spune în Psaltire: *Moartea păcătosului este cumplită și cei ce urăsc pe cel drept vor greși!* Fericiți și de trei ori fericiți sunt creștinii aceia care se roagă și care țin sfintele posturi. Postul lungește viața. Sfântul Vasile cel Mare zice: „Bucatele cele multe și bucatele cele grase, neputând să le mistuie stomacul, multe boli au adus în lume. Iar postului și înfrânării pururea îi urmează sănătatea”.

Ai văzut pe Sfântul Eftimie cel Mare? Treizeci de ani n-a gustat pâine și mâncare făcută la foc; numai cu verdețuri se hrănea și a trăit peste o sută de ani. Ai văzut pe Sfântul Leontie de Agra în Sfântul Munte, că n-a băut nici vin, nici untdelemn; numai cu fructe și cu rădăcini de pământ trăia. Nu a mâncat toată viața lui mâncare fiartă la foc, sau pâine, sau vin. Numai când se împărțăsea, lua o linguriță de vin. Așa! Și-a pus nădejdea numai în Dumnezeu.

Ce zice Mântuitorul? Nu numai cu pâine va trăi omul, ci cu tot cuvântul lui Dumnezeu. N-a pus nădejdea în hoitul acesta de trup, care ne duce în pământ. Că dacă aici omul păcătos nu poate răbda o scânteie de foc, acolo în iad, unde ard cei ce nu se pocăiesc, cum va răbda în vecii vecilor? Atunci va vedea fiecare!

DRUMUL SUFLETULUI DUPĂ MOARTE

Frații mei, să ne aducem aminte de nemurirea sufletului. Să știți că suntem străini și călători pe pământ. Auziți ce zice Psaltirea: *Nemernic este omul pe pământ și străin ca toți părinții săi*. Nimeni nu rămâne în lumea aceasta. N-am venit să stăm aici. Aici este o trecere neconținută; am răsărit prin naștere și asfințim prin moarte.

Sfântul acela, dumnezeiescul Iov, zice așa: *Din pânțele maicii mele am căzut în groapă*. Ați auzit? Atât i s-a părut viața pe pământ, după 400 de ani. Că, după bătaia aceea Dumnezeu i-a mai dăruit 140 de ani de viață, după ce l-a încercat cu atâtea chinuri și boli; și atât i-a părut, că din pânțele maicii sale a sărit în groapă. O săritură i-a părut viața.

Voi nu auziți cu ce ne aseamănă Duhul Sfânt? *Omul ca iarba, zilele lui ca floarea câmpului; așa va înflori*. Și iarăși: *Zilele lui ca umbra trec*. Și iarăși: *Zilele mele ca umbra s-au plecat și eu ca iarba m-am uscat*. Și iarăși zice: *S-au stins ca fumul zilele mele și oasele mele ca uscăciunea s-au uscat*. Și iarăși: *Zilele anilor noștri ca pânza păianjenului*. Cu pânza păianjenului s-au asemănat zilele vieții noastre. Adică, cât este de slabă pânza păianjenului, așa-i de slabă viața noastră pe pământ; suntem umbră, vis și floare pe pământ!

Dumnezeu zice lui Isaia: *Ascultă, proorocule, strigă și zi așa înaintea poporului: Tot trupul omului este iarbă și toată slava omului este ca floarea ierbii. Uscatu-s-a iarba și floarea ei a căzut, iar cuvântul Domnului rămâne în veac.*

Deci să nu punem bază pe viața aceasta, că-i umbră și vis. Știți ce rămâne în veci? Sufletul. Trupul vedeți că se face țărână. Că îngropăm și dezgropăm morții și se fac în puțină vreme țărână. Mai ales după o vreme nici oasele nu mai rămân; toate se fac nimic.

Asta-i și porunca cea dintâi, *că pământ ești și în pământ vei merge.* Dar sufletul nu moare niciodată. Sufletul rămâne în vecii vecilor, că el este duh și nu poate să moară. Așa l-a făcut Dumnezeu.

Dar, ca să știți ce se întâmplă cu sufletul când moare omul, am să vă spun care-i drumul sufletului imediat după moarte, după tradiția Bisericii Ortodoxe.

De când murim și până la 40 de zile, când are loc judecata particulară a sufletului și se hotărăște de Dumnezeu unde o să stăm, la bine sau la rău, până la judecata de apoi, este un timp de tranziție, adică un timp provizoriu, pentru drepti și pentru păcătoși.

Când moare omul și când își dă sufletul, în clipa aceea apar în fața lui atâția diavoli câte păcate a avut omul și atâția îngeri sfinți câte fapte bune a avut el în viață. Așa arată Sfântul Efrem Sirul.

Și este o mare luptă atunci. Că sfintele puteri se luptă cu diavolii cum să ia sufletul, că diavolii zic că este al lor, că are păcate mai multe; iar îngerii zic că este al lor, că are mai multe fapte bune. Și este o

mare luptă și de aceea se teme sufletul să iasă din trup. I se leagă limba când vede toate astea. El vede atunci multe, dar nu poate să spună. El ar spune: „Uite, câți diavoli au venit!”

Părintele Eftimie de la Agapia Veche a văzut cu o săptămână înainte de a muri cum se luptau îngerii cu diavolii pentru suflet. Și zicea: „Uite cum se luptă! Îngerii Domnului sunt cu cununi de aur pe cap și-i lovesc pe draci. Uite cum fug!”

Cu o săptămână înainte a spus când va muri, căci a fost un om ales al lui Dumnezeu, cum spuneau maicile. Dar nu toți văd taina aceasta și să o poată spune; o văd, dar nu o pot spune.

Atunci în ceasul morții are mare îndrăzneală îngerul de la botez. Când vine acesta, toți se dau la o parte. Îngerul pe care îl avem de la Sfântul Botez are mare putere. De aceea, când vă rugați acasă, după ce ați terminat rugăciunile, să faceți și câteva închinăciuni la îngerul pe care-l aveți de la Botez și să ziceți așa: „Sfinte îngere, păzitorul vieții mele, roagă-te lui Hristos Dumnezeu pentru mine, păcătosul sau păcătoasa!”

Pentru că acest înger, nu numai că ne păzește acum, dar el ne păzește și în vremea morții, el călătorește cu noi prin vârmile văzduhului, până la 40 de zile, și îl avem de la dumnezeiescul Botez mare ocrotitor. Dacă nu ar fi el, diavolul ar face cu noi ce ar vrea.

Auțiți ce zice în Psaltire: *Nici să dormiteze cel ce te păzește.* Și iarăși zice: *Tăbări-va îngerul Domnului împrejurul celor ce se tem de Dânsul și-i va izbăvi pe ei.* Deci este clar că îngerul este cel ce

ne păzește și în viața de acum și după ce murim, până la 40 de zile.

Vine acel înger și zice: „Dați-vă la o parte! Eu știu viața acestui suflet de când s-a născut și până acum”. Și îngerul, venind, începe a vorbi cu sufletul așa: „Nu te teme, frate suflete!” Sfântul Grigorie de Nyssa ne spune de ce-i zice frate. Pentru că și îngerul și sufletul sunt ființe raționale, de sine stăpânitoare, cuvântătoare și sunt duhuri, cum zice Sfânta Evanghelie: *Și vor fi toți ca îngerii lui Dumnezeu.*

„Iată trupul tău! Ia aminte, frate suflete, acesta-i trupul tău, aceasta-i casa ta în care ai stat până acum. Cu acesta te-ai zămislit în pântecul maicii tale, cu acesta ai trăit 20, 60, 80, câți ani a vrut Dumnezeu să-ți dea pe pământ; că la Dumnezeu este viața, iar nu la noi.

Ia aminte, frate suflete, când va suna trâmbița judecății de apoi, într-o clipeală a ochilor are să învie acest trup, cum îl vezi, și ai să intri într-însul și ai să mergi la judecată, cum spune Apostolul Pavel: *Toți vor sta înaintea divanului judecății lui Iisus Hristos, ca să ia fiecare după cum a lucrat, bine sau rău*”.

Îngerul păzitor îi aduce iar aminte: „Iată, frate suflete, când erai copil mic – sau copilă mică –, te-a trimis mama să aduci o căldare de apă sau să aduci zarzavat din grădină, sau să aduci găștele de la păscut, sau să faci o treabă cât de mică în ogradă. Uite, așa gândeai tu atunci; așa înțelegeai tu atunci”. Și începe să-i aducă aminte din mica copilărie ce bine a făcut el cu trupul acesta și ce rău a făcut.

„Uite, așa ai făcut când erai în clasa întâi la școală, în a doua, a treia; uite așa făceai! După ce ai ieșit în lume, când erai fată mare sau flăcău, când te-ai însurat sau măritat, uite așa făceai”. Și-i aduce aminte din pruncie și până la moarte în fiecare zi și ceas ce a făcut. Că sufletul, după ce iese din trup, foarte tare ține minte. Este ca razele soarelui. Nu-l mai îngreunează pământul, nici trupul ca să uite. Toate le vede ca în oglindă.

Aceasta se întâmplă în ziua întâi după moarte.

În ziua a doua după moarte se întâmplă un lucru mai înfricoșat. În ziua a doua după moarte îl ia îngerul păzitor și-l duce pe unde a umblat omul toată viața. Atunci se întâmplă ceea ce spune în Psaltire: *Pentru ce mă tem în ziua cea rea? Că fărădelegea călcâiului meu mă va înconjura.*

Toată icoana vieții omului se descoperă a doua zi după moarte. Dar ai să spui: „Părinte, cum poate sufletul omului să meargă într-o zi pe unde a mers toată viața?”

Sufletul înconjoară pământul cât ai clipi din ochi. Sufletul nostru și îngerul păzitor merg mai repede ca razele fulgerului, cum spune în Biblie: *Alerga-vor, Doamne, în grabă și mai repede ca razele fulgerelor, sufletele dreptilor se vor întoarce la Tine*, citim la proorocul Iezechiel și în multe locuri.

Sufletul este ființă gânditoare și nici nu am zis cu limba un cuvânt și cu gândul am și înconjurat pământul mai înainte de a-l pronunța; uite cum aș spune eu acum: Pekin, New York, Moscova, București, Sihăstria.

Așa de repede merge sufletul după ce ieșim din trup. Și nu-i o greutate să se ducă el, în ziua a doua, cu îngerul pe unde a umblat toată viața. El numai gândește și a și ajuns la locul acela, căci merge ca gândul.

Și unde-l duce în ziua a doua? Îl duce pe unde a umblat omul toată viața și-i arată unde a făcut bine și unde a făcut rău. Și nu-i arată decât adevărul.

„Uite, aici ai jucat, aici te-ai îmbătat, aici ai desfrânat cu atâtea femei sau cu bărbați, aici ai înjurat, aici ai fumat, aici ai avortat atâția copii, aici ai ocărât, aici ai furat, aici ai cântat, aici te-ai lenevit, aici te-ai răzbunat pe cineva. Ai batjocorit, ai blestemat, ai bătut. Nu te-ai spovedit, n-ai postit și te-ai împărtășit cu nevrednicie!”

Și-i arată și faptele bune: „Uite, suflete, aici ai mers la biserică, aici ai ascultat cuvântul lui Dumnezeu, aici ai miluit pe cei săraci, aici ai învățat pe copii frica de Dumnezeu, aici ai citit sfintele cărți, aici ai răbdat necazurile cu bucurie, aici ai dat un cuvânt de folos la altul, dincolo ai făcut milostenie, ai îmbrăcat pe cel gol, ai adăpat pe cel însetat, ai primit pe cel străin”.

Îi arată toate, toate, și sufletul săracul nu poate zice nimic, că nu-i arată decât adevărul, pentru că îngerul nu poate să mintă. Îi arată și cele bune și cele rele.

Și se minunează sufletul foarte și îl întreabă pe înger:

– Sfinte îngere, cum de știi tu acestea toate?

– Cum să nu știu, dacă pururea am fost cu tine!

Tu ai mâncat, eu nu pot mânca; tu ai dormit, eu nu

am dormit; tu ai băut, eu nu pot bea; tu ai stat degeaba, eu nu pot. Eu nu-s duh care poate mânca, sau bea sau dormi. Eu pururea am fost treaz – cum zice în Psaltire: *Nici să dormiteze cel ce te păzește*. Că dacă nu aș fi fost eu cu tine, diavoli ar fi făcut mare prăpăd, împreună cu vrăjmașii tăi văzuți și nevăzuți. Eu te-am apărat și pururea am fost lângă tine și mereu am scris ce gândești tu. Că eu știu gândurile tale și ce vorbești tu și ce faci tu, bine sau rău”.

Asta se întâmplă în ziua a doua. Îl duce îngerul păzitor pe suflet pe unde a umblat toată viața.

După moarte, sufletul ne vede pe noi. Vede că plânge mama, plânge sora sau soția sau soțul. Vede că plâng neamurile după el și îi pare rău. Dar nu mai are grija noastră; el se gândește atunci numai la el și zice: „Ei rămân pe pământ și se vor pocăi, că mai au vreme să facă fapte bune. Dar eu unde mă duc? Cine mă va ajuta pe mine acolo?” Și așa merge în ziua a doua pe unde a mers toată viața.

Iar în ziua a treia, lucru și mai înfricoșat. I se mai dau însoțitori sufletului nostru șase îngeri purtători de lumină și cu cel de la Botez, sunt șapte, ca să treacă înfricoșatele vămi ale văzduhului.

Ați auzit de cele 24 de vămi ale văzduhului. Se fac slujbe pentru cei care vor să aibă milă de la Dumnezeu și să-i scape de duhurile întunericului din văzduh.

Cele mai importante slujbe pentru cei care mor sunt spovedania generală și Sfânta Împărtășanie, precum și împăcarea cu toți. Iar imediat după moarte se face 40 de zile Sfânta Liturghie și parastase cu

dezlegări și milostenie la cei săraci, care ajută sufletul cel mai mult când trece vămile. Că Biserica, fiind mama noastră spirituală, se roagă acum pentru bietul suflet, care-i fiul ei după dar din Botez, să treacă ușor atunci vămile văzduhului.

Ce se întâmplă până ce va trece sufletul vămile văzduhului? Atunci vede omul cât de folos îi era lui să fie mărturisit curat de păcate. **Dacă nu ar fi lăsat Dumnezeu între El și noi taina Sfintei Spovedanii, nici un om nu s-ar mântui.** Că zice Apostolul Iacov că: *Toți multe greșim și nimeni nu-i fără păcat.*

Dar între noi și Dumnezeu s-a lăsat taina Spovedaniei, care-i al doilea botez, cum zice preotul; ați auzit că zice la mărturisire: „De vreme ce cu al doilea botez te-ai botezat, după rânduiala Tainelor creștinești”.

Acum, când trece vămile, vede sufletul cât îi era de folos dacă era mărturisit.

De aceea, vă rog să țineți minte: Când vezi că s-a îmbolnăvit în casă mama, sora, fratele, soția, nepotul, copilul, tata, fiica, nu aduce întâi doctorul; întâi adu preotul și-l spovedește curat de toate păcatele.

Omul trebuie să se mărturisească obligatoriu de patru ori pe an toată viața, în cele patru posturi, cât trăiește el, dar mai cu seamă când vezi că s-a îmbolnăvit rău. Atunci cheamă preotul repede să-l spovedească. Nu când i s-a legat limba sau și-a pierdut cunoștința; ci din vreme, când are mintea clară și ține minte. Și-i spune: „Tată, mamă, băiete, spune tot ce-ai făcut!”

Pune-l să scrie pe un caiet, dacă știe, și să-și aducă aminte tot, că dacă ai reușit să faci o spovedanie bună, ai câștigat sufletul lui. Că ce spun Sfinții Părinți? **Chiar de a avut cineva păcate de moarte, foarte grele, dacă a murit spovedit, îl scoate Biserica.** El stă în iad numai până se curăță de păcat, pentru că spune Sfânta Evanghelie: *Nimic necurat nu va intra în Împărăția cerurilor.*

Ai auzit ce spunea un sfânt? El a văzut o mare de flăcări și din marea aceea ieșeau porumbei albi ca zăpada și zburau la cer. Și acolo era iadul și auzea țipete și vaiete. „Cum, Doamne, ies porumbei din foc?”, s-a întrebat el. Porumbeii erau sufletele oamenilor drepți, care s-au curățit prin canon stând în iad și și-au plătit tot ce au avut de plătit.

Pentru că Biserica intervine de pe pământ cel mai mult prin Sfânta Liturghie. Că jertfa și răscum-părarea noastră se face prin Sângele lui Iisus Hristos. Cum zice și Apostolul: *Sângele Lui ne curăță de orice păcat.*

Creștinul, dacă a murit mărturisit și dacă, Doamne ferește, are păcate grele și nu și-a făcut canonul, el își face canonul dincolo, în iad. Dar din iad îl scoate Biserica prin Sfânta Liturghie, prin dezlegări și milostenie și tot la rai merge.

Iar dacă a murit cineva nespovedit din tinerețe și a avut păcate de moarte, grele, e aproape cum ar muri nebotezat. Toate slujbele care se fac pe pământ pentru un asemenea suflet, foarte puțin îl ajută, fiindcă nimic necurat nu va intra întru Împărăția cerurilor.

Așa au așezat dracii vămile că, dacă ar putea, nici unul să nu treacă la cer. Știți de ce au ei ura și zavistia asta pe oameni? Pentru că sufletele dreptilor completează numărul din care au căzut ei. **Lumea asta atât o ține Dumnezeu – cum arată Sfântul Simeon Noul Teolog –, până se va împlini numărul îngerilor căzuți, din sufletele dreptilor.** Nu citiți la Psaltire? *Plini-va căderile de sus, zdrobi-va capetele pe pământ ale multora.* Atât ține lumea. Până se împlinește numărul îngerilor care au căzut, că au fost foarte mulți; a treia parte din îngeri, cum zice Apocalipsa: *Am văzut un diavol mare, roșu, care a tras cu coada lui a treia parte din stelele cerului și le-a aruncat pe pământ.*

A căzut o treime de îngeri din toate cetele; și din heruvimi și din serafimi, din toate cetele, care au fost de-un gând cu satana, ca să se facă asemenea lui Dumnezeu. Și de aceea au atâta ură diavoli, că știu că fiecare suflet, dacă trece la cer, cum spune Evanghelia: *Și vor fi toți ca îngerii lui Dumnezeu, va fi în locul lor și le vor lua dregătoriile.*

De aceea stau în văzduh și zic: „Iată pe noi ne-a dat Dumnezeu jos din cer, iar sufletele acestea vor să treacă pe aici la Dumnezeu și ne vor lua locul!” Și atunci Dumnezeu le-a dat voie, cu dreptate, diavolilor să stea în calea sufletelor, căci Dumnezeu este și drept, nu numai milostiv, și au făcut aceste stații sau vămi, între cer și pământ, ca să arunce în iad pe cei ce mor nepocăiți, în grele păcate.

Și iată cum sunt așezate: Vama întâi este pentru vorbirea de rău; vama a doua, pentru clevetire; vama a treia, pentru mânie, apoi lăcomia și așa mai

departe, de la cele mai mici păcate până la cele mai mari.

Și cine n-a vorbit de rău? Cine nu s-a mâniat? Cine nu s-a lăcomit? Cine nu s-a lenevit? Cine n-a băut un pahar mai mult în viață? Sau cine n-a căzut cu gândul, cu imaginația și chiar cu fapta în desfrânare, în beție, îndoială în credință și în celelalte păcate trupești sau sufletești, cum citim în viața Sfintei Teodora?

Ați văzut ce a spus Sfânta Teodora când a ajuns la vama beției?

„Mă minunam foarte că dracii îmi aduceau aminte de toate paharele de rachiu și de vin pe care le-am băut în viață. Și-mi arătau și când am băut, în ce clipă și cu cine am fost și de câte ori m-am îmbătat și de câte ori am băut. Și îi întrebam pe sfinții îngeri:

– Cum de știu diavolii toate acestea?

– Dacă ei au fost îngeri!

Să știți, însă, că de la Botez, pe lângă îngerul bun, care stă de-a dreapta creștinului, mai ai un înger din ceata stăpâniilor iadului, un diavol care stă pe umărul stâng. Acela scrie tot ce ai făcut tu rău și ce ai vorbit rău și toate păcatele ce le-ai făcut în viață. Iar îngerul bun scrie și cele bune și cele rele, cum spune acolo. Așa crede Biserica lui Hristos.

Acum să vedem ce se întâmplă cu sufletul celui mărturisit, când vine diavolul cu zăpăsul unde sunt scrise toate păcatele omului. Nu le mai găsește scrise! Atunci diavolii urlă, răcnesc și se mânie că pe acest suflet care avea păcate mari – avorturi, preacurvii, furturi, înjurături, beții și altele – nu-l mai

găsește scris cu nimic. Când creștinul a fost dezlegat de preot pe pământ, Duhul Sfânt a șters de acolo toate păcatele lui. Cuvântul lui Hristos care zice: *Tot ce va dezlega preotul pe pământ, va fi dezlegat și în cer*. N-ați auzit? Ce va lega el pe pământ, este legat și în cer.

Deci spovedania, taina aceasta este așa de mare, încât are putere să-l curețe pe om de orice păcat, să-i dezlege toate păcatele. Numai dacă omul a fost cuminte în viață, dacă s-a spovedit curat, acela trece ușor înfricoșatele vămi ale văzduhului a treia zi.

Și i se cântăresc faptele cele bune cu cele rele. Faptele cele bune sunt în formă de pietre scumpe, iar faptele cele rele în formă de pietre simple sau alte greutate.

Sufletul este foarte înțelept. El vede singur încotro merge. Dacă la vămi vede că trag păcatele mai greu, începe a plânge foarte și a se întrista, mai ales că vede la vămi mii de diavoli care vor să-l răpească la fiecare vamă. Și-i zice îngerul păzitor:

– Nu te teme, frate suflete, că nu știi judecățile lui Dumnezeu! Nu te teme!

Sufletul se bagă sub aripile îngerilor, când vede atâtea mii de draci. Un drac atât este de urât că dacă ar veni aici unde stăm noi acum, cum este el în iad, nu mai rămâne unul viu. Toți murim de atâtea urâciune și spaimă a îngerului căzut. Iar sufletul, când vede atâtea mii de draci, se bagă sub aripile îngerului și zice:

– Domnii mei îngeri, nu mă lăsați! Tare mă tem de aceștia!

Și-i zic îngerii:

– Nu te teme, frate suflete, că ești cu noi! Noi suntem garda lui Dumnezeu care te însoțim pe tine! Doamne ferește, la 40 de zile să nu cumva să cazi în mâinile lor! Dar acum n-ai grijă, că noi te păzim!

În ziua a treia sufletul nostru trece vămile văzduhului și exact a treia zi de când a ieșit din trup, în aceeași clipă ajunge prima dată la scaunul Preasfintei și de viață făcătoarei Treimi.

Și ce vede el acolo? Că Sfânta Scriptură spune: *Pe Dumnezeu nimeni nici odinioară nu L-a văzut.* Dar ce vede sufletul atunci? Că pe Dumnezeu, Iisus Hristos, L-a văzut toată lumea. Și n-a fost Dumnezeu? L-a văzut Avraam, L-a văzut Moise; dar L-a văzut cu pogorământ, după închipuire, cum a vrut să Se arate. Dar ființa lui Dumnezeu nimeni nu a văzut-o, nici heruvimii, nici serafimii. Ființa lui Dumnezeu este inaccesibilă oricărei minți raționale din cer și de pe pământ.

Deci, ce vede sufletul nostru a treia zi, când ajunge prima dată la tronul lui Dumnezeu? Iată ce vede, după mărturisirea Sfinților Părinți. Vede strălucind o lumină negrăită, de miliarde de ori mai tare ca soarele, și mireasma Duhului Sfânt. Aude cântările heruvimilor și serafimilor și apar niște nori de aur azurii, mergând spre răsărit și îngerii îngenunchează pe ei, împreună cu sufletul.

Și odată se opresc în loc către răsărit. Că de aceea, să țineți minte, ne închinăm la răsărit când facem rugăciunile; pentru că tronul lui Dumnezeu este la răsărit. N-ai văzut ce zice Sfânta Scriptură? *Și au sădit rai în Eden spre răsărituri.* N-ați auzit ce spune Isaia? Răsărit este numele Lui. N-ați auzit ce

spune Psaltirea, pe care o aveți în casă? Dumnezeu S-a suit peste cerurile cerurilor, spre răsărituri. Deci la răsărit este tronul Preasfintei Treimi.

Și se opresc norii aceștia și îngerii care stau în genunchi cu sufletul care-i la fel cu ei. A treia zi aude acest glas pe limba lui Adam: „Duceți sufletul acesta în Rai șase zile”. Că șase zile trece sufletul nostru prin Rai, cu iuțea gândului. Atunci îngerii cei buni îl iau cu iuțea fulgerului și-l duc către grădinile Raiului.

Când ajunge sufletul acolo cu îngerii, nimeni nu poate spune ce frumusețe este. Și atunci vede acolo că o floare din Rai, cum spune Sfântul Andrei, este mai scumpă decât toate popoarele lumii, decât toate podoabele și bogățiile veacului de acum; pentru că acea floare are viață în ea și niciodată nu se mai veștejește sau nu moare.

Acolo vede el, cum am zis, „Raiul desfătării”, „Palatul Noului Sion”, „Ierusalimul ceresc” și câte spune Sfânta Scriptură.

Dar o negrăită bucurie este când sufletul aude cântările a milioane de îngeri, de heruvimi și de drepti, care cântă acolo. Apoi vede corturile dreptilor, despre care se spune la panahidă, cum spune și Sfântul Cosma, care a fost prin Rai. Numai acolo câtă frumusețe este!

Ajunge în niște livezi, niște pometuri care n-au margini. Apar niște pomi cu frunza de aur, cu florile de aur și sub fiecare pom este un cort și în cort este o masă de aur, și în pomii aceia cântă păsări ale căror aripi nimeni nu poate spune cât de frumoase sunt; și acele păsări nu mai mor în veacul veacului.

Și se minunează sufletul, că la unul cortul este de argint, la altul este de mărgăritar, la altul este de iachint, la altul de onix, la altul este de sardonix, la altul de ametist, la altul este de rubin, la altul de safir și de celelalte pietre scumpe, de care se spune la Apocalipsă.

El vede că și mesele nu-s toate la fel. Și copacii rodesc pe o singură ramură câte 70 feluri de roade. Cântă și frunzele pomilor, cântă și florile lor, cântă și păsările; curg râuri de miere și de lapte prin livezile aclea ca oglinzile.

Este o mireasmă a Duhului Sfânt, pe care omul nu o poate spune. Dar cea mai mare bucurie când trece sufletul prin Rai alta este. Se întâlnește cu neamurile lui.

Voi, fraților, să știți că din neamul nostru avem și în Rai, avem și în iad, că Dumnezeu este drept. Cine a făcut rău, s-a dus în iad; cine a făcut bine, s-a dus în Rai. Și când ai ajuns acolo în Rai, nu cunoști numai pe bunicul sau pe străbunicul.

Dacă te-aș întreba acum pe mata: „Cunoști pe străbunicul de 300 de ani în urmă?” De unde să-l știi! Că de-abia dacă îl cunoști pe cel de 50-60 de ani în urmă. Acolo în Rai, însă, se cunosc oamenii unii cu alții. Sfântul Ioan Gură de Aur zice: „Mă întrebi dacă se cunosc sufletele în Rai? Ia aminte la Evanghelia cu bogatul și săracul Lazăr. Când a murit bogatul și când a murit Avraam? Cu mii de ani înainte și se cunoșteau și vorbeau”.

Acolo în Rai îți ies înainte neamurile toate care sunt la bine și au palate de aur și pietre scumpe și livezi și zic: „Măi, nepoate, măi, tu ești al cutăruia,

tu ești a cutăreia, din țara cutare, din satul cutare. Noi suntem neamuri cu tine. Noi am murit înaintea ta cu 100 de ani, cu 300 de ani. Tu ești al cutăruia, tu nu ne cunoști pe noi, dar noi te cunoaștem. Noi știm unde mergi tu. Tu mergi la judecata particulară a sufletului. La 40 de zile se va hotărî cu tine unde mergi, în Rai sau în iad.

De vei afla milă la Dumnezeu și te va da la bine, să vii la lăcașurile noastre, că iată ce frumuseți avem aici, ce palate și ce minunății, pe care nu poate să le înțeleagă omul.

Și așa îl petrec neamurile lui și îngerii, mergând prin Rai șase zile.

Sufletul atunci uită cu totul că a trăit pe planeta asta, că a avut mamă, că a avut soră, că a avut frate... Că el vede acolo alte bucurii, străine cu totul de lumea asta trecătoare. Și atunci îngerul de la Botez, când vede că el se bucură tare, căci acolo nimeni nu poate sta întristat de atâta bucurie, se apropie de el și-i spune așa, dacă știe că este drept: „Frate suflete, iată, la 40 de zile ai să vii să ocupi un loc de aici!”

Iar dacă-l știe că-i păcătos îi zice: „Frate suflete, nu te bucura; nu te-am adus să rămâi aici. Te-am adus să vezi ce-ai pierdut în puțină vreme cât ai trăit pe pământ, dacă n-ai avut frică de Dumnezeu și nu te-ai mărturisit și n-ai postit și n-ai mers la biserică și n-ai făcut fapte bune!”

Când aude sufletul că nu va rămâne în Rai – căci el credea că va rămâne acolo în veci –, cât de mare bucurie este în Rai, el se mârșește și începe a plânge cu amar.

– Cum, n-am să rămân aici? întrebă el pe îngerul său păzitor.

– Nu! îi răspunde îngerul. Pe aici treci numai ca să vezi în puțină vreme ce au câștigat oamenii cu frica lui Dumnezeu și ce au pierdut cei necredincioși, care nu s-au închinat lui Dumnezeu!

Așa trece sufletul șase zile prin Rai și cu trei, care au fost până au ajuns la tronul Preasfintei Treimi, se fac nouă. Iar la nouă zile vin iarăși, ca fulgerele cerului pe nori, îngerii, și-l aduc înaintea Preasfintei Treimi, în lumina cea neapropiată gânditoare. El nu vede pe Dumnezeu, că nici heruvimii nu-L văd; numai luminează și luminează negrăită, care nu se poate spune.

Și se opresc norii aceștia și la nouă zile aude acest cuvânt, dacă sufletul este drept: „Acest suflet să aibă desfătarea și bucuria cea fără margini a celor nouă cete îngerești!” Iar dacă-i păcătos: „Sufletul acesta să nu aibă parte de fericirea și slava celor nouă cete îngerești!” Acest cuvânt îl aude la nouă zile și apoi aude, zicând: „Duceți sufletul acesta prin iad 30 de zile”.

Atunci îl iau îngerii și-l întorc către miazănoapte și către apus, la locurile iadului, care nu au margine. Și atunci sufletul, când îl duc îngerii la iad, vede acolo ce spune Sfânta Scriptură: „iadul cel mai de jos”, „fântâna adâncului” și „iezerul de foc” de la Apocalipsă. Acolo vede el viermele cel neadormit, despre care a spus Hristos, Dumnezeul nostru; vede focul cel nestins, gheena, foc negru care-i de miliarde de ori mai fierbinte ca focul pământesc și care n-are margine adâncimea lui.

Acolo vede el întunericul cel mai dinafară, cel mai dinăuntru, scrâșnirea dinților și tartarul, câte mai auziți la Sfânta Liturghie și în Scriptură.

Și când vede el atâtea feluri de munci și atâtea feluri de draci, vede acolo muncindu-se și neamuri de-ale lui, cum vedea mai înainte în Rai. Și neamurile știu pe unde trece și-i ies înainte și strigă către el:

„Frate, nepotule, vărule, moșule, matală te duci la judecata particulară. Te rugăm din inimă, adu-ți aminte de noi și te roagă lui Dumnezeu pentru noi, dacă te va da la bine. Uite, noi ne muncim aici de atâția ani, de 200 de ani, de 300, de 500 de ani fiecare!”

După cum se bucura sufletul mai înainte în Rai, că și-a văzut neamurile lui la bine, așa se scârbește acum de aceste neamuri ale lui, care, pentru păcatele lor, au fost rânduite la osândă.

Și trec cele treizeci de zile cu iuțea gândului, ca fulgerul, și sufletul vede nenumăratele și negrăitele și nenumitele munci ale iadului.

Deci treizeci de zile prin iad și cu nouă care au fost când s-a întors din Rai sunt 39 de zile. Iar în a 40-a zi îl iau îngerii și-l duc a treia oară la scaunul Preasfintei și de viață făcătoarei Treimi, în lumina cea neapropiată, gânditoare, spre închinare.

Și atunci, la 40 de zile, aude acest glas în limba aramaică a lui Avraam, dacă sufletul este drept: „Duceți acest suflet în Gan Eden!”, adică în desfătare și bucurie fără margini; iar dacă, Doamne ferește, este păcătos aude: „Duceți sufletul acesta în Șeol sau Hades”, adică în iad și în muncă.

Îngerii lui Dumnezeu, cât sunt de buni și preamiloști, însă, dacă le dă poruncă Dumnezeu să-l ducă la greu, îl duc la greu, îl duc în iad.

Dacă ar vedea atunci cineva cum se roagă sufletul nostru la îngeri, când vede că-l duc la chinuri, ar plânge temeliile pământului. Se bagă sub aripile îngerilor și zice:

– Îngerii lui Dumnezeu cei preasfinți, cei preabuni, nu mă lăsați! Unde mă duceți? Într-ale cui mâini mă duceți? Cine ar să mă mai scoată pe mine de acolo? Cine mai are milă acum de mine? Cine știe de pe fața pământului în ce chinuri mă duc eu acum?

Iar îngerii plâng și-i spun:

– Frate suflete, noi suntem slugile lui Dumnezeu, noi avem poruncă. Nu putem face nimic mai mult, decât cum poruncește Ziditorul: să te ducem la bine sau la rău!

Și-l duc, dacă, Doamne ferește, sufletul a trăit rău, în păcate și fără pocăință, îl duc la rău sau, dacă-i bun și a păzit poruncile Domnului, îl duc în Rai, potrivit cu faptele lui bune sau rele.

Aceasta se întâmplă la 40 de zile după moarte. De aceea Biserica, mama noastră cea duhovnicească, are mare grijă să facă pomeniri după fiecare mort la 3 zile, la 9 zile și la 40 de zile, pentru că atunci se hotărăște unde va sta sufletul nostru, la bine sau la greu.

De la 40 de zile mai rămâne o singură porțiță deschisă pentru suflet. Dacă sufletul a fost în credința ortodoxă și a fost fiu adevărat al Bisericii lui Hristos, și dacă n-a căzut în vreo sectă sau în alte rătăcirii, sau păcate grele și dacă a fost spovedit și

împărtășit, Biserica îl poate scoate din chinurile iadului prin sfintele slujbe și prin milostenie.

Biserica este mama noastră spirituală, care ne-a născut pe noi la dumnezeiescul Botez prin apă și prin duh. Biserica este stâlpul și întărirea adevărului, Biserica este trupul lui Hristos, Biserica este mireasa Mielului, cum spune la Apocalipsă.

De aceea are mare îndrăzneală către Capul ei din ceruri care este Hristos. Ați auzit ce spune Hristos în Evanghelie: Eu sunt buciul, vița – adică trunchiul copacului – și voi sunteți ramurile; toată vița care rămâne întru Mine, aduce roadă multă, iar care nu rămâne întru Mine, în foc se aruncă.

Deci, băgați de seamă! Cine nu rămâne în Biserică, nu rămâne în trupul lui Hristos. Cine s-a rupt de Biserică, toți sectanții care au ieșit și au împânzit lumea – căci sunt peste 800 de secte numai în Europa –, aceștia sunt neghină în grâu, aceștia sunt semințele satanei! *Doamne, zice Evanghelia, n-ai semănat sămânță bună în țarina Ta? Dar de unde are neghină? Un om vrăjmaș, adică diavolul, a făcut aceasta.*

Sectanții sunt buruieni crescute la umbra Bisericii, oameni stricați la minte și la credință, prin care satana vrea să rățăcească și pe alții. Să nu-i ascultați! Cine s-a rupt de Biserică, s-a rupt de Trupul lui Hristos.

Ia să vă dau o imagine: Dacă copacul acesta ar fi încărcat cu flori până în vârf sau cu roade, un copac roditor, și dacă o mlădiță s-a rupt de acolo cumva și a căzut cu greutatea roadelor sale jos, mai rodește aceea? Ce se întâmplă? Se usucă și o punem pe foc.

Așa-i sufletul care s-a rupt de Biserică. S-a rupt de trupul lui Hristos. Că Biserica este, cum spune marele Apostol Pavel, trupul lui Hristos.

Și acea mlădiță, acel suflet care s-a rupt de Biserică, în veacul veacului nu mai rodește și nici mântuire nu are. Pentru că Duhul Sfânt și seva Duhului Sfânt vine numai prin punerea mâinilor, de la Apostoli la episcopi, de la episcopi la preoți și de la preoți se lucrează în rândul credincioșilor prin Tainele care le-a hotărât Dumnezeu să le lucreze preotul, ca iconom al Tainelor lui Dumnezeu. Pe altă cale nu vine Duhul Sfânt în Biserică.

Feriți-vă! Fugiți cât puteți, ca de diavoli, de acei care vă învață să nu vă închinați Sfintei Cruci, sau Maicii Domnului, sau să nu mergeți la Biserică, sau să nu ascultați de preot. Aceia vin cu satana în inimă și-n minte să vă rupă de Biserică, de adevărul nostru dogmatic, de credința noastră ortodoxă, care este neschimbată de 2000 ani, de la Hristos.

Acum sectele au ieșit ca ciupercile după ploaie, și toate sectele au venit mai mult din Occident. Cele mai multe au venit de la oameni bolnavi la minte. Eu am o sectologie care s-a tipărit la București și am arătat acolo și istoricul lor, de unde au venit, cu ce scop au venit. Vin cu scopul să ne strice și credința și neamul, să ne piardă sufletele!

Nu ieșiți din corabia mântuirii. Nu plecați din Biserica lui Hristos. Biserica este mama noastră duhovnicească. Ea ne-a născut prin apă și prin duh, la Botez. Deci să cinstiți Biserica și pe preoți și pe arhieriei și pe Sfântul Sinod.

Țineți-vă de Biserica noastră cea de totdeauna. Să fiți creștini buni și cetățeni buni și să împliniți porunca Sfântului Apostol Pavel: *Dați celui cu cinstea, cinste; celui cu dajdia, dajdie; celui cu frica, frică, și nimănui cu nimic să nu rămâneți datori.*

Se spune la Epistola către Romani: *Tot sufletul să se supună stăpânirii celor mai înalte, că nu este stăpânire decât de la Dumnezeu.* Și iar spune: *Cel ce nu se supune stăpânirilor, legii lui Dumnezeu se împotrivește.*

A ieșit o sectă blestemată, foarte periculoasă pentru țară și Biserică, care se cheamă „Martorii lui Iehova”. Aceștia sunt cei mai înverșunați împotriva conducerii de stat și a Bisericii. Să fugiți ca de diavoli, ca de satana de aceștia! Aceștia nu numai că nu sunt creștini, dar sunt mai răi decât toți păgânii. Că nu recunosc nici Biserica, nici statul și nu cred în Hristos.

Păziți-vă de orice sectă, rămâneți fii ai Bisericii lui Hristos, cum au fost părinții și bunicii voștri și strămoșii din veac.

Rămâneți în Biserică, țineți-vă de mama noastră, care este Biserica. Că, Doamne ferește, chiar dacă omul merge la iad pentru păcatele lui, Biserica îl poate scoate prin dumnezeiasca Liturghie, prin pomeniri, prin milostenii și prin jertfe.

Fără Biserică nu este mântuire! Cine a ieșit din Biserică, nu mai are pe Hristos, că Biserica este Trupul lui Hristos. Cine a ieșit din Biserică, nu mai este fiu după dar al lui Dumnezeu din Botez, ci este fiu al satanei, căci s-a rupt de la mama lui

duhovnicească și a luat-o după capul lui și s-a pierdut.

Dumnezeu să vă ajute. Cu aceasta închei și vă rog din toată inima să aveți frica lui Dumnezeu, să nu uitați rugăciunea, și să vă rugați și pentru noi, păcătoșii. Amin.

DESPRE RAI

Acum am să vă spun ceva despre Rai într-o istorioară care urmează de aici înainte. V-am spus că marele Apostol Petru pe Tabor ar fi voit veșnic să rămână acolo împreună cu Hristos, învățătorul său, cu Ilie și cu Moise, pentru că a gustat câteva clipe din slava Raiului și din slava dumnezeirii lui Iisus Hristos. Și iată ce am a vă spune.

A fost în Constantinopol un împărat roman pe la anul 814 și a avut un frate al său după trup. Acesta nu s-a mai însurat. A fost un om foarte evlavios, foarte credincios și, văzând cum trece viața aceasta ca fumul și ca visul, ca floarea și ca umbra, s-a gândit să se ducă la o mănăstire să se facă călugăr.

Și s-a dus la o mănăstire din munții Constantinopolului, la apa Șangarului. Și-a împărțit toată averea lui și a dat-o la săraci și s-a îmbrăcat în rasa călugărească, primind numele de Cosma. Iar călugării, știindu-l că învățase carte cu împăratul și văzând ascultarea și smerenia lui, l-au pus stareț; și a stărețit timp de 10-12 ani.

Apoi a căzut într-o boală foarte grea și a zăcut mai mulți ani, iar în una din zile și-a dat duhul. Și

s-au adunat călugării, care erau aproape trei sute, și au început a plânge după păstorul lor cel iubit care murise, cu numele Cosma, căci așa îl chema. Și stăteau uimiți și plângeau pentru că un stareț ca acela nu avusese mănăstirea de la începutul ei.

Dar a murit fericitul Cosma, iar a doua zi, cu voia lui Dumnezeu, a înviat.

Iar când a înviat privea cu ochii, cum stătea culcat cu fața în sus pe laiță, în podul casei. Și cum stătea cu ochii ațintiți în podul casei, șoptea cu buzele sale încet niște cuvinte neîncheiate și neînțelese de nimeni. Și a stat așa timp de aproape o zi întreagă. După aceasta a deschis ochii și, când a văzut pe călugări în jurul lui, a început a căuta în sân.

Și căutând în sân, îi întreba pe călugări: „Unde sunt cele două bucăți de pâine uscată pe care mi le-a dat Părintele Avraam?” Și mai trecea oleacă și iar căuta în sân și întreba: „Unde sunt cele două bucăți de pâine uscată pe care mi le-a dat Părintele Avraam?” Atunci călugării au văzut că el a avut mare descoperire și au început a plânge, zicând:

– Părinte sfinte, dar cum de vorbești sfinția ta acum? Știi c-ai murit?

– Știu.

– Știi că de ieri, de pe vremea aceasta ai fost mort? Spune-ne nouă, dacă poți, te rugăm cu lacrimi, unde ai fost 24 de ore cât ai fost mort? Și ce pâine ceri de la noi? Ce bucăți de pâine cauți în sân? Două bucăți de pâine uscată.

Atunci și-a dat el seama că a fost răpit în cealaltă lume și a zis ucenicilor săi:

– Dragii mei, adunați-vă aici că am să vă spun câte am văzut și câte am auzit pe unde am fost și câte mi-a ajutat Dumnezeu să țin minte.

Apoi a început să le spună așa:

Știu că ieri pe vremea aceasta am murit. Și când am murit, au venit în jurul meu o mulțime de diavoli, care de care mai urâți. Unii boncăluiau ca taurii, alții nechezau ca și caii, alții urlau ca lupii, alții băteau ca niște câini, alții croncăneau ca și corbii, alții șuierau ca șerpii și toți se repezeau la mine să mă ia. Și spuneau: „N-ai făcut pocăință destulă! Ai fost frate de împărat, ai trăit în palate și încă nu ți-ai ispășit păcatele prin pocăință la mănăstire. Ești al nostru!”

Și zicea starețul Cosma: „Eu, cât am trăit, aveam în chilă mea icoana celor doi apostoli, Andrei și Ioan Evanghelistul. Și m-au luat dracii, unii mă împingeau din urmă, alții mă trăgeau înainte, alții mă împungeau, alții mă mușcau și mă duceau.

Iar eu strigam la Maica Domnului și la cei doi Sfinți Apostoli, Andrei și Ioan Evanghelistul, să vină, să nu mă lase. Și m-au dus diavolii și deodată am ajuns la o prăpastie, o râpă, care nu era mai largă decât atât cât ar arunca un om voinic o piatră, ca o azvârlitură de piatră, dar adâncimea ei era până la iad.

Și se auzeau în acea râpă, în acea prăpastie, mari țipete, mari vaiete, mari tânguiri. Și peste toți care erau acolo înăuntru mergea un râu de foc și ei strigau: «Vai de noi și de noi și de cei ce ne-au născut pe noi!» Și dracii voiau să mă dea în prăpastia aceea.

Deodată s-a făcut o punte mică peste prăpastie, numai de două degete, dar fără bară. Și ziceau dracii: «Din două una ai să faci: ori te dăm aici în prăpastia aceasta, ori treci puntea»”.

Și spunea Sfântul Cosma: „Îmi era foarte greu și una și alta. De cad în prăpastie, mi s-a spus că aceea este gura iadului și mă înghite și nu mai ies. Ca să mă sui pe punte era de asemenea imposibil că toți cădeau. Atunci când ei mă târau să mă arunce în flăcări, am strigat: «Maica Domnului, nu mă lăsa!» Și deodată a apărut o femeie îmbrăcată în alb, ca fulgerul, și doi apostoli. Erau Andrei și Ioan Evanghelistul. Și a zis Maica Domnului către Apostoli: «Ioane și Andrei, luați sufletul acesta din mâinile dracilor și-l duceți până la Raiul desfătării». Și atunci dracii au fugit toți și m-au luat cei doi apostoli, iar Maica Domnului s-a făcut nevăzută.

Și a zis apostolul: «Nu te teme, frate Cosma, de acum mergi cu noi. Sari pe punte!» Și au sărit ei pe puntea aceea numai de două degete. Și un apostol mă ducea de mână înainte și unul mergea în urmă și mă ținea.

Și-am trecut acea mare prăpastie pe puntea cea îngustă, dar la capătul punții era un arap care se părea că ajunge până la nori și avea limba lui de zeci de metri afară de foc și ochi de flăcări și acest arap stătea cu o mână deasupra prăpastiei și mâna aceea care stătea deasupra prăpastiei era umflată ca un stâlp, iar cealaltă era zbârcită și lungă.

Acela, când ne-a văzut pe noi, cu greu s-a dat în lături și scrâșnea cu dinții la mine: «Mi-ai scăpat de data aceasta, dar ai să mai vii o dată pe aici». Și eu,

după ce am trecut de arapul acela, am întrebat pe Sfinții Apostoli Andrei și Ioan:

– Sfinților ai lui Dumnezeu Apostoli, cine este arapul acela care stă la capătul punții aceleia pe unde am trecut?

– Acela este satana. Ai auzit ce spune Apostolul Petru? Domnul puterii văzduhului.

– Dar de ce are mâna aceea umflată, care o întinde deasupra prăpastiei aceleia?

– De-atâtea suflete câte ia de pe punte și le aruncă mereu în gura iadului. Că veșnic, veșnic vin de pe fața pământului și i s-a umflat mâna câte ia de pe punte și aruncă în iad!

– Dar eu, am întrebat, am să scap de el?

– Tu ai să scapi, fiindcă ai avut pe Maica Domnului ocrotitoare și pe noi. Deci nu te teme de el, căci mergem până la Raiul desfătării.

Și am mers, după ce am trecut de arapul acela, și am dat de niște câmpii verzi cu milioane de milioane de flori de multe feluri de culori și era o mireasmă de flori cum nu este pe fața pământului și cum nu poate să își închipuie nimeni. Și florile acelea le bătea un vântișor așa cald, iar deasupra florilor erau cete-cete de copii cu aripi strălucitoare, care mergeau și zburau deasupra florilor și cântau așa: «Sfânt, sfânt, sfânt, Domnul Savaot, plin este cerul și pământul de slava Ta».

Mergând noi printre milioanele acelea de grupuri de copii, care zburau pe deasupra florilor, în mijlocul acelei câmpii am văzut un bătrân cu barbă albă, frumoasă, veșmintele lui străluceau ca soarele și am mers acolo. Și când am mers noi cu apostolii, cu

Andrei și cu Ioan, bătrânul acela a binecuvântat pe apostoli și i-a sărutat pe frunte, iar ei i-au sărutat mâna. Atunci am întrebat eu pe apostoli:

– Domnii mei, cine este bătrânul acesta așa de frumos și de ce sunt atâtea milioane de copii care zboară pe aici?

– Ai auzit de «Sânul lui Avraam»?

– Am auzit în Evanghelie.

– Ei, acesta este Avraam Patriarhul, iar milioanele de copii care cântă aici și zboară pe deasupra florilor sunt sufletele dreptilor care au intrat în «Sânul lui Avraam» și care au fost drepti și milostivi ca el.

După aceea ne-am luat rămas bun de la acela care zicea că este Avraam și am plecat zburând; mergeam prin văzduh cu iuteală mare și am ajuns în altă parte și acolo odată s-au făcut niște ziduri de aur și de pietre scumpe și niște porți în forma fulgerului, iar niște tineri foarte frumoși, încinși cu curcubeie de aur, stăteau la porți și aveau săbii de foc; la poartă și pe poartă era, ca și cum ar răsări soarele, lumină ca fulgerul. Și au întrebat cei de la poartă pe Apostolul Andrei și pe Ioan:

– Unde duceți sufletul acesta?

Și a zis Apostolul Andrei:

– Avem poruncă de la Maica Domnului și de la Domnul nostru Iisus Hristos să-l ducem până la Raiul desfătării.

Atunci s-au deschis porțile singure și am intrat după acele ziduri. Acolo am văzut nenumărate biserici și palate ale cerului. Nimeni nu putea să numere atâtea biserici, și atâtea minuni se vedeau,

încât limbă de om nu poate povesti. Erau pomi care numai pe-o singură ramură rodeau 60-70 feluri de roade.

Florile și frunzele pomilor cântau slavoslovie lui Dumnezeu. Și fiecare pom avea un cort; dar nici pomii nu semănau unii cu alții și nici corturile. Și în cort era o masă și un scaun de aur și bucate și băuturi scumpe pe masă. Dar bucatele nu semănau, iar la fiecare cort, la fiecare masă stătea o persoană foarte frumoasă, ca de treizeci de ani.

Toți erau de această vârstă, căci la judecată toți vor învia cu vârsta de treizeci de ani, după cum arată Sfinții Părinți. Și acolo cântau păsări, milioane și milioane, dar nici păsările dintr-un pom nu semănau cu cele din alți pomi. Culoarea aripilor păsărilor numai Dumnezeu o știa și păsările acelea unele erau albastre, altele roșii, altele vișinii, altele gri, altele albe, altele trandafirii, și cântau cu negrită frumusețe psalmi și rugăciuni.

La unul pomul era de mărgăritar, la altul de onix, la altul era de rubin, la altul era de safir, la altul era de ametist, și așa mai departe. Și mesele, la unul era de marmură, la altul de aur, la altul de argint și nici scaunele nu semănau. Și era atâta frumusețe și atâta cântare acolo, iar mulțimea pomilor și a corturilor și felurimea aceea atât de frumoasă nu mai avea margini.

Și mergând noi pe acolo, eram uimiți de atâta frumusețe și cântare. Atunci am întrebat pe Apostolul Andrei:

– Domnii mei, aici este Raiul desfătării?

– Nu, frate, de abia am ajuns la pământul celor blânzi.

Vezi ce spune în fericirea a treia din Evanghelie: *Fericiți cei blânzi, că aceia vor moșteni pământul.* Să nu credeți că este vorba de pământul acesta stricăcios. Auzi ce pământ îi așteaptă pe cei blânzi! Și de abia am ajuns la pământ și am întrebat:

– Dar de ce corturile sunt altfel și bucatele și băuturile altfel și pomii altfel și scaunele altfel și păsările cântă altfel dintr-un copac în altul?

Atunci mi-a spus Apostolul Andrei:

– N-ai auzit ce spune Mântuitorul în Evanghelie? *În casa Tatălui Meu sunt multe lăcașuri și Eu Mă duc să vă pregătesc vouă loc.* Deci aici, frate Cosma, să știi că și cortul și masa și pomul și poamele și păsările toate sunt după mărimea faptelor bune ale fiecărui om. Cum și-a împodobit cineva pomul pe fața pământului cu post, cu rugăciune, cu milostenie, cu viață curată, cu facere de bine, așa îl găsește dincolo și se va veseli în vecii vecilor, că aici nu mai este bătrânețe, nu mai este boală, nu mai este moarte, nu mai este durere. De aceea este depărtare și deosebire de la un pom la altul, pentru că este după măsura faptelor bune ale fiecărui suflet care a ajuns aici”.

Și a mers sufletul dreptului aceluia zburând ca gândul, că așa merge sufletul, ca razele soarelui de repede. Și a mers cam cât ar merge un om cinci sute de ani pe jos.

„Noi am mers deci în câteva minute, pentru că mergeam ca gândul. Și am dat de alte zidiri de milioane de ori mai frumoase ca cele dintâi și de

alte porți în forma fulgerului și la ele nu mai erau tineri, ci erau serafimi cu șase aripi care păzeau. Și am întrebat:

– Domnii mei, ce ziduri, ce cetate este aici?

Și au zis:

– Acum, frate, ne apropiem de Palatul Noului Sion al lui Hristos, care-l va da celor doisprezece Apostoli după Judecata de Apoi.

Și îndată porțile cele în chipul fulgerului s-au deschis și serafimii aceia au întrebat:

– Unde duceți sufletul acesta?

Și a zis Apostolul Ioan Evanghelistul:

– Poruncă avem de la Mântuitorul și de la Maica Domnului să-l ducem până la Raiul desfătării.

Atunci ne-au dat drumul și am intrat.

Când am intrat dincolo de aceste ziduri, am văzut munți de aur și am văzut un palat care avea douăsprezece temelii, cum spune la Apocalipsă, cu douăsprezece pietre scumpe și douăsprezece uși în douăsprezece părți și acoperit cu aur curat și lumina ca ziua și era o lumină acolo care strălucea de milioane de ori ca soarele, iar soarele nu se vedea acolo.

Și palatul acesta avea douăsprezece uși și n-am văzut acolo nici pasăre, nici om, nici fiară, nici îngeri, nici oameni. Și am întrebat pe Apostolii care mă conduceau:

– Domnii mei, ce este palatul acesta și câtă mărime are?

Și a zis Apostolul Andrei:

– Acest palat este atât de mare, că dacă ar merge un om o mie de ani pe jos, tot nu-l înconjură. Acesta este palatul celor doisprezece Apostoli, care se cheamă

Noul Sion, și care-l vor lua Apostolii după Judecata de Apoi pentru osteneala lor, că au predicat Evanghelia în lume și au murit martiri și li s-au tăiat capetele pentru dragostea și credința în Iisus Hristos.

Și am trecut și de acel palat și zburam peste munții cei de aur și era o mare de cristal, cu apa ca cristalul de limpede și avea o mireasmă de trandafiri care nu se poate spune pe fața pământului. Și am trecut pe deasupra acelei mări și am ajuns la un râu care curgea ca cristalul și erau ierburi și flori multe și niște copaci înalți și foarte frumoși, cum nu am mai văzut pe fața pământului și erau flori până sus și niște păsări mari cântau acolo și ziceau așa:

Fericiți căroră li s-au iertat fărădelegile și căroră li s-au acoperit păcatele. Și am întrebat pe Apostolul Andrei:

– Domnul meu, ce zic păsările acestea, căci cântă din psalmi?

– Ai auzit ce zic? Fericiți cei căroră li s-au iertat fărădelegile și căroră li s-au acoperit păcatele. Păsările acestea, fiule, nu mai mor în veacul veacului. Ele sunt pline de Duhul Sfânt și proorocesc și arată că aici în frumusețea aceasta nu are să poată intra nimeni decât acela căruia i se vor ierta păcatele și i se vor acoperi fărădelegile.

Atunci am întrebat:

– Dar care păcate se iartă la om și care se acoperă?

Și a zis:

– Păcatele pe care le-a cunoscut omul că sunt păcate și le-a mărturisit la duhovnic și i-a părut rău și a făcut canon pentru ele, se iartă. Iar acelea pe care

omul nu le-a știut că sunt păcate sau le-a uitat, nu din rea voință, ci din neputință, acelea se acopăr din mila lui Dumnezeu, că altfel nici un suflet nu ar fi ajuns aici. Pentru că, auzi ce spune Evanghelia: *Nimic necurat nu va intra întru împărăția cerurilor.*

Mergând noi așa, s-a făcut un tunel, un munte de aur și un tunel mare, dar tunelul acela lumina ca soarele și acolo era o masă mare, căreia nu i se vedea marginea. Și stăteau oamenii la mese și îngerii slujeau la mese și puneau băuturi cerești și mâncăruri cerești și era mare veselie. Și erau mii și mii care se veseleau și cântau și stăteau la mese.

Și spune Sfântul Cosma:

– Când m-am uitat la masă, am început a cunoaște oameni de la noi din oraș, din Constantinopol, și din sat și călugări de-ai noștri și neamuri care au mers la bine și foarte mă bucuram că am dat acolo peste oameni cunoscuți. Dar ce folos, că am stat acolo câteva minute și numai am auzit un glas: „Luați pe starețul acesta de aici și-l duceți înapoi, iar în locul lui aduceți pe monahul Atanasie de la Mănăstirea Trăian!” Că era mănăstirea de la Alfa apropiată de Mănăstirea Trăian cum este mănăstirea noastră, Sihăstria, aproape de Mănăstirea Secu. Și îndată a venit îngerul Domnului, zicând:

– Frate Cosma, iată n-am ajuns la Raiul desfătării.

– Dar unde suntem?

– Dacă treceam tunelul acesta ajungeam în Raiul desfătării, dar este porunca lui Hristos să te ducem înapoi în trup, căci plâng călugării după tine, că au

rămas fără păstor. Și avem poruncă să te ducem. Deci nu mai ajungem la Raiul desfătării.

Deci mi-am luat rămas bun de la aceia și toți îmi spuneau: „Nu te teme, frate Cosma, că tot aici ai să vii, când va fi sfârșitul tău!” Și m-au luat pe altă cale și am trecut șapte iezere de munci și m-au dus de am văzut muncile iadului și am ajuns iarăși în câmpia aceea unde era Avraam și ne-am dus la el și a întrebat Patriarhul Avraam:

– Dar l-ați dus până la Raiul desfătării?

Iar ei au zis:

– Nu, ci până aproape de Raiul desfătării, căci a venit poruncă de la Dumnezeu să-l ducem în trup și să învie, căci plâng după el fiii săi duhovnicești!

Atunci Avraam a zis:

– Dacă se duce înapoi pe fața pământului și învie, am să-i dau și eu ceva.

Și mi-a dat un pahar de aur cu vin și trei bucăți de pâine albă, curată. Și-am băut din vinul acela puțin, și atât era de bun și dulce că a trecut în toate simțirile mele, și știu că am mâncat și o bucată de pâine și-am zburat din grădinile acelea.

Și am ajuns iarăși la arapul acela care se lăuda că am să mai trec și am trecut iarăși prăpastia aceea mare pe care o trecusem și deodată m-am văzut în mănăstire și acum, cum mă vedeți.

Știam că patriarhul Avraam mi-a dat trei bucăți de pâine și numai una am mâncat-o și am băut vin acolo în „Sânul lui Avraam”. Însă două bucăți de pâine au rămas și știu că le-am pus în sân. Aceasta caut eu acum. Vă rog, dați-mi cele două bucăți de pâine pe care mi le-a dat Părintele Avraam, căci

știam că le-am pus în sân. Și dacă vreți, duceți-vă repede până la Mănăstirea Trăian și vedeți dacă monahul Atanasie nu cumva a murit!

Când s-au dus frații, atunci îl scoteau pe năsălie din chilie. Și a spus Cuviosul Cosma:

– Știți unde se duce Atanasie? Se duce în preajma Raiului desfătării, la acea masă îngerească, căci am auzit că mi s-a spus mie: «Luați-l pe acesta de aici, duceți-l în trup, că plâng călugării după el și aduceți în locul lui pe monahul Atanasie de la Mănăstirea Trăian». Deci să știți că monahul Atanasie s-a dus în locul meu și se va bucura în vecii vecilor”.

Așa a fost Sfântul Cosma în Rai și a văzut acolo și pământul celor blânzi și lăcașul dreptilor. Aduceți-vă aminte de predica aceasta, de pământul celor blânzi, că fiecare își împodobește acolo pomul și masa și bucatele și poamele și păsările, toate, după cum se va osteni în viața aceasta ca să facă voia lui Dumnezeu.

Apostolul Pavel zice: Petrecerea noastră este în ceruri. Ferice de creștinul acela care trăiește pe pământ, iar cu mintea lui trăiește în cer; cu mintea lui se înalță la Dumnezeu și după puterea lui se ostenește să facă fapte bune, ca să se ducă în Raiul desfătării.

Acolo nu mai este moarte, nu mai este bătrânețe, nu mai este durere, nu mai este boală, nu mai este frică. Ci veșnic va avea, cum zicea Apostolul Pavel, dreptate și bucurie și pace întru Duhul Sfânt.

Dumnezeu și Preacurata Lui Maică să ne ajute la toți să ajungem și noi păcătoșii măcar cât de cât să

moștenim „un colțișor de Rai”, cum spune bătrânul Părinte Paisie câteodată la molitfă, numai să nu fim afară de Raiul lui Dumnezeu, ca nu cumva, Doamne ferește, să ne chinuim în veci.

ALTĂ ISTORIOARĂ DESPRE RAI

O mie de ani înaintea ochilor Tăi, Doamne, sunt ca ziua de ieri care a trecut (Psalmul 89, 4).

Era un călugăr de mult în mănăstire și se întreba: „Cum poate să treacă o mie de ani ca o zi?” Atât este de frumos în Rai și atât de mare fericire, că o mie de ani pare o zi.

Călugărul era paraclisier la biserică și avea viață înaltă. El s-a rugat Maicii Domnului câțiva ani de zile și zicea: „Maica Domnului, roagă-te la Mântuitorul Hristos să-mi arate cum trec o mie de ani ca o zi? Căci știu că aceste cuvinte ale Duhului Sfânt sunt adevărate”. S-a rugat trei ani și i-a arătat Dumnezeu.

Fiind paraclisier, după slujba de la miezul nopții a rămas singur în biserică citind acatistul Maicii Domnului. Cheile le avea în mână și fesul îl pusese pe o strană. Deodată a intrat în biserică un vultur și s-a așezat pe iconostas. Dar atât era de frumos vulturul, cum nu mai văzuse în viața aceasta nimeni. Era cu mii de culori, avea coc, ochii negri și se uita prin biserică. Fiecare pană era ca o piatră scumpă.

Călugărul, când a văzut vulturul că s-a așezat pe iconostas, a uitat să se mai roage și s-a gândit: „Măi,

eu mă reped ca să-l prind! Că dacă l-oi prinde pe acesta, nu-mi mai trebuie altă avere pe fața pământului. Măcar o pană să iau de la el!”

S-a repezit spre vultur, dar vulturul a zburat în mijlocul bisericii. Se făcea că nu poate zbura. Călugărul, după el. Când să-l prindă, vulturul a zburat în pridvor. „Vai de mine! Doamne, ajută-mă să-l prind!”

Dar când să pună mâna pe el, vulturul iar a zburat, dar mai mult pe jos; ieșind din biserică s-a așezat pe gard. Când s-a repezit călugărul spre gard, vulturul a zburat în pădure.

Călugărul a sărit peste gard, zicând: „Doamne, ajută-mă să-l prind!” Când să pună mâna pe el, vulturul a zburat într-o poiană mare. „Doamne, nu mă lăsa. Măcar o pană să iau de la el!”

Când s-a repezit în mijlocul poienii la vultur, acesta a zburat într-un brad. Atunci a început a plânge călugărul: „Doamne, n-am fost vrednic măcar o pană din el să iau”. Și se uita la vultur. „Doamne, Doamne, ce frumoasă pasăre! N-am mai văzut așa pasăre frumoasă!”

Dar deodată vulturul a început să cânte o cântare cum nu a mai auzit el pe fața pământului. Era îngerul în chip de vultur, dar el nu știa; și a stat și s-a uitat la vultur, care i-a cântat 355 de ani.

Părându-i-se că a trecut doar un ceas, călugărul, în timpul acesta, nici nu a îmbătrânit, nici nu a obosit, nici nu a flămânzit, nici nu a însetat și nimeni nu a dat peste el.

Apoi zburând vulturul, monahul fiind cu cheile bisericii în mână, și-a adus aminte: „Vai de mine, nu

mi-am luat nici fesul și biserica a rămas descuiată; mă duc să încui biserica”.

A venit la mănăstire, având cheile bisericii în mână; dar mănăstirea nu o mai cunoștea. Biserica era acoperită altfel, chiliile erau altele. Se gândi întru sine: „Doamne, ori eu mi-am ieșit din minți, ori mănăstirea asta nu-i a noastră”. Știind că stătuse doar un ceas și ceva, s-a dus la portar cu cheile în mână.

Portarul vede un bătrân cu barbă albă, foarte strălucit la față și-i zice:

- Binecuvintează, părinte! Cu ce drum pe la noi?
- Fiule, mă duc să încui biserica.
- Dar de unde ești?
- De aici, de la mănăstire.
- Dar unde ai fost dus?
- Până aici, mai aproape.
- Părinte, nu ești de la noi.

– Nu mă cunoști, fiule, dar eu sunt călugărul cutare, sunt paraclisierul și mă duc să încui biserica!

- Stai, părinte, să mă duc să-i spun starețului.

Dar starețul a visat în noaptea aceea o descoperire și a auzit un glas de trei ori: „Deschideți porțile mănăstirii ca să intre porumbelul Domnului!”

– Părinte, a venit un călugăr bătrân, luminat la față, zicând că vrea să încuie biserica, că el este paraclisier.

- Deschide-i, fiule, că o taină mare este aceasta!

Vino cu el la mine.

Când a venit la stareț, acesta l-a întrebat:

- Părinte, mă cunoști pe mine?
- Nu.
- Dar mănăstirea o cunoști?

– Nu o mai cunosc. Biserica o cunosc, dar parcă nu mai este așa cum era. Avea alt acoperiș.

– Dar unde ai fost plecat, părinte?

– Am fost până aici, în pădure.

Starețul a pus să se tragă clopotele mănăstirii și a adunat în biserică tot soborul, care avea 300 de călugări. Apoi l-a adus pe acest călugăr în mijlocul bisericii și l-a pus în fața catapetesmei să-l vadă toți călugării și l-a întrebat:

– Părinte, dintre toți acești călugări, cunoști pe vreunul?

– Viu este Hristos, nu cunosc pe nici unul! A răspuns el.

– Dar voi îl cunoașteți pe acest călugăr? A întrebat starețul pe monahi.

– Nu-l cunoaștem, au răspuns ei.

– Părinte, dacă spui că ai plecat de un ceas de aici, cine era stareț când ai plecat? a întrebat atunci starețul.

– Avva Ilarion.

– Cine era eclesiarhul mare?

– Avva Ambrozie.

– Cine era econom?

– Avva Chiriac.

– Cine era veșmântar?

– Avva Gherontie.

Atunci a spus starețul:

– Mare taină s-a descoperit între noi. Să vină arhivarul mănăstirii. Și i-a spus: Du-te și adu arhivele mănăstirii aici pe câteva sute de ani în urmă și caută când a fost rândul acesta de călugări.

A căutat cu 50 de ani, cu 100 de ani; a căutat cu 200 de ani, cu 300 de ani și nu se găseau. Și a căutat cu 355 de ani și a găsit niște registre mâncate de carii, vechi, rătăcite prin podul mănăstirii. Când a început a citi cutare, cutare, i-a găsit.

– Părinte, dar când ai plecat?

– Trebuie să fie un ceas și ceva.

– Părinte, dar care a fost lucrul pentru care te-ai rugat lui Dumnezeu?

– Eu mă rog de multă vreme și citesc rugăciuni la Maica Domnului ca să-mi arate Mântuitorul ceea ce spune în Psaltire: *O mie de ani înaintea ochilor Tăi, Doamne, sunt ca ziua de ieri care a trecut!*

– Părinte, iată că Preasfântul și Preabunul Dumnezeu ți-a împlinit cererea sfinției tale. N-ai vrut să crezi, sau ai crezut, dar ai vrut să te convingi. Iată, de când ai plecat au trecut 355 de ani!

Bătrânul a început a plânge. Starețul îi vorbește:

– Vezi, părinte, că ți-a arătat Dumnezeu minunea pentru că te-ai rugat cu credință? Dacă 355 de ani ți-au părut ca un ceas, acum crezi că o mie de ani sunt ca o zi înaintea lui Dumnezeu?

– Cred, părinte!

Atunci starețul a poruncit ca un preot să se îmbrace repede în veșminte. A adus Sfintele Taine și l-a împărțit pe bătrân în fața tuturor.

Bătrânul a primit Sfintele Taine și a zis:

– Părinților, iertați-mă, că mare uimire mi s-a făcut.

Fața lui lumina ca soarele. Apoi a cerut iertare de la toți și a murit în biserică.

DESPRE IAD

Vom vorbi câteva cuvinte despre iad. De-atâtea ori auziți cuvântul iad în dumnezeiasca Evanghelie, în Sfânta Scriptură, în învățăturile Sfinților Părinți, și în tradiția Bisericii Ortodoxe. Dar v-ați pus vreodată întrebarea ce este iadul?

Ce este iadul? Să știți că iadul este împărăția morții; iadul este locul acela unde se chinuiesc, după dreptatea lui Dumnezeu, dracii și toți care au mâniat pe Dumnezeu și au făcut voile lor în această lume.

Iadul este împărăția dracilor, a cărui poartă este deznădejdea, curte sunt legăturile; ferestre, întunericul; masă, reaua împrăștiere și putoare; mâncare este foamea; băutură este setea; ceasornic este plân-sul; așternut este văpaia; orânduială este tulburarea cea fără rânduială a prăpastiei aceleia groaznice.

Dar știți dumneavoastră câte feluri de munci are iadul? Nouă feluri de munci sunt în iad și toate sunt veșnice și foarte grele.

Prima muncă din iad este întunericul negrăit și neînchipuit, cum arată marele prooroc Isaia. Dar nu întunericul acesta, care-l vedem noi pe pământ. Întuneric pipăibil. Ai văzut în Egipt, în pământul Ghesem, că unde erau evreii era lumină și în tot Egiptul era întuneric?

Nimeni nu știa pe unde să meargă. Dumnezeu ce nu poate? Toate-s la Dânsul. Întuneric pe lumea asta, dar celălalt întuneric îi veșnic.

Acolo este întuneric așa de tare, încât îl poți pipăi cu mâna. Aceasta o zice dumnezeiescul Iov: *Mă voi coborî în pământul întunericului celui veșnic, care nu are lumină, dar nici tămăduire în veac.*

De întunericul acesta a amintit și Mântuitorul nostru Iisus Hristos în Evanghelia Sa, când zice: *Legăți-i mâinile și picioarele și aruncați-l pe el întru întunericul cel mai dinafară*, arătând prin aceasta, cum zice și dumnezeiescul părinte Efrem Sirul, că este un întuneric greu.

A doua muncă, după întuneric, este **plângerea și scrâșnirea dinților**. Atâtea lacrimi se varsă în iad într-o singură zi, că, dacă s-ar aduna pe fața pământului, ar face un ocean mai mare ca Oceanul Pacific. Oceanul Pacific are 48.000 km lungime, de la Polul Nord până la Polul Sud; are 18.500 km lățime și, la Insulele Mariane, are 11 km adâncime. Și în iad, într-o singură zi, lacrimile care se varsă acolo ar face un ocean mai mare ca Pacificul. Atâta plângere este în iad.

A treia muncă este putoarea cea rea. Dacă s-ar aduna toate puturile de pe fața pământului la un loc n-ar face nici un miligram față de putoarea care este acolo. Ca să vă dați seamă ce putoare este în iad am să vă spun o istorioară.

Doi frați de la o mamă s-au dus la mănăstire să se facă călugări. Și unul s-a dus în mănăstire și a avut răbdare multă, smerenie multă, ascultare fără cârtire și a rămas în mănăstire până la moartea lui. Iar altul și-a pierdut răbdarea și a spus că se duce în lume înapoi la tată și mamă. Fratele cel care a rămas în mănăstire îl sfătuia:

. – Frate, nu te duce înapoi. Auzi ce spune Evanghelia: *Nimeni, punând mâna pe plug, să nu mai privească înapoi*. Deci nu te du, frate, în lume, pentru că mare primejdie este să lași mănăstirea și să te duci din nou în lume.

Iar el a zis:

– Nu, eu mă duc!

– Dar nu te temi de chinurile iadului?

– Nu cred, frate, că muncile iadului sunt chiar așa de grele, cum spune Sfânta Scriptură sau cum spun oamenii. Așa s-a scris în cărți ca să ne sperie.

Și s-a dus acasă și s-a căsătorit și și-a făcut de cap. Dar n-a trăit mult, decât trei ani, și a murit. Auzind călugărul că fratele său, care s-a întors în lume, a murit, a început să se roage cu foc lui Dumnezeu, zicând: „Doamne, arată-mi să văd unde este fratele meu: în iad sau în rai!”

După o vreme destul de îndelungată, într-o noapte o umbră neagră a intrat în chilia lui. Și când s-a uitat el bine la lumina lumânării, l-a cunoscut. Umbra i-a zis, plângând și suspinând:

– Mă cunoști? Eu sunt fratele tău.

Era negru ca un cărbune. Doar după glas l-a cunoscut. Și atunci acesta, văzându-l într-o stare jalnică ca aceea, l-a întrebat:

– Frate, de unde vii?

– Din iad, că am lăsat mănăstirea și m-am dus în lume și mi-am făcut de cap; am murit în păcate și m-am dus pentru păcatele mele în muncile iadului.

Și atunci acesta a început să întrebe:

– Măi, frate, știi ce-mi spuneai tu mie, că muncile iadului nu-s așa de grele, ci s-au scris așa

numai să sperie lumea și să înfricoșeze pe oameni. Chiar așa este de greu în iad?

– De mii de ori sunt mai cumplite chinurile iadului decât cum sunt scrise; și de ar avea tot codrul limbă și toată iarba pământului de ar vorbi, n-ar putea spune cât de greu este în iad!

Dar fratele se făcea că nu-l înțelege.

– Frate, oare voi putea să le încerc și eu puțin, ca să mă încredințez de adevăr?

– Nu poți auzi răcnetele și țipetele și vaietele din iad, că tot atunci mori.

– Dar n-aș putea măcar să pipăi iadul?

– Nu poți, că acolo este foc care arde de miliarde de ori mai tare ca acesta și tot atunci te-ai topi, fiind în trup material.

– Nu pot nici să văd?

– Nu poți, că mori de frică, văzând priveriștea aceea groaznică și urgia mâniei lui Dumnezeu!

– Dar cum aș putea eu să încerc măcar cât de puțin muncile iadului?

– Frate, ține minte. Ai putea mirosi oleacă din putoarea iadului!

Cum era îmbrăcat cu haina, a scuturat mâneca hainei puțin și s-a făcut nevăzut. Și când a scuturat mâneca, atâta putoare a ieșit din mâneca hainei lui, încât acela a căzut mort jos și trei zile nu a putut să iasă din chilie.

Greu de tot a deschis ușa și s-a târât afară din chilie și a ieșit acea putoare din chilia lui, încât s-a împrăștiat în toată mănăstirea.

Călugării au părăsit mănăstirea trei luni de zile din cauza putoarii nesuferite care ieșea din chilia de unde a scuturat cel din iad mâneca hainei lui.

După trei luni, acel miros greu a dispărut. Călugării, când s-au întors înapoi, l-au găsit pe acela din chilia căruia ieșise acea putoare și l-au întrebat:

– Ce a fost, frate, putoarea aceasta? De unde a venit?

Iar el a răspuns:

– Știți, părinților, eu am avut un frate bun în mănăstire, care s-a dus în lume și-a murit după trei ani căsătorit. Eu m-am rugat Domnului să-mi arate unde este fratele meu.

După multă rugăciune, într-o noapte a venit la mine și l-am întrebat unde este. Aflând că este în iad, curios, l-am întrebat cât de greu este în iad, deoarece îl știam nepăsător, zicând că nu crede că muncile iadului sunt chiar așa de grele, cum scrie în cărți.

Atunci el m-a încredințat că nici nu poate spune limba de țărană cât de greu este în iad și ceea ce scrie în cărți este foarte puțin spus.

Ca să vezi muncile iadului, a spus el, este imposibil, că tot atunci mori; nici nu poți auzi ce este în iad că mori, nici nu poți pipăi; și mi-a dat să miros oleacă din putoarea care este în iad.

Atunci și-a scuturat mâneca la haină și iată sunt trei luni de zile de când putoarea aceasta stăpânește mănăstirea noastră și ați fugit; și de-abia acum se poate veni înapoi.

Și a încredințat tot soborul mănăstirii cât de mare putoare este în iad. Aceasta este deci a treia pedeapsă a iadului.

A patra muncă în iad este foamea și setea. Ați auzit ce spune proorocul Isaia: *Vor flămânzi precum câinii și vor urla și se vor jeli, și nimeni nu va potoli foamea lor.* Și Mântuitorul ne arată în Sfânta Evanghelie, în pilda cu bogatul și Lazăr: *Părinte Avraame, trimite pe Lazăr să-și înmoaie vârful degetului său în apă, să vie să-mi răcorească limba, că rău mă chinuiesc în văpaia aceasta.*

Ai auzit ce-i acolo? Un deget înmuiat în apă cât de mare preț are! Și nouă aici nu ne place apa, vrem vin, rachiu, dresuri și cutare. Vai de noi că nu cugetăm deloc ceea ce ne așteaptă. Foamea și setea sunt a patra muncă.

A cincea muncă a iadului este tartarul, gheața. Tartarul este un iezor fără fund, plin de gheață și foarte rece. Aceasta este „scrâșnirea dinților” de care vorbește dumnezeiasca Scriptură, adică gerul acela nesuferit de care nu-și poate închipui nimeni.

A șasea muncă este viermele cel neadormit. Acolo sunt viermi de foc care mănâncă trupurile oamenilor și sufletele lor în vecii vecilor, și niciodată oamenii nu mor. Acolo sunt balauri de foc și șerpi de foc care înoată prin văpăile iadului, cum înoată peștii prin apă la noi, și nu se vatămă. Și îi prind pe cei păcătoși și-i sug și-i înțepă și-i mănâncă în vecii vecilor, împreună cu viermii cei neadormiți. Asta este munca a șasea.

A șaptea muncă este gheena, adică focul cel nestins, care este cea mai grea dintre toate. Focul cel negru care arde în vecii vecilor cu întuneric.

De acela se tem și dracii. Că ei se rugau Mântuitorului, când făcea minuni pe malul Mării Galileii, când a scos demonii din cei doi îndrăciți: *Te știm pe Tine cine ești, Fiul Celui Preaînalt; Te rugăm nu ne trimite pe noi în gheenă!* Acolo îi trimitea, că El avea putere. Și dracii se tem de gheenă, de care spune Mântuitorul în Evanghelie: *Unde focul lor nu se stinge.*

Dar nu este foc de acesta ca al nostru, care se face ca să dea lumină; focul acesta, chiar de ar arde pe cineva, dar dă lumină; acela însă este foc negru ca păcura și de miliarde de ori mai fierbinte ca acesta. Așa spune fericitul Ieronim.

Cât de mare este focul unde se topește oțelul, totuși este neînchipuit de slab față de focul iadului, ca și cum ar fi zugrăvit pe pereți, ca și cum ai vedea un foc zugrăvit pe perete cu vopsea și nu te frigi.

Așa este de slab focul acesta față de focul iadului. Focul nestins nu mai are acolo nevoie de materie, cum zice Sfântul Efrem: „Că nu sunt oarecare care-l aprind cu materie din lumea aceasta”. Acolo este foc nestins, nu este foc cu lemne aprinse, ci arde cu urgia mâniei Domnului negrăită, către cei păcătoși.

Acest iezer de foc, de care spune la Apocalipsă, nu are fund în veacul veacului și arde pe toate duhurile cele rele și le chinuiește în vecii vecilor.

De aceea spune dumnezeiescul Părinte Ioan Gură de Aur: **Nimenia din oamenii care își aduc aminte de gheenă, nu vor ajunge în gheenă.** Că cine cugetă la iad scapă de iad. Cine își aduce aminte de gheenă, scapă. Că nu există om care-și aduce

aminte de gheenă, care este atâta de groaznică muncă, să ajungă în gheenă.

Fiindcă îndată ce își aduce aminte de gheenă, el se ferește de păcat și începe a lucra fapta bună, se mărturisește, pune început bun, își face canonul și își îndreaptă viața sa. Este ca acela de care se spune în Biblie: „Că nu mai este fapta ta ca ieri și ca alaltăieri; poate să fie omul până azi un drac și mâine se face înger luminat”. Numai să-și aducă aminte de iad și de gheenă; că dacă uită iadul ajunge în iad, iar dacă nu uită iadul nu ajunge acolo.

Iată am să vă spun o istorioară despre gheenă și despre veșnicia iadului, care se găsește scrisă într-o carte veche.

În Sfântul Munte al Atonului trăia un călugăr cu numele Andrei. Și acesta ducea o viață sfântă, în feciorie, asceză, post, rugăciune și priveghere, în meditații sfinte și în cugetarea Sfintelor Scripturi. Dar s-a îmbolnăvit când era aproape de treizeci de ani și a zăcut unsprezece ani și nu mai murea.

Atunci, după dreptate, acest călugăr cu numele Andrei și-a pus întrebarea: „De ce sufăr eu?” Pentru că nu se știa cu păcate așa de grele, ca să sufere pe pământ atât de groaznică boală. Și a început săracul, ca tot omul care nu poate răbda, să se roage așa la Dumnezeu:

„Doamne, cer de la Tine un singur lucru, și anume: sau să mor sau să mă fac sănătos, că nu mai pot răbda! Mi-au rămas numai oasele și pielea!”

Rugându-se el așa, într-una din nopți a strălucit o lumină uimitoare în chilia lui. El s-a temut să nu fie de la draci, căci și diavolul se face în chipul lui

Hristos, în chip de înger, în chip de sfânt ce strălucește ca soarele și poate să te înșele.

Este ceea ce spune Sfântul Apostol Pavel: *Nu-i de mirare că însuși satana se prefăce în chip de înger de lumină și slujitor al dreptății*. Adică dracii se pot prefăce în chip de slujitori ai dreptății.

Deci s-a temut călugărul și a început să facă cruce. Și îndată a văzut că intră pe ușa lui un tânăr foarte frumos la chip, foarte minunat, cu un toiag de aur în mână, cu o cunună de aur pe cap și o cruce de aur pe frunte și i-a zis:

– Nu te teme, părinte, nu-s diavol. Eu sunt îngerul păzitor al vieții tale și m-a trimis Dumnezeu să-ți spun un lucru. Eu totdeauna sunt cu tine; toate suspinele tale, toate lacrimile, toate oftările, toate durerile, toate necazurile tale eu le știu. Că tu dormi, eu nu dorm niciodată; tu mănânci, eu nu mănânc; tu bei, eu nu beau.

Adu-ți aminte ce spune psalmistul: *Tăbări-va îngerul Domnului împrejurul celor ce se tem de dânsul și-l va izbăvi pe el, și ...nici să dormiteze cel ce te păzește*.

Deci, părinte, eu știu necazurile tale. Dar iată tu ai început să te rogi lui Dumnezeu așa de la o vreme: „Doamne, sau să mor sau să mă fac sănătos, că nu mai pot răbda!” Și Dumnezeu m-a trimis să-ți spun ție două lucruri:

– Care?

– Iată ce spune Dumnezeu prin mine: „Vrei să mai rabzi boala un an pe pământ sau să stai trei ceasuri în iad?”

Dar el, când a auzit, a zis:

– Doamne, îngerul Domnului, tu care știi necazurile mele, să mai zac eu un an pe pământ? Nu știi că o noapte îmi pare un an și că toate bolile mai cu seamă noaptea sunt grele? Deci cum am să mai rabd eu un an această groaznică boală? Și pentru ce rabd eu? Că eu știu ca om că m-am silit, de când am venit aici în Sfântul Munte, să fac voia lui Dumnezeu.

Și a zis îngerul Domnului:

– Tu nu suferi pentru tine. Tu suferi pentru neamurile tale care sunt în iad și Dumnezeu te-a găsit pe tine și voiește ca prin osteneala și suferința ta să scoată din iad rudeniile tale până la al nouălea neam. Că așa se întâmplă, dacă un călugăr bun își face datoria, mulți din neamul lui se mântuiesc prin el.

Nu ai auzit ce zice proorocul Ieremia? *Dumnezeu răsplătește păcatele părinților asupra copiilor până la al patrulea neam.*

Deci tu suferi pentru strămoșii tăi. Dar dacă vrei să ieși și tu din iad și ei, să mai zaci un an pe pământ sau trei ceasuri în iad. Dar ia seama ce spui, i-a spus îngerul, că în clipa aceea ți-am și luat sufletul!

A stat el și s-a gândit.

– Gândește-te bine! i-a spus îngerul.

– Trei ceasuri în iad!

Când a zis aceste cuvinte, i-a și luat sufletul. Și unde l-a dus? L-a dus în gheena, de care v-am amintit mai înainte, cel mai greu loc din iad, de care se tem și dracii.

Și când l-a dus acolo și l-a băgat în focul cel negru și de miliarde de ori mai fierbinte ca acesta, a fost cuprins de întunericul ce domnea pretutindeni și

a început a răcni și a geme de durere, căci balaorii cei de foc au început să-l muște și să-l chinuiască. El, când s-a văzut acolo și a văzut atâta deznădejde și atâta strigăt și atâta durere și atâta spaimă și atâta foc, a început să strige cât putea: „Doamne, miluiește-mă! Doamne, iartă-mă!”

După o oră, o lumină a despicat întunericul și a apărut îngerul Domnului. Când l-a văzut, a început a bate din palme și a striga așa:

– Vai mie! Vai mie! Vai mie! Toate le-am crezut, dar una ca asta n-am crezut!

– Ce n-ai crezut, părinte Andrei?

– N-am crezut că un înger al Domnului poate să mintă!

– Cum se poate una ca asta, ca să spun eu minciuni? Eu nu sunt om păcătos, eu nu sunt duh rău, diavol. Eu nu pot face păcat, eu nu pot minți. Cum pot eu să mint, dacă sunt rază de dumnezeire, sunt lumina a doua din lumina cea dintâi? Cum aș putea eu să spun minciuni?

– Dar cum ne-a fost vorba în chilie la mine?

– Cum?

– N-a fost vorba că mă vei scoate de aici după trei ceasuri? Iată au trecut mai mult de trei sute de ani de când mă chinuiesc aici!

Îngerul i-a spus:

– Adevărul este Hristos. De-abia a trecut o oră și mai ai încă două ore de stat.

– Două ore? a strigat monahul cu groază. Este oare cu putință să fi trecut numai o oră până acum?

– Eu am venit să văd dacă poți răbda.

Atunci a zis călugărul Andrei:

– Doamne, dacă acesta este adevărul, că de-abia a trecut un ceas de când mă chinuiesc aici în iad, du-mă înapoi în trupul meu cel rănit și bolnav și să sufăr acolo, nu un an, ci sute de ani, ba chiar până la ziua venirii lui Hristos, numai să nu mai stau o clipă aici în focul cel nestins!

Și îndată, cu iuțeala gândului, l-a luat îngerul și l-a dus înapoi în trup.

Cine a știut că a fost mort un ceas? Când a înviat a început a striga:

– Miluiți-mă! Miluiți-mă!

Și a venit călugărul care îl îngrijea și a întrebat:

– Ce este, părinte? De ce strigi?

– Să se adune tot soborul mănăstirii.

Erau trei sute de călugări acolo. Și l-au pus într-un cerdac înalt și le-a spus la toți minunea care s-a petrecut cu el; că el a stat un ceas în iad și i s-au părut mai mult de trei sute de ani. Atâta de greu a trecut timpul.

Să ne ferească mila și îndurarea lui Dumnezeu și a Maicii Domnului pe toți din câți suntem aici să nu îngăduie Dumnezeu ca vreunul să încerce durerile și chinurile iadului în vreun fel. Și toți, cu darul Mântuitorului și cu mijlocirea Maicii Domnului, a Sfântului Ioan Botezătorul și a tuturor sfinților, să ne mântuim, să ne ușurăm înainte de a ne duce din lumea aceasta și să ne întâlnim cu toții în veacul viitor la bucuria cea veșnică.

Munca a opta din iad este deznădejdea. Acolo toată lumea este deznădăduită de mila lui Dumnezeu, aducându-și aminte de cuvântul Evangheliei, că s-a închis ușa și că pocăință în iad nu mai este.

Munca a noua din iad este veșnicia, care stăpânește atâtea miliarde și miliarde de suflete. Nu mai există acolo o limită, că adică are să rabde omul o mie de ani sau o sută de mii de ani, ci în vecii vecilor.

Dar ca să le descrie cineva câte una singură, nimeni nu poate spune, numai una cât îi de grea, că este imposibil a descrie limba de țărână.

Cine poate spune măcar una din munci câtă suferință aduce firii omenești? Că dreptii după sfârșit primesc cele patru însușiri ale trupului și păcătoșii primesc și ei una: însușirea nemuririi.

Primesc trupuri nemuritoare, ca să ardă în vecii vecilor și să nu se mistuie; să se chinuiască în vecii vecilor și să nu scape; să înseteze în vecii vecilor și să nu aibă apă; să le fie foame în vecii vecilor și să nu aibă mâncare.

Nemurirea o au de la judecată înainte, cum spune Hristos, spre a se chinui în vecii vecilor. Amin.

CELE PATRU LEGI DUPĂ CARE VA JUDECA HRISTOS LUMEA

Am zis câteva cuvinte despre moarte. Acum voi zice câteva cuvinte și despre conștiință, că cine își păzește conștiința sa curată, negreșit moartea îl găsește fericit și pregătit. Conștiința este judecătorul cel drept pe care l-a pus Dumnezeu înlăuntrul nostru.

Conștiința nu poate fi reflexia materiei în veacul veacului. Ea este glasul lui Dumnezeu în om și ea

pururea îl muștră, când greșește: „Omule, de ce ai făcut asta?”

Această lege a firii o au și chinezii, o au și creștinii, o au și budiștii și brahmanii și mahomedanii. Este legea cea dintâi pe care a pus-o Dumnezeu în inima omului de la creație, după care s-a condus lumea până la Legea cea scrisă. M-a întrebat un avocat necredincios:

– Părinte, eu nu mă împac cu judecata de apoi!

– Dar de ce nu te împaci, frate? Cum așa?

– Cum, părinte, o să mă judece Hristos, dacă eu aș fi chinez sau de alt neam, care n-am auzit de Hristos? Cei de acolo nu au auzit de Hristos. Oare Dumnezeu pedepsește cu nedreptate? El este drept. Cum o să mă judece și o să mă pedepsească, dacă eu nici nu am auzit de Evanghelia lui Hristos?

– Stai oleacă! Dumneata știi să învățai actele acolo, să faci procese verbale sau ce faci dumneata. Scriptura însă nu o cunoști. Ești un raționalist, desfăci firul în 40 și te prăpădești cu totul, umblând de capul tău.

Patru legi sunt după care Dumnezeu va judeca tot pământul. Nu una, ci patru. Și nimeni nu poate scăpa de urgia și dreptatea lui Dumnezeu, fie chinez, fie brahman, fie budist, fie creștin, fie mahomedan, fie evreu, pentru că Dumnezeu este drept, cum zice apostolul: *Dumnezeu este drept și tot omul mincinos*.

Dumnezeu, deoarece este drept, a pus legile acestea, ca pe toți să-i judece după dreptate. Auzi? Patru legi.

Legea cea dintâi este legea firii sau legea conștiinței. Prin această lege a muștrat Dumnezeu pe

Cain, când a omorât pe fratele său Abel. Că auzi ce spune Scriptura: „Atât era muștrat de conștiință că a căzut în deznădejde și a strigat așa: *Mai mare este greșeala mea, decât a mi se ierta mie*”.

A căzut în deznădejde că a ucis pe fratele său Abel, păstorul; că Dumnezeu i-a primit aceluia jertfa și el l-a zavistuit și, ieșind la câmp, l-a omorât.

Legea conștiinței îi spunea: „Ce-ai făcut? Ai omorât pe fratele tău!” Aude pe Dumnezeu:

– Cain, unde-i fratele tău?

Dar el, în loc să zică: „Doamne, am greșit”, a zis:

– Dar ce, eu am păzit pe fratele meu?

Și i-a zis Dumnezeu:

– Glasul sângelui fratelui tău strigă către Mine din pământ. Pentru că ai făcut aceasta, cu toate pedepsele te voi pedepsi pe tine și cine te va omorî pe tine de șaptezeci de ori câte șapte se va pedepsi...

Și a trăit Cain peste o mie de ani, cum scrie în Hronograful lui Chedrinus, și nimeni nu-l omora, că se temea de pedeapsa care era pusă de Dumnezeu asupra lui. Care au fost cele șapte pedepse ale lui Cain, pentru că a ucis pe fratele său, Abel?

Mai întâi a fost deznădejdea, apoi tremurarea, apoi plânsul, că plângea gemând pe pământ, apoi frica, căci fugea dintr-un loc în altul, de teamă că-l vede Dumnezeu; apoi blestemarea pământului să nu-și dea roadele sale și celelalte, cum scrie în Sfânta Scriptură la Facere, capitolul IV.

Orice om de pe pământ, când face rău, este muștrat de conștiința sa, care îi spune: „De ce ai făcut rău?” Aceasta este legea cea dintâi dată de

Dumnezeu omului, numită și legea conștiinței sau legea firii.

A doua lege, care stă în fața noastră veșnic, cum arată Sfântul Grigorie de Nyssa și care ca o trâmbiță din înaltul cerului răsună pururea și ne arată pe Dumnezeu, este legea zidirii.

Cine a făcut cerul, pământul și toate câte sunt? Luna, ierburile, florile, peștii, mările, râurile, pietrele, copacii, munții, toate viețuitoarele de pe uscat, din apă și din aer? Cine le-a făcut, fraților? Cine a făcut ceasul universului care merge cu atâta precizie și uimire, încât nimeni nu-l poate imita? Nimeni altul decât Bunul Dumnezeu! Centrul de îndrumare al acestei lumi este Ziditorul ei, Dumnezeu, Care a pus rânduială în toate.

Această lege a zidirilor este ceea ce spune proorocul David: *Cerurile spun slava lui Dumnezeu și facerea mâinilor Lui o vestește tăria*. Cum? Prin așezarea lor sferică și prin imensa lor depărtare; prin spațiu interstelar, care are miliarde de ani călătoria luminii, prin mișcarea astrelor cerești, a zodiacului și a planetelor cu atâta măsură și precizie, încât uimește mintea celor mai mari astronomi din lume.

Ce-a zis Isac Newton, marele fizician englez, care treizeci de ani a fost ateu și la urmă a descoperit „Legea gravitației universale” și a văzut că fiecare planetă o atrage pe cea mai mică și nu o lasă să se depărteze, nici să se sfărâme sau să meargă în neregulă în lumea astrelor cerești? A pus aparatele pe masă și a zis: **Mare ești, Doamne, și minunate sunt lucrurile Tale și nici un cuvânt nu este de ajuns spre lauda minunilor Tale!**

Vezi? El, aflând știința din afară, a venit la frica de Dumnezeu, cunoscând minunile cele mari din lumea astrelor. Ce-a zis Kepler, Isaac Newton și ceilalți, de care nu îmi ajunge vremea să-i amintesc, când s-au convertit, văzând ei zidirea lui Dumnezeu că nu-i singură, că are un centru de îndrumare și o precizie care uimește toată mintea?

Din secretele naturii încă nu s-a scos nici unu la miliard. Că înțelepciunea lui Dumnezeu n-are margini și nici nu va avea în veacul veacului, pentru că nemărginită este înțelepciunea Creatorului.

Deci a doua lege care ne stă tuturor în față este Legea zidirilor sau a creației. Că prin contemplația naturală în duh, noi ne suim de la rațiunile lucrurilor la Ziditorul lor.

Dacă vezi corabia, trebuie să te gândești că a fost un meșter care a făcut-o; dacă vezi o haină bună pe un om, trebuie să știi că a fost bun și croitorul. Dacă vezi un palat, o clădire arhitectonică frumoasă, să știi că a fost un arhitect deștept. Dacă vezi un ceas, negreșit este un ceasornicar priceput care l-a făcut. Orice altceva vezi, nu poți zice că s-au făcut singure.

Deci toate acestea ne arată că este un Făcător și, dacă este, trebuie să ne temem și să ascultăm de El, ca să nu ne pedepsească după dreptate.

A treia lege este Legea scrisă, dată de Dumnezeu lui Moise pe Muntele Sinai, adică cele zece porunci și tot Vechiul Testament, după care va fi judecat poporul ales, adică evreii.

A patra și ultima lege este Legea Darului, Legea desăvârșirii, Legea dragostei lui Iisus Hristos, adică Sfânta Evanghelie. După această lege dumnezeiască

vor fi judecați toți creștinii, botezați în numele Preasfintei Treimi.

Cea dintâi a fost legea firii, care rămâne generală pentru toate popoarele până la sfârșitul lumii. Cea de-a doua, legea zidirilor, este la fel cu cea dintâi. După cea dintâi și a doua lege se vor judeca toate popoarele lumii, afară de creștini și de evrei. După Legea scrisă, adică după Vechiul Testament, se vor judeca evreii. Iar după Legea Darului și după Evanghelie vom fi judecați noi creștinii, fiindcă legea noastră este mai desăvârșită decât toate celelalte legi. Iar dacă o călcăm, mai mare păcat avem și mai mare muncă vom avea decât ei, care n-au cunoscut Evanghelia.

Așadar, ne-a pus Dumnezeu asemenea avocat. Să nu ne înșelăm, fraților, și să zicem că Dumnezeu nu știe ce facem fiecare. Nici nu vei putea să spui că nu ai păcat, pentru că n-ai știut, că ai fost chinez sau turc sau ateu.

Păgân dacă ai fost, dar conștiință ai avut și după aceea lege te va judeca. Zidirea ai văzut-o. Nu ți-ai pus niciodată întrebarea cine a făcut cerul, soarele, pământul și toate, ca după aceea să te gândești și să te temi de Dumnezeu, Care a făcut toate? Amin.

JUDECATA DE APOI

La Judecata de apoi Hristos va judeca și pe oameni și pe îngeri, adică pe diavoli, și toate popoarele lumii. Atunci când va veni Fiul Omului întru slava Sa, va pune pe păcătoși de-a stânga Sa și

pe drepti de-a dreapta Sa și va răsplăti fiecăruia după faptele lui.

Dar să știți că judecata universală a lumii va fi anunțată întâi prin arătarea semnului Sfintei Cruci pe cer. Că zice: *Și vor vedea pe norii cerului semnul Fiului Omului*, adică Crucea Mântuitorului, Care va veni pe nori și va străluci mult mai tare decât soarele.

Când vor vedea Sfânta Cruce toate popoarele păgâne, și cei ce nu o cinstesc, că vine înaintea Împăratului Hristos pe norii cerului, că o aduc îngerii și va lumina toate popoarele, atunci, cum zice Evanghelistul Matei: *Vor plânge toate popoarele lumii.*

Atunci vor cunoaște al cui este semnul Crucii, Cine vine după el, Cine a avut Cruce și Cine S-a răstignit pe ea, adică Hristos, Mântuitorul lumii.

Era obicei la romani și la egipteni, când avea să vină împăratul într-o cetate, să-i aducă sceptrul lui înainte. Deci mergea toiagul împărătesc de aur, pe care îl duceau niște slugi și ziceau: „Vine în urmă Împăratul!” **Așa vor aduce îngerii Sfânta Cruce pe norii cerului, înainte de a veni judecata lumii.**

Și când vor vedea că strălucește Crucea, toate marginile lumii, toate popoarele păgâne care au hulit Crucea și cei ce au fost creștini și au înjurat-o și nu s-au pocăit și toate sectele ce s-au lepădat de Cruce, în mare frică și cutremur vor fi, știind că în urma Crucii vine Acela Care S-a răstignit pe dânsa și Care a avut-o ca armă cu care a dărâmat iadul.

După arătarea Sfintei Cruci, alt semn al Judecății este trâmbița, glasul trâmbiței de apoi.

Dar fac întrebare unii din sfinți: „Oare o trâmbiță va fi?” Că apostolul zice că toți ne vom schimba la glasul trâmbiței de apoi, într-o clipeală a ochilor. Iar Evanghelia spune așa: *Când va trimite Dumnezeu pe îngerii Săi cu trâmbițe*. Oare o trâmbiță va fi?

Nu. Când auzi glasul trâmbiței, este glasul lui Hristos, așa înțeleg Sfinții Părinți. Iar când auzi că va trimite pe îngerii Săi cu trâmbițe, aceste trâmbițe vor fi purtate de milioane de îngeri.

Care îngeri vor veni cu trâmbițele acestea? Ne arată Sfântul Grigorie Teologul, și anume: ceata începătoriilor sau a căpeteniilor. Aceștia sunt care păzesc acum hotarele împărățiilor lumii. Fiindcă fiecare țară are îngerul său, fiecare oraș are îngerul său, fiecare sat are îngerul său, fiecare regiune are îngerul său, cum arată dumnezeieștii Părinți.

Acești îngeri care păzesc satele, orașele, ținuturile și țările sunt îngerii din ceata începătoriilor.

Cea mai de jos este ceata îngerilor, a doua este ceata arhanghelilor și a treia este ceata căpeteniilor sau a începătoriilor. Această misiune o au ei. După cum stăpâniile ocârmuiesc văzduhurile și vânturile, aceștia păzesc hotarele limbilor.

Este ceea ce a spus marele Prooroc Moise: *Și au pus hotarele țărilor după numărul îngerilor lui Dumnezeu*.

Dar nu numai fiecare țară și oraș și sat are îngerul ei, ci și fiecare om are câte un înger păzitor de la dumnezeiescul Botez. Aceasta este cinstea cea mare a creștinismului! Popoarele păgâne de-abia au câte un înger păzitor la fiecare sat și oraș, iar la creștinii ortodocși, fiecare are îngerul său păzitor.

Ce vor face acești îngeri la judecată? Vor suna cu trâmbițe de aur. Și auzi ce spune Sfântul Grigorie Teologul în „Cuvânt la Judecata de apoi”, cât de puternice vor fi aceste trâmbițe: „Ce trâmbițe, zice, vor fi acelea care vor spinteca văzduhurile, vor despărți stihiiile, vor deschide mormintele, vor sfărâma porțile iadului, vor deschide deasupra porțile cerului? Atâta cutremur va fi, încât se va clătina pământul ca o frunză, când vor începe aceste trâmbițe.

Toate popoarele vor fi în mare spaimă și, de-ar putea să mai moară atunci, ar muri de mii de ori de glasul cel jalnic al trâmbițelor. Și când vor suna aceste trâmbițe, gândiți-vă, se vor deschide mormintele de la începutul zidirii lumii, de când a murit primul om până astăzi; și la glasul acestor trâmbițe Duhul Sfânt va veni să învie pe toți oamenii de la începutul zidirii lumii.

Corpul omului este făcut din cele patru stihii: din pământ, din apă, din aer și din foc. La Judecata de apoi, într-o clipeală a ochilor se vor preface trupurile noastre înapoi în aceste patru elemente din care au fost făcute, cât am trăit pe pământ.

Aceste trâmbițe vor suna și vor scula toate popoarele de la zidirea lumii pe pământ și toți oamenii vor fi răpiți în văzduh, cum spune Sfântul Apostol Pavel, și vor sta întru întâmpinarea Domnului, că pământul nu-i va încăpea, de-ar fi cât furnicile de mici. De aceea vor sta în văzduh, iar tronul judecății va sta deasupra Văii Plângerii.

Care ați fost la Ierusalim, știți că Valea Ghetsimani este la răsărit de Ierusalim, numită și Valea Plângerii sau Valea lui Iosafat, pe unde curge

pârâul Cedrilor. Deasupra acelei văi și a Muntelui Eleon va sta, în văzduh, tronul Mântuitorului, iar văzduhul și tot pământul va fi plin de îngeri și de oameni înviați, de sufletele dreptilor adunați la înfricoșata Judecată.

Atunci când vor suna trâmbițele acestea, nu vor avea putere să sune numai în jos, ci și în sus. Odată cu deschiderea iadului, odată cu deschiderea cerurilor, va chema nu numai sufletele oamenilor la judecată, ci și pe toți diavolii care nu au număr, toate duhurile le va scoate din iad și îi va chema la judecată să dea seama de ce nu s-au supus poruncii Ziditorului și de ce au înșelat lumea atâtea mii de ani și au îndemnat pe oameni să facă rău.

Atunci se va împlini ceea ce spune proorocul David: *Chema-va cerul de sus și pământul de jos, ca să aleagă pe poporul Său*. Când auzi că va chema cerul, înseamnă toate puterile îngerești, toți îngerii din cer se vor coborî la glasul trâmbițelor.

Și când auzi că va chema pământul de jos, înseamnă că toți oamenii care sunt pe pământ și toate duhurile din iad vor fi chemate în văzduh să dea seama de răutatea lor. Că zice: *Chema-va cerul de sus și pământul de jos*. Pentru ce? *Ca să aleagă pe poporul Său*.

Atunci va despărți, cum spune Evanghelia, pe cei drești de cei păcătoși, precum desparte păstorul oile de capre; și vor merge cei ce au făcut cele bune în viața veșnică, iar cei ce au făcut cele rele, întru munca și osânda veșnică.

Dar, frații mei, când va suna trâmbița judecății și milioane de trâmbițe vor învia pe toți oamenii, oare

așa o să înviem noi, cum suntem acum și cum murim? Cutare om sau cutare femeie așa va învia?

Doamne ferește! La judecată nu este vârstă și nu este materie care o poți vedea, ci toți vor învia la vârsta de treizeci de ani. Nu mai este copil și bătrân, ci vârsta care a avut-o Mântuitorul la botez. Toți vor fi de treizeci de ani.

Afară de asta, să știți, când vor învia miliardele și miliardele de oameni, fiecare trup va străluci după cum i-au fost faptele. Iată, nici sufletele nu vor fi exact unul ca celălalt, ci după faptele lor. Cei ce vor fi păcătoși, vor avea trupuri întunecate; care vor fi mai păcătoși, vor avea trupuri și mai întunecate și alții vor fi ca diavoli de întunecați.

Iar cei buni vor fi albi, și alții foarte albi și luminoși. Că zice Sfântul Efreim Sirul: „După așezarea cea din afară, la judecată se vor cunoaște faptele omului”.

Și nu numai atât. Când vor întâmpina pe Domnul în văzduh, cei păcătoși și foarte răi nu vor merge în văzduh, ci vor rămâne pe pământ. Iar cei drești, după măsura dreptății, au să se ridice de la pământ. Unii au să fie de un metru de la pământ, alții, de o sută de metri; alții, de o mie; alții, în nori, după fapte.

De aici are să se cunoască dreptatea lui Dumnezeu. Te-a tras pământul? Ai slujit pământului în lumea asta și faptelor pământești? De aceea stai pe pământ, că de acolo mergi în iad! Iar cei drești, de s-au ridicat o palmă de la pământ, în vecii vecilor tot în sus vor merge. *Merge-vor din putere în putere*, cum ați auzit că spune Proorocul David, din slavă în slavă

spre Dumnezeu, Care n-are margini. Că aceștia s-au învrednicit să zboare de la pământ. Iar cei ce-au rămas pe pământ merg cu diavolii în jos, unde vor fi osândiți. Așa va fi la Judecată!

Trupurile pe care le vom primi la înviere nu mai au moarte, iar trupurile păcătoșilor vor arde în vecii vecilor și nu se vor topi, căci nu mai sunt trupuri materiale ca acestea care se frig de o lumânare și de un chibrit.

Ce fel de trupuri vom primi la Judecată auzim pe Sfântul Apostol Pavel, că zice: *Seamănă-se întru slăbiciune, scula-se-va întru putere*. Trupul pe care-l primesc dreptii după Judecată, știți câtă putere are? Poate clătina lumea toată ca pe un măr; poate muta munții din loc, poate birui toate oștirile lumii numai cu amenințarea. Atâta putere au să aibă dreptii. *Seamănă-se întru slăbiciune, scula-se-va întru putere*.

Și iarăși zice Apostolul, a doua însușire: *Seamănă-se întru necinste, scula-se-va întru slavă*. Ce semănăm în mormânt? Viermi, putoare, mâncare viermilor, țărână... Du-te la un mort, după ce l-ai îngropat pe cel mai iubit al tău, că miroase mai urât decât toată murdăria lumii, la câteva zile. Ți-e greață, fugi de dânsul!

Oare așa o să se scoale la înviere? Cei păcătoși se vor scula tot cu trupuri nestricăcioase, dar întunecate și urâte, care vor arăta faptele lor; iar cei drepti, nu așa.

Se seamănă întru necinste pe pământ, pentru că după trup suntem mâncare viermilor și țărână și putoare. Dar mâine, mai mult: *Scula-se-va întru*

slavă. Trupurile dreptilor vor fi mult mai strălucite decât soarele, cum spune Mântuitorul: Atunci dreptii vor străluci ca soarele întru împărăția Tatălui Meu.

Ia închipuiți-vă acum, dacă ar fi la amiază și ai vedea soarele pe cer, și ai mai vedea un soare, și ai mai vedea o sută de sori, și ai mai vedea o mie de sori, atunci de groază n-ai ști unde să te duci. Mori de frică! Dar când vor veni milioane de drepti și vor străluci mai tare decât soarele, ce lumină va fi atunci? Ce spaimă, ce minune mare va înconjura tot pământul, când vor vedea atâta slavă a dreptilor care va veni?

Așa vor veni dreptii la Judecată, cu slavă mai mare decât soarele. Între aceștia, cel mai mult vor străluci sfinții din cer: apostolii, proorocii, mucenicii, cuvioșii, toți călugării, care au dus viață îngerească pe pământ, păstorii de suflete, care au păstorit bine turma lui Hristos, cei ce au postit și s-au rugat cu inimă curată, mamele cu copii, pe care i-au crescut în frica de Dumnezeu, copiii nevinovați, cei ce s-au nevoit în feciorie și curăție, cei ce au fost milostivi, smeriți și blânzi cu inima și toți cei ce au iubit pe Hristos și Biserica Lui și au trăit cu sfințenie întru dreapta credință.

Și iarăși zice marele Apostol Pavel: *Seamănă-se trup sufletesc, scula-se-va trup duhovnicesc.* Nu se mai scoală trupul acesta de țărână așa. Trupurile duhovnicești știți câtă putere au? Știți câtă subțirătate au? După cum arată marele Vasile și fericitul Ieronim și dumnezeiescul Părinte Ioan Gură de Aur, trupurile duhovnicești sunt ca și trupurile îngerești,

nemuritoare, luminoase și pot să meargă mai repede ca razele fulgerelor.

Așa va fi și sufletul nostru după ce iese din trup. Că zice proorocul Iezechiel: *Alerga-vor, Doamne, în grabă sufletele dreptilor și mai repede ca razele fulgerelor se vor întoarce la Tine*. Credeți că sufletul, după ce iese din trup, merge așa cum mergem noi? Mai repede ca fulgerul merge, că tot așa de repede merge și îngerul. Poate înconjura lumea cât ai clipi din ochi.

Așadar, trupurile duhovnicești, cum arată dumnezeieștii Părinți, ca fulgerul se vor purta. Într-o clipeală de ochi trupurile duhovnicești ale dreptilor se pogoară în iad sau se suie la cer, se duc la marginea lumii și nimeni nu-i mai poate opri, atât de subțiri sunt și atâtă putere de alergare au.

Auzi ce spune iarăși Sfântul Apostol Pavel: *Seamănă-se întru stricăciune* – aceasta este a patra însușire a trupului înviat –, *scula-se-va întru nestricăciune*. Păi nu se seamănă în stricăciune când se zămislește omul din păcat? Apoi nu vezi că se strică mortul încă de pe pământ, dacă nu-l îngropi repede? Și apoi, în groapă trupul nu se face țărână și putoare? Dar, după înviere, *scula-se-va întru nestricăciune*, zice marele Apostol Pavel.

Trupurile dreptilor, după înviere, au însușiri îngerești. Nu mai mor, nu îmbătrânesc, nu au dureri, nu le trebuie mâncare, nu se pot tăia de sabie, nu se ard de foc, nu se îmbolnăvesc, nu se mai pot ține de lacăte, trec prin ușile încuiate, cum a trecut Mântuitorul după Înviere. Aceste trupuri stricăcioase devin nestricăcioase prin înviere.

Acestea sunt cele patru însușiri ale trupurilor morților după înviere, când va suna trâmbița judecății de apoi și de trei ori fericit este acela care se va învrednici de însușirile acestea, ca să fie drept înaintea lui Dumnezeu și să primească aceste daruri, adică: nestricăciunea, cinstea, puterea duhovnicească și slava.

Îngerii din cer care păzesc stihiiile și care vor suna din trâmbițe la Judecata de apoi sunt îngeri păzitori care-l păzesc pe om de la dumnezeiescul Botez și până la moartea lui.

De aceea sunteți datori totdeauna, când vă rugați lui Dumnezeu seara și dimineața, ca, pe lângă alte rugăciuni, să faceți și câteva închinăciuni sau metanii către îngerul păzitor și să ziceți așa:

„Sfinte îngere, păzitorul vieții mele, roagă-te lui Hristos Dumnezeu pentru mine, păcătosul”.

Rugați-vă la îngerul păzitor, căci el călătorește cu noi toată viața, de la Botez până la moarte, și însoțește sufletul prin vămile văzduhului patruzeci de zile, până la judecata particulară, iar în vremea de apoi mijlocește milă pentru sufletul pe care l-a păzit. Amin.

CUPRINS

Cuvânt înainte, de	
P. S. Arhiereu Ioachim Vasluianul	5
Sfânta Spovedanie.....	7
Folosul deseii Spovedanii	16
Sfânta Împărtășanie.....	22
Cele cinci feluri de împărtășire.....	25
Sfânta Cruce.....	29
Despre dragostea de Dumnezeu.....	33
Despre felul lacrimilor	35
Harul mântuirii.....	39
Despre iubirea de argint.....	41
Pocăința regelui Manase	42
Cugetarea la moarte	47
Despre moarte	56
Alt cuvânt despre moarte	68
Despre moartea celor păcătoși	73
Drumul sufletului după moarte	76
Despre Rai – o istorioară adevărată	98
Altă istorioară despre Rai	111
Despre iad	116
Cele patru legi după care	
va judeca Hristos lumea.....	128
Judecata de apoi	131

**Tehnoredactare computerizată
la Sfânta Mănăstire Sihăstria**

**Tipărită la Tipografia Mitropolitană Trinitas
în colaborare cu**

MULTIPRINT

Tipografia MULTIPRINT S.A.
str. Bucium nr. 34, Iași - 700265
Tel. 0232-211225, 236388, Fax 0232-211252

